Poštnina plačana v gotovini.

Leto XVIII., št. 302 | **Ljubljana, četrtek 30. decembra 1937.** | **Cena 2 Din**

Upravništvo, Ljubljana, Knafljeva ulica 6 — Telefon št. 3122, 3123, 3124, 3125, 3126.
Inseratni oddelek: Ljubljana, Selenburgova ul. 6 — Tel. 3392, 3492.
Podružnica Maribor: Grajski trg 7. Telefon št. 2455.
Podružnica Celje: Kocenova ul. št. 2 Telefon št. 190.
Računi pri post. ček. zavodih: Ljubljana št. 11.842, Praga čislo 78.180, Wien št. 105 241.

JUTRO

Izhaja vsak dan razen ponedeljka.
Naročnina znaša mesečno Din 25.—,
Za inozemstvo Din 40.—.

Uredništvo:
Ljubljana, Knafljeva ulica 5, telefon 3122, 3123, 3124, 3125, 3126. Maribor, Grajski trg št. 7, telefon št. 2440, Celje, Strossmayerjeva ulica štev. 1, telefon št. 65.

Rokopisi se ne vračajo.

Prevrat v Rumuniji

Politični preobrat v Rumuniji, ki je prišel na splošno zelo nepričakovano, je vzbudil po vsej Evropi največjo pozornost. Seveda je tudi v Rumuniji sami presenečena vsa javnost. Prvič že zato, ker ni nihče pričakoval, da se bo politična situacija, ki je postala z izidom volitev zares zelo zapletena, tako naglo razvozlala. In drugič seveda v poglavitni meri zato, ker ni nihče pričakoval, da bo dobil mandat za sestavo nove vlade Oktavian Goga, vodja ene od manjših strank, ki je prišla pri zadnjih volitvah šele na četrto mesto in ni dobila niti desetine celotnega števila oddanih glasov. Inozemstvo je presenečeno po teh istih dejstvih, poleg tega pa seveda še prav posebno po onih značilnih okolnostih, ki imajo delež na političnem preobratu in ki tvorijo del obče evropske in svetovne politične problematike. Saj se z nastopom Oktaviana Goge postavlja vprašanje, če ne totalitarni ali celo diktatorni sistem v Rumuniji. Ker je z vsem tem zvezana tudi zunanjepolitična orientacija, je razumljiva ogromna, naravnost senzacionalna pozornost Evrope za politične dogodke v Bukarešti.

Razvoj stvari v Rumuniji je šele v prvem stadiju. Bilo bi zato mnogo prerano že danes sprejemati vse konsekvence, ki se prav sedaj postavljajo najbolj zgovorno, za gotovo stvar. Kakor je bil izid volitev nenavaden dogodek, ki ga vsa doba od leta 1926., ko je bil uzakonjen sedanji volilni red, ne pozna in ki ni znan niti iz prejšnje politične zgodovine države, tako je izreden tudi nadaljnji potek političnega razvoja. Pri tem je izven dvoma, da javnosti še niso znani nagibi, ki imajo tu svojo vlogo.

Da je prav Oktavian Goga, vodja krščanske nacionalne stranke, dobil mandat za sestavo vlade po sebi niti ne more tako zelo presenečati. Zakaj nobena od strank sama nima večine, prav vsaka se mora opirati na račun, da bi delala v koaliciji, ako bi dobila nalogo, da sestavi vlado. Ker pa je znano srdito nasprotje, ki loči posebno največji dve stranki, liberalno in caranistično in ker je bilo očitno, da se med njima vladna zveza ne more stvoriti, se je vsaj poskusiti morala tudi možnost, da izvede sestavo vlade kot vodilna ena od manjših političnih strank. Saj se tak princip uporablja tudi v drugih, strogo parlamentarnih državah.

Velika razlika in vsa senzacija pa je v načinu, kako je bila kriza rešena in nova vlada sestavljena. V njej so namreč za manj poučeno zunanjo javnost po veliki večini nova, neznana imena. V njem sta pred vsem voditelja stranke, ki je nastala po fuziji sorodnih političnih skupin, Goga in Cuza, stari Cuza, ki je med najstarejšimi poslanci novoizvoljenega parlamenta, pa je zato vanj postavil še svojega sina. Večino ministrskega sveta tvorijo člani krščansko nacionalne stranke. Vendar je zelo važno, da se je novemu kabinetu hotel dati ne značaj strankarskega režima, marveč širši okvir s tem, da so se vanj pritegnili tudi nekateri pripadniki drugih struj in strank. Pred vsem je tu nekaj oseb, ki se imenujejo kot člani narodnocaranistične stranke; toda treba je imeti pred očmi, da so med njimi taki, ki so sicer res kandidirali na njeni listi, ki pa so ji pridružili šele v zadnjem času, pač iz opozicije do vladajoče liberalne stranke. Po dosedanjih vesteh še ni do dobra razčiščeno ali vsaj ne širše znano, kak odnošaj je med novo vlado in caranistično stranko, toda toliko se da sklepati že po dosedanjem, da ne gre morda za kako koalicijo, niti za sodelovanje, marveč da je vstop v novi kabinet osebna ali politična zadeva nekaterih posameznikov, ki so bili v stranki bolj stranski priključki: od kadra starih voditeljev se vsekakor vladi ni nihče pridružil. Podobno je s sodelovanjem ljudi iz tabora Vajde Voevoda.

Iz izmenjave pozdravov ob priliki nastopa in zaprisege nove vlade je razvidno, da namerava biti Gogova vlada nacionalistična in obenem kmečka vlada. Nacionalizem, ki se je s poudarkom uvrstil v njen temelj, se namerava nasloniti na kmečke množice. Kako se bo to v praksi izvajalo, se bo šele videlo, toda iz dosedanjih enunciacij je razvidno, da misli nova vlada predstavljati gibanje, ki naj v svoje vrste pritegne večino prebivalstva od vseh strank in to na programu, ki pomeni skrajno desnico v modernem smislu besede.

Pri tem nastajajo interesantne relacije. Na skrajni desnici so danes pred vsem Codreanovi pristaši, ki so iz nekdanje, za Titulesca razpuščene Železne garde osnovali stranko »Vse za domovino« ter z njo dosegli pri sedanjih volitvah naravnost ogromen uspeh. Od kodreanovcev pa v vladi ni nikogar. Zato se že čujejo glasovi, da bo novi režim v enaki ali še večji meri naperjen proti njim, kakor pa proti strankam centra in levice. To se bo moralo šele pokazati. Izven dvoma pa se zdi že sedaj, da ne bo nobenega mostu med Gogovim režimom in caranisti. Zato je v vladnem programu tudi tako močno poudarjena kmečka nota, ki je očividno naslovljena na pristaše sedanje caranistične, izrazito kmečke stranke. Bližnji čas bo pojasnil razmerje političnih strank do nove vlade. Verjetno pa je, da Goga ne bo iskal uspehov v pogajanjih z njimi, marveč da bo skušal pridobiti njihove pristaše in volilce, pa da se bo na teh osnovah sukalo razmerje med političnimi tabori v Rumuniji v bližnji bodočnosti.

V totalitarnih državah so z velikim veseljem pozdravili politični preobrat na Rumunskem. Tolmačijo ga simpatično z ideoloških vidikov, a tudi iz zunanjepolitičnih razlogov. Modro je počakati v tem pogledu na nadaljnji razvoj. Prav tu je na mestu skrajna rezerviranost napram senzacionalnim tolmačenjem, ki prihajajo in bodo še prihajala. Rumunska zunanja politika je ostala ista vso povojno dobo, čeprav so se režimi v tem času že večkrat menjali. Kakor zunanja politika Jugoslavije in Češkoslovaške, vidi tudi rumunska svoj glavni cilj v utrditvi miru v Evropi in posebej še v njenem osrčju. Zato sta tudi njena glavna stebra Mala antanta in Balkanska zveza. Nikakega povoda ni za sum, da bi se v tem pogledu kaj spremenilo. To pa je za nas kot rumunske zaveznike in prijatelje najvažnejše. Zato lahko mirno motrimo razvoj notranjih dogodkov v zavezniški državi z iskreno željo, da bi bil koristen za njo in rumunski narod.

POTREBE NAŠE VOJSKE

Prepričljiv ekspoze ministra vojske in mornarice generala Marića v finančnem odboru narodne skupščine

Beograd, 29. dec. p. Finančni odbor narodne skupščine se je danes dopoldne po kratkih božičnih počitnicah spet sestal in pričel razpravljati o proračunu ministrstva vojske in mornarice. Takoj po otvoritvi seje je vojni minister armijski general Ljubomir Marić podal kratek ekspoze o proračunu. Prisrčno reklamiran je med drugim izvajal:

»Gospodje poslanci! Čast mi je v tretje stopiti pred vas s predlogom proračuna vojnega ministrstva, to pot za proračunsko leto 1938/39. Predlog smo izdelali v stremljenju;

da se v naši vojski in mornarici omogočita pravo, redno in za vojsko higiensko življenje in prava oskrba z vsemi življenskimi potrebščinami;

da se omogoči razvoj čuta dolžnosti in pomnoži ljubezen do kralja in domovine ter povzdigne in utrdi vojaški duh in morala, ki bosta tudi v bodoče igrala odločilno vlogo ne samo v oboroženih spopadih, temveč tudi v življenju narodov sploh;

da se zagotove čim ugodnejši pogoji za strokovni pouk moštva in starešin, da se ustvari zaupanje vase, vera v lastno orožje in lastno moč in razvije umetnost, kako se znajdeš v vojni in nevarnih položajih, ki bodo nastali v bodočih vojnah;

da se zmanjšajo hibe vojaške opreme tako v kvantitativnem kakor v kvalitativnem pogledu, kajti omeniti je treba, da naš proračun ne služi samo za tekoče življenje vojske, temveč tudi za njeno delno materialno pripravljenost na vojno;

da se omogoči postopna izpopolnitev manjkajočega osobja in po zakonu odrejeno napredovanje oficirskega, uradniškega in podoficirskega kadra;

da se zagotovi nepretrgana zaposlitev naših vojaško-tehniških zavodov z osemurnim delom na dan za izdelavo vojaških potrebščin, ker je to eden prvih pogojev pripravljenosti za vojno-industrijsko delo;

da se zagotovi smotrna razdelitev, zanesljivo varstvo in čim boljša oskrba nabavljenega orožja, municije in drugih materialnih potrebščin, ki se izdelujejo in nabavljajo.

Pri sestavi tega vojnega proračuna izdatkov smo imeli poleg navedenih potreb in prizadevanj pred očmi še tele; da se po vojašnicah obdrži tisto število moštva, ki bo v zadostni meri ustrezjalo varnosti države in potrebi po tem, da se bo pouk lahko vršil brez prekinitve vso letno dobo pri vseh rekrutih in v potrebni meri tudi pozimi in da bo ta čas vse državno imetje zanesljivo zavarovano, ne da bi moštvo pri tem tvegalo preutrujenost, ki bi ogražala njegovo zdravje in voljo do dela. To je zelo važno, ker bi drugače, kakor se je prej dogajalo zaradi premajhnih kreditov, rekruti prezgodaj in sredi pouka prišli iz rok učiteljev in zato ostali z nepopolno izobrazbo, kar bi imelo zelo neugoden vpliv na kakovost naše vojske. Potrebno je, da se letalstvu in mornarici omogočita letanje in plovba v takšni meri, da se izvršilni organi izurijo in dobe rutino, kajti še tako popoln stroj ni nič vreden, če ga ne vodi spretna roka. Vsaj v najnujnejšem obsegu je treba izvršiti kompletiranje oborožbe, municije in drugih potrebščin pri vojski, letalstvu in mornarici z intenzivnejšim popravilom stare municije, z izdelavo novih pušk, ki naj nadomeste starejše modele, s čimer se bo obenem tudi izpopolnila pehotna municija, kar je velikanskega pomena za municijsko oskrbo v vojni, z nabavo rezervnih delov, itd. Nabavljena in izdelana vojna oprema se ima spraviti v skladišča, ki bodo omogočila boljšo in trajnejšo oskrbo. Poslopja, ki so še brez potrebnih instalacij, se imajo z njimi opremiti. Na raznih važnejših stavbah se imajo izvršiti splošna popravila, ki se ne dajo več odlašati, če hočemo preprečiti škodo, ki bi neizogibno nastala, če bi poslopja ostala brez popravil. Vsaj delno se ima omogočiti dislokacija čet v skladu z varnostnimi zahtevami naše države.

V težnji, da se čim bolj ustreže gori navedenim potrebam in željam vojaške uprave, sem predlagal proračun v znesku 2.948 milijonov dinarjev, toda zaradi potrebe po ravnotežju proračuna za prihodnje leto smo morali prvotni načrt omejiti na 2.772 milijonov. S tem proračunskim zneskom prihajam tudi pred vas. To je največji proračun izdatkov vojnega ministrstva, s katerim se je kraljevska vlada izrekla sporazumno, ker je mogla nanj pristati, ne da bi se zatekla k novim javnim dajatvam.

Kakor se vidi iz primerjave s sedanjim proračunom izdatkov, so se izdatki po tem načrtu zvišali za 313 milijonov, če pa odštejemo naknadne kredite v teku sedanjega proračunskega leta v višini 164 milijonov, se je proračun povišal le za 149 milijonov dinarjev. Kljub temu se je pa povprečno številčno stanje osebja moralo za prihodnje leto znižati za 1025 ljudi na račun normalnega zvišanja starešinskega kadra in na račun zvišanja števila tehničnih strokovnjakov, ki jih primanjkuje, brez katerih pa ne moremo biti.

Razdelitev proračunskih izdatkov

Ta predlog proračuna izdatkov vojnega ministrstva za leto 1938-1939 vsebuje pet poglavij: vojsko, vojno letalstvo, civilno letalstvo, mornarico in obmejne čete. Vsako poglavje vsebuje redne osebne in materialne izdatke, vojska, vojno letalstvo in mornarica pa še izredne materialne izdatke. Letos smo izdatke za vojno letalstvo izločili iz proračuna kopne vojske, ker se tako dobi boljši pregled prizadevanja za posamezne stroke vojaštva, pa tudi uprava sama se znatno sprosti in olajša.

Krediti se razdele takole:

1.) **Vojska.** Pri vojski so izdatki tile: a) **osebni izdatki** znašajo skupaj 514.983 000 Din. Narasli v primerjavi z osebnimi izdatki v sedanjem proračunskem letu za 43.404.369 Din. Predlagani osebni izdatki vojske so, čeprav tvorijo precejšen del splošnih številk vojnega proračuna, v primeri z osebnimi izdatki pri drugih vojskah zelo skromno odmerjeni; b) **materialni izdatki** vojske skupaj z izrednimi znašajo 1.098.026.000 Din in so se v primeri z letošnjimi povišali za 159 milijonov.

2.) **Vojno letalstvo.** Osebni izdatki letalske vojske znašajo 61.813.000 Din, to je za 10.440.815 Din več kakor letos. Povečanje je posledica istih vzrokov kakor pri vojski, manjši del pa pride na intenzivnejše letanje posameznikov in celih enot in na nočno letanje. Materialni izdatki, redni in izredni, znašajo skupaj 285.433 000 Din, to je za 59 milijonov več kakor letos.

3.) **Civilno letalstvo.** Predlog proračuna civilnega letalstva znaša skupaj 23,361.000 Din, od tega pride na osebne izdatke 724.952 Din, na materialne pa 22.636.048 Din, to je za 7 milijonov več kakor letos.

4.) **Vojna mornarica.** Celotni znesek kreditov za mornarico znaša 225.365 000 Din, to je v primeri z letošnjim proračunom za 31.5 milijona več. a) **Osebni izdatki** se nanašajo na celotno mornariško osobje in znašajo 55.669.800 Din, to je za tri milijone več kakor letos, v glavnem iz istih vzrokov kakor pri vojski. b) **Materialni izdatki** (redni in izredni) znašajo 169.695 200 Din, to je za 28.5 milijona več kakor letos. To povečanje se kaže v glavnem pri gospodarskih izdatkih, pri pogonskem in opremnem materialu, pri rednih in izrednih popravilih plovnih enot, pri pomorskem letalstvu, pri oborožbi, pri novih gradnjah in pri drugih mnogoštevilnih potrebah, nastalih zaradi zvišanja tržnih cen.

5.) **Obmejne čete.** Celotni kredit za obmejne čete je predlagan v znesku Din 109.184.957. Od tega zneska gre na osebne izdatke 93 in na materialne izdatke 16 milijonov. Osebni izdatki so se povečali za 2 milijona iz istih vzrokov kakor pri vojski.

6.) **Izredni krediti.** Pri izrednih izdatkih po točki 503 je v proračunu znesek 454 milijonov dinarjev za nabave po sklepih ministrskega sveta.

Vzroki povišanja vojnega proračuna

Predlagani proračun vojaških izdatkov je strogo odmerjen glede na potrebo varčevanja. Finančnih razmer nismo izgubili izpred oči in smo vpoštevali samo tisto, kar je neobhodno potrebno. V ta namen smo izvedli tudi redukcije, čeprav minimalne, kjerkoli je bilo mogoče, toda prav tako se nismo mogli ogniti povečanju, kjer je neodložljivo. Da smo pri vojnih kreditih v popolnem obsegu vpoštevali razloge varčevanja, je dokaz to, da je naša vojaška organizacija cenejša, kakor v mnogih drugih državah. Tako znaša naš proračun samo 22.7% celotnega državnega proračuna, med tem ko imajo nekatere druge države v ta namen kreditov več kakor 50% celotnih državnih izdatkov. Reči smemo, da izhajamo z minimalnimi izdatki samo zato, ker izvajamo skrajno varčevanje glede stroškov opreme in drugih potreb, tako da služi oprema mnogo dalje, kakor so predpisani roki, in se ne zavrže vse dotlej, dokler se kakorkoli more še izkoristiti.

Kljub vsemu varčevanju se je naš vojni proračun moral povečati. Reči pa smem, da je to povečanje nezadostno. Povečanje se je izvršilo v prvi vrsti in največ zato, ker so poskočile cene hrane in krme, cene raznih surovin, cene delovnih moči in ker se je povečalo število starešinskega in strokovnotehniškega osobja in so se zboljšale njihove gmotne razmere. Dalje je bilo povečanju izdatkov vzrok tudi to, da se organizacija naše vojske nahaja v takšnem stadiju, da jo je hkratu treba izpopolnjevati in modernizirati, ker ne smemo ostati brezbrižni nasproti napredkom vojaške tehnike. Dalje smo izdatke povečali tudi zato, ker smo zadnja leta preslabo dotirali vojsko in mornarico s proračunskimi sredstvi in nastaja zdaj potreba, da nabavimo tisto, kar ba moralo biti že nabavljeno.

Naposled smo morali pri sestavi tega proračuna vpoštevati tudi mednarodni položaj, ki ga tudi sami dobro poznate. Tekmovanje pri oboroževanju je tolikšno, da mu ne poznamo primere. Razen povečanih rednih vojaških kreditov se ustvarjajo tudi veliki izredni vojaški proračuni, ki se finansirajo s posojili in posebnimi davki. V takšnih razmerah in vpoštevanje naše zunanjepolitične in lastne finančne razmere ter v interesu varnosti in mirnega napredka države, sem se odločil zahtevati ta povečani proračun, ki ima veljati kot vir za normalno in napredno življenje in v dokaz naše vojaške sile in izraz najvišje državne in narodne brige in potreb.

Le močna lastna vojska jamči varnost in mir

Pri vsem tem moram pa posebej poudariti, da je ta proračun izdatkov vojnega ministrstva namenjen večjidel za kritje potreb v mirni dobi. Vojne potrebe, v kolikor jim še ni ustreženo, se bodo morale kriti iz drugih virov, o čemer bo sledil poseben predlog. Ne smemo izgubiti izpred oči, gospodje poslanci, da je v današnjih razmerah samo močnim, dobro oboroženim in moderno opremljenim vojskam možno jamčiti mirno in napredno življenje narodu. Države, ki zanemarjajo svojo vojno moč, zanemarjajo svojo varnost in celo tvegajo svoj obstoj; takšne države bodo zmerom vir nevarnosti ne samo za sebe same, temveč tudi za splošni mir, ker bodo vaba močnejšim, katerih ekspanzija je že doslej šla po črti najmlajšega odpora in najhitrejšega uspeha z najmanjšimi žrtvami. Varstvo močnejših more uživati samo tisti narod, ki je že sam močan, vsaj tako močan, da ne podleže napadu močnejšega, preden mu prihite na pomoč prijatelji in zavezniki. Tuja pomoč ne pride zmerom o pravem času, v bodočih vojnah se bo to še posebno opazilo, zraven je pa zmerom draga. Pomagati si moramo sami, potem nam bodo tudi drugi pomagali. Naša samopomoč mora pa biti zajamčena s čim večjo vojaško silo, ne samo s številčno in kvalitativno, temveč tudi moderno opremljeno.

Zato vas, gospodje poslanci, prosim, da sprejmete predlagani proračun ministrstva za vojsko in mornarico za leto 1938/39 brez vsakršnega znižanja.

★

Ekspoze ministra vojske in mornarice je bil sprejet z viharnim odobravanjem od vseh članov finančnega odbora ne glede na njihovo politično opredelitev. V debati je govorilo osem poslancev, med njimi inž. Lenarčič in Ilija Mihajlović, ki je v imenu poslanskega kluba JNS izjavil, da bo tudi njegov klub glasoval za ta proračun, ker ima popolno zaupanje v našo narodno vojsko. Ob 16.30 je bil proračun odobren, nato pa seja finančnega odbora za kratek čas prekinjena.

Ekspoze notranjega ministra dr. Korošca

Ekspoze se je omejil na proračun v ožjem smislu in ni obravnaval političnih vprašanj

Beograd, 29. decembra. a. Po kratki pavzi je finančni odbor nadaljeval sejo in začel obravnavati proračun notranjega ministrstva. Razpravo je uvedel minister dr. Anton Korošec z ekspozejem, v katerem je med drugim izvajal:

Proračunski predlog notranjega ministrstva navaja izdatke v znesku 601,157.169 Din. V primeri s sedanjimi so izdatki po novem predlogu povečani za 62.9 milijona. Osebne izdatke smo povečali za 48 milijonov, ker je 30 milijonov določenih za povišane osebne in rodbinske doklade uslužbencev tega resora. Razen tega so vstavljeni prejemki za 102 nova uradnika in za 231 policijskih stražnikov. Resor notranje uprave bo po tem predlogu imel 9.287 uslužbencev civilnega reda. Nove stražnike je treba sprejeti zato, ker bo treba med prihodnjim proračunskim letom prevzeti od občin nekatera policijska predstojništva, zlasti v obmejnih in industrijskih krajih kakor n. pr. v Dubrovniku, Sisku in Podgorici.

Na zahtevo orožniškega poveljstva se v tem predlogu zviša tudi število orožnikov za 1010 mož. Nujno je potrebno, da se poveča številčno stanje raznih orožniških enot, ki so danes izpod normalnega stanja in je zato služba trpela. Številčno stanje pri orožništvu znaša po sedanjem proračunu 17.490 mož, po novem proračunu pa bo 18.500. Prosim vas pa, da imate pred očmi, da je orožništvo štelo po predlogu za leto 1928/29 20.000 mož. To število se je stalno krčilo zaradi pomanjkanja proračunskih sredstev in je danes prišlo na sedanje stanje, v katerem orožništvo ne more uspešno obvladati službe javne varnosti in tudi ne more vršiti naloge upravnih in sodnih oblastev.

Zvišanje materialnih izdatkov znaša 14.687.238 Din. Od tega gre en milijon za nabavo motornih vozil za policijske uprave v Splitu, Sarajevu in na Cetinju. Ta vozila so potrebna za prevoz osebja in drugih organov pri spremljanju in zavarovanju komunikacij pri bivanju visokih osebnosti in članov kraljevskega doma v navedenih krajih. Za zatiranje škodljivega delovanja še preostalih emigrantov v tujini je neobhodno potrebno v teh državah imeti lastne odposlance, ki zasledujejo delovanje teh emigrantov; za njih vzdrževanje je v predlogu proračunu določen znesek 1.200.000 Din.

Pri banskih upravah je za materialne potrebe določenih samo 417.366 Din več, (za kurjavo, razsvetljavo in pisarniški material), ker so se po sedanjem proračunu odobreni krediti pokazali premajhne.

Za materialne potrebe orožništva je določenih 9.199.206 Din več. V to zvišanje vride vsa oprema za 1010 novih orožnikov, zvišanje kredita za garnizije ter za zdravstvene in tehnične potrebe.

Pri upravi mesta Beograda je določen znesek 1 milijon Din za nabavo motornih vozil, ker se je sedanje število pokazalo premajhno v rajonu te uprave.

Za policijske upravi, za mestna policijska predstojništva in policijske komisarjate je določenih 1.598.344 Din več. Ta znesek je namenjen nabavi celotne opreme za 231 novih redarjev.

Za splošno državno statistiko, je določenih 199.600 Din več, v glanem za tisk, znanstveno obdelavo, izdajo statističnih knjig in publikacij in za pripravljalna dela za ljudsko štetje leta 1940.

Upravno delovanje v resoru notranjega ministrstva se vrši preko ministrstva kot centralne oblasti, preko 9 banskih uprav, 345 sreskih načelstev, 25 sreskih izpostav, uprave mesta Beograda, 9 policijskih uprav, 32 predstojništev mestnih policij, 25 policijskih komisariatov in po orožništvu.

Da se bodo tudi v prihodnjem proračunskem letu mogle izvesti naloge, ki spadajo v področje resora notranje uprave, so določeni potrebni izdatki v tem proračunskem predlogu. Glede na to, da ima ta proračun ustreči le neobhodnim potrebam, brez katerih resor notranjega ministrstva ne bi mogel v redu funkcionirati, prosim finančni odbor narodne skupščine, da ga sprejme takšnega, kakršnega predlagam.

Razprava se bo danes nadaljevala

Po ministru dr. Korošcu sta govorila dva narodna poslanca, nakar je bila seja finančnega odbora ob 19.30 zaključena. Razprava o proračunu notranjega ministrstva se bo jutri nadaljevala in bo trajala ves dan, ker je prijavljeno razmeroma veliko število govornikov. Ko bo na koncu jutrišnje seje sprejet tudi proračun notranjega ministrstva, bo zasedanje finančnega odbora prekinjeno čez pravoslavne božične praznike. Nadaljevalo se bo šele sredi januarja.

Boji za Teruel

Saint Jean de Luz, 29. dec. AA. Po poročilih iz nacionalističnih virov, je bila bitka pri Teruelu včeraj posebno srdita. Oddelki generala Arande so neprestano napadali zunanja obzidja mesta. Več vrhov, za katere so se bili ogorčeni boji, je do popoldne ostalo v nacionalistični oblasti. S svojih postojank pri Los Moronesu so nacionalisti večkrat napadli dolino La Vega in se približali vasi San Blasu. Čete generala Franca so morale z bajoneti zavzeti strelske jarke republikancev drugega za drugim. Glavna akcija se je razvijala na desnem boku republikanskih čet severno od Teruela. Posebno živahna je bila akcija nacionalističnih čet in njihovih letal. Od zore do popoldneva so eskadrilje bombnikov v spremstvu mnogih lovskih letal neprestano obsipale republikanske čete pri Teruelu, zbrane v predmestjih, z bombami velikega kalibra. General Aranda še ni izvršil glavnega manevra te bitke ter skušajo za sedaj samo močne sprednje straže da zavzamejo najvažnejše postojanke.

Salamanca, 29. dec. AA. Te dni se v Barceloni mude zastopniki ameriške industrije, ki se s Prieto pogajajo o posojilu za nakup orožja in streliva. Kot jamstvo za posojilo zahtevajo Američani rudnike pri Almadenu. Nacionalistične oblasti protestirajo proti tem načrtom in izjavljajo, da ne bodo priznale nobene pogodbe, ki bo sklenjena z republikansko vlado.

Dve hudi železniški nesreči v Rusiji

Varšava, 29. dec. Iz Moskve prihajajo vesti o hudih posledicah sabotaže na ruskih železnicah. Na progi Moskva—Leningrad je včeraj skočil s tira ekspresni vlak, ko je vozil z največjo brzino. 11 vagonov je bilo popolnoma razdejanih, 50 potnikov in železničarjev je bilo ubitih, 150 pa hudo ranjenih. Noben potnik ni ostal nepoškodovan. Druga slična nesreča se je zgodila na Uralu, kjer je na nekem mostu potniški vlak skočil s tira in se prevrnil v reko. Utonilo je okrog 150 potnikov in železničarjev.

Potres v Ameriki

Newyork, 29. dec. AA. Včeraj so opazili močan potres v obmejni pokrajini med Guatemalo in Hondurasom. Več poslopij se je porušilo. Po dosedanjih vesteh je ubilo eno osebo, mnogo pa jih je ranjenih.

RUMUNIJA NA POTI V AVTORITARNI REŽIM

Nova vlada Oktavijana Goge pripravlja temeljite izpremembe v rumunski notranji politiki

Bukarešta, 29. dec. br. Kakor smo poročali že včeraj v enem delu naklade, je bila vladna kriza, ki je nastala z odstopom Tatarescove vlade, že včeraj nepričakovano hitro rešena. Novo vlado je sestavil predsednik narodne krščanske ljudske stranke, Oktavijan Goga, ki mu je kralj poveril mandat za sestavo koalicijske vlade. Že dve uri potem, ko je dobil mandat, je predložil kralju listo nove vlade, ki jo je kralj potrdil. Vlada je sestavljena takole:

Nova vlada

ministrski predsednik: Oktavijan Goga (krš. ljudska stranka).
vojska: general Jon Antonescu, šef. gen. štaba.
notranje: Armand Galinescu (nar. zar.),
zunanje: Istrate Micescu (krš. lj. str.),
finance: Jon Sava (krš. lj. str.)
trgovina: Dinu Simian (nar. zar.),
promet in javna dela: Potirka (nar. zar.),
narodno zdravje: dr. Banu (krš. lj. str.),
pravosodje: Radulescu-Mehedinti (n. zar.),
vere: Ivan Lupas (krš. lj. str.).
prosveta: prof. Petrovici (krš. lj. str.).
letalstvo in mornarica: Irinescu (strokovnjak).
kmetijstvo: Jovanescu (str. Vajde Voevoda).
brez portfelja: Aleksander Cuza.
delo: Jurij Cuza (sin Aleksandra),

Nova vlada je bila ob 20. zaprisežena na dvoru. Po zaprisegi je imel kralj Karol na člane nove vlade kratek nagovor, v katerem je med drugim podčrtal:

Globoko in zrelo sem premislil, predno sem vam izročil vlado v teh težkih časih. Čaka vas težko delo, ki bo zahtevalo od vas, da boste zmeraj prežeti s čustvom patriotizma in zvestobe do vladarja in domovine. Prepričan sem, da gojite ta čustva v svojih srcih in da živite v veliki skupnosti tistih, ki so si nadeli za program načelo: »Bog, kralj in narod!« Vi greste sedaj na novo pot, ki nosi napis: nacionalizem. To je lep program in mislim, da ga boste z modrostjo tudi znali izvajati. Temelj vaše vlade je že omenjen v načelu: Bog, kralj in narod! Jaz sem prepričan, da bosta znali zvesto in vdano izvršiti svojo nalogo. Želim vam popoln uspeh, ker bo to pomenilo utrditev naroda in domovine. Bog naj Vam pomaga!

Ministrski predsednik Oktavijan Goga je na ta govor odgovoril:

Smatram za veliko čast dolžnost, ki ste nam jo naložili. Čvrsto smo odločeni izvesti svojo nalogo. Spoštovali bomo ustavne določbe in gledali na to, da se takoj uvede povsod zavest poštenega dela. Vlada se bo posebno naslanjala na kmete, ki so temelj te države. Ob koncu se je Goga zahvalil kralju in mu zagotovil neomajno zvestobo in požrtvovalnost vseh članov vlade.

Odmev v Bukarešti

Način rešitve vladne krize in sestava nove vlade je izzvala v vsej rumunski javnosti ne samo veliko presenečenje, marveč tudi precejšnje razburjenje, ker vidijo v tem korenito spremembo vsega notranjepolitičnega kurza. Najbolj se komentira zlasti dejstvo, da je novo vlado sestavil predsednik narodne krščanske ljudske stranke, ki ima v parlamentu le neznatno število poslancev in v rumunski politiki doslej ni igrala nikake vidnejše vloge, največjo važnost pa pripisujejo dejstvu, da je Goga na glasu kot velik simpatizer fašizma. Zato vlada tudi splošno prepričanje, da predstavlja njegova vlada prehod iz parlamentarnega v diktatorski režim. To naziranje potrjuje tudi današnji »Cuventul«, ki doznava iz dobro informiranih vladnih krogov, da vlada Goge ne misli sodelovati s parlamentom, v katerem nima skoraj nobene zaslombe, marveč da bo izvedla nove volitve, ki bodo najbrže že sredi februarja. Preteklo nedeljo izvoljeni parlament se sploh ne bo sestal. Goga namerava ozmovati skupno z bivšo fašistično »železno gardo« in s skupino prof. Jorge volilni kartel, da bi na ta način dobil parlament, ki bi bil pokoren izvrševalec vladnih načrtov.

Kar se tiče sestave vlade same, ima le navidezno značaj koalicijske vlade. V resnici ni vstopil v vlado niti eden izmed vidnejših rumunskih opozicijskih politikov. Goga si je zaenkrat pomagal zgolj z disidenti iz narodne kmečke stranke, ki pa je odločno proti njegovemu režimu. Tudi Vajda Voevod je izjavil, da njegova skupina ne bo podpirala Gogove vlade, prav tako pa se tudi iz krogov »Železne garde« in iz okolice Mania izjavljajo proti fašističnim tendencam, ki jih pripisujejo novi vladi in ji odrekajo v parlamentu vsako podporo. Taktika novega predsednika vlade gre za tem, da odvzame tem skupinam pri prihodnjih volitvah čimveč pristašev in jih čimbolj oslabi.

Mnogo komentarjev izziva tudi okolnost, da je Goga znan antisemit ter da sta glavni njegovi opori v vladi Aleksander Cuza in njegov sin, ki sta na glasu kot najhujša rasista. Ti trije vodilni možje nove vlade spadajo med izrazite simpatizerje fašizma in hitlerizma ter uživajo glas vnetih zagovornikov in prijateljev Nemčije in Italije. Zato vlada tudi v bukareških diplomatskih krogih prepričanje, da je Rumunija na pragu diktature, ki jo bo začel izvajati Goga, čim si bo s primernimi ukrepi utrdil svoj položaj.

Že prvi ukrepi nove vlade govore v prilog tega naziranja. Nova vlada je imela snoči svojo prvo sejo, na kateri je bil sprejet najprej sklep, da se odstavijo vsi okrožni prefekti. Še v teku noči so bili vsi brzojavno razrešeni in so njihove posle začasno prevzeli policijski upravniki. Do novih volitev ne bodo imenovani novi prefekti, tako da bodo volitve vodili povsod policijski uradniki s pomočjo policije in žandarmerije. Vlada namerava tudi nemudoma poostriti tiskovni zakon ter ga prikrojiti po vzorcu fašističnega tiskovnega zakona. Na ta način bo najhitreje likvidiran opozicijski in informativni tisk, tako da opozicija pri prihodnjih volitvah sploh ne bo prišla do besede.

Vse te vesti so izzvale v javnosti veliko razburjenje. Ker se je bati nemirov, je vlada alarmirala vso policijo in žandarmerijo, v Bukarešti in drugih večjih mestih pa je tudi vojska v alarmnem stanju, tako da bi mogla vsak hip nastopiti, če bi bilo potrebno. Kakor se doznava, je notranje ministrstvo tudi že sestavilo seznam oseb, ki naj se začasno konfinirajo. Na tem seznamu so skoraj vsi opozicijski voditelji, med njimi tudi Maniu, Vajda Voevod in drugi. Konfinirati so nameravali tudi bivšega zunanjega ministra Titulesca, ki pa je snoči skrivaj odpotoval v inozemstvo in se tako izognil vsem neprijetnostim.

Dočim so si glede notranjepolitičnega kurza nove vlade prilično na jasnem, vlada v pogledu zunanje politike velika negotovost. Novi zunanji minister Micescu je bil prej član Železne garde in je prav tako kakor Goga sam, velik simpatizer fašizma. Zato se v bukareških diplomatskih krogih zelo nagibajo k naziranju, da je pričakovati tudi v zunanji politiki Rumunije važne in dalekosežne spremembe. Inozemski tisk že napoveduje popolno ločitev Rumunije od Francije in Anglije ter njeno naslonitev na os Rim—Berlin. Ministrski predsednik Goga je v izjavi, ki jo je dal tujim novinarjem, skušal ublažiti to naziranje ter je naglasil, da želi Rumunija predvsem mir, da se more posvetiti svoji notranji okrepitvi. Novi zunanji minister je prav tako zagotavljal novinarjem, da hoče nadaljevati politiko svojega prednika Antonesca. Spoštoval bo obveznosti, ki jih je prevzela država in politiko zaupanja do zaveznikov. Tudi nova vlada želi čimboljše odnošaje z vsemi sosedi. Te platonske izjave pa niso mogle razpršiti dvomov, ki se pojavljajo.

Izjava disidentov narodno zaranistične stranke

Bukarešta, 29. dec. w. Trije ministri narodne kmečke stranke, ki so stopili v vlado, so objavili skupno izjavo, v kateri poudarjajo, da so se odločili za sodelovanje v vladi zaradi notranjepolitičnega položaja v državi. Njihova odločitev omogoča rešitev socialnih problemov v krščanskem duhu in obširno vpoštevanje interesov kmetov.

Novi prefekti

Bukarešta, 29. dec. w. Novi prefekti so bili še ponoči brzojavno imenovani. Za prefekta v Černovicah je bil imenovan znani antisemitski voditelj Robu. Prefekti niso, kakor do sedaj, položili prisego v roke notranjega ministra, temveč so dobili brzojavni nalog, naj prisežejo v roke pristojnih predsednikov sodišč.

Razpust parlamenta sklenjena stvar

Bukarešta, 29. dec. g. Novi parlament se sploh ne bo sestal, ker smatra Gogova vlada volitve za neveljavne, ker centralna volilna komisija ni objavila volilnih rezultatov v roku ki je predpisan po zakonu. Novi parlament bo tik pred 17. februarjem, ko bi se moral sestati, razpuščen. Vlada dobi s tem sedem tednov za priprave novih volitev v prvi polovici meseca aprila.

Po imenovanju novih prefektov, ki se je že izvršilo, bo sledil razpust občinskih svetov. Istočasno bo vlada reorganizirala polvojaško organizacijo nacionalne krščanske stranke, ki se imenuje Lancire, ter bo število njenih članov zvišala na 20.000. Ta polvojaška organizacija bo postavljena pod vodstvo bivšega poslanca in sedanjega prefekta v Černovicah Robua.

Dalje pričakujejo od vlade ukrepe v korist kmetskega prebivalstva in novo ureditev »etičnih razmer« v privatnem gospodarstvu.

Februarja nove volitve

Bukarešta, 29. dec. w. »Cuventul« javlja, da se bodo nove volitve vršile meseca februarja, da pa bo vlada že sedaj pričela z izvedbo krščansko-nacionalnega programa, zlasti na gospodarskem in socialnem polju.

Prve reforme

V kratkem se bo ustanovilo propagandno ministrstvo, za katerega vodjo bo najbrže imenovan sedanji državni podtajnik v ministrskem predsedništvu Hodos. Bivši vojni minister Ilasievici je bil imenovan za generalnega ispektorja rumunske vojske. Za državnega podtajnika v finančnem ministrstvu je bil imenovan Enescu.

Odlikovanje Tataresca

Kralj je odlikoval bivšega ministrskega predsednika Tataresca z lento reda kralja Karola I.

Titulescu odpotoval v Švico

Dunaj, 29. dec. d. Bivši rumunski zunanji minister, ki je včeraj prispel iz Bukarešte na Dunaj, je že snoči odpotoval dalje v St. Moritz.

Sodba Pariza

Pariz, 29. dec. br. Rešitev rumunske vladne krize s sestavo nove vlade pod vodstvom Goge je izzvala v francoski politični javnosti veliko presenečenje. Vsi listi označujejo imenovanje nove rumunske vlade za najvažnejši in najbolj senzacionalni dogodek včerajšnjega dne. Z malimi izjemami izražajo obžalovanje, da je Rumunija krenila s poti parlamentarne demokracije na pot, ki vodi v odkrito diktaturo. Pri tem zlasti podčrtavajo, da je Goga znan kot velik prijatelj Nemčije in izrazit rasist. Bolj kakor notranji razvoj zanima francoske politične kroge seveda bodoča zunanja politika Rumunije. V tem pogledu izražajo vsi listi mnenje, da je pričakovati dalekosežnih sprememb ter smatrajo vlado Goge za prehod v diktaturo. »Echo de Paris« piše, da je krenila Rumunija na pot nevarnih pustolovščin. Predsednik vlade je sicer dal formalno zagotovilo, da se zunanja politika Rumunije ne bo spremenila, toda to je le izjava. Počakati bo treba da se pokaže, kaj bo z obljubami, ki so jih dali v Bukarešti maršalu Gamelinu in zunanjemu ministru Delbosu pri njunih nedavnih obiskih. »Oeuvre« poudarja, da je Goga znan kot neprijatelj francosko-angleške politike in izraža bojazen, da bo sedaj izkoristil svoj položaj na oblasti za to, da se bo Rumunija oddaljila od Francije in njenih zaveznic, ki so bile doslej tudi zaveznice Rumunije.

V Rimu pozdravljajo

Rim, 29. dec. br. Razvoju notranje političnega položaja v Rumuniji posvečajo italijanski listi veliko pozornost. Rešitev vladne krize tolmačijo za odločilen preokret v zgodovini Rumunije za temeljito spremembo političnega kurza Rumunije. »Corriere della Sera« napoveduje, da se bo nova rumunska vlada, ki je izrazito desničarska, odločila za tesnejše sodelovanje z Rimom in Berlinom ter da bo postala glavni steber protikomunističnega pakta na Balkanu. Prav tako izražajo listi prepričanje, da bo novi rumunski režim priznal italijanski imperij ter akreditiral novega poslanika pri italijanskem kralju in cesarju. Zgledu Rumunije bodo po sodbi italijanskih listov v kratkem sledile tudi ostale balkanske države.

V Berlinu navdušeni

Berlin, 29. dec. br. Nemški listi z navdušenjem pozdravljajo novi rumunski režim, v katerem vidijo ustoličenje avtoritativne vlade. Po sodbi nemškega tiska so zadnje volitve pokazale vso trhlost parlamentarizma in je zato prav, da da Rumunija prvi primer balkanskim državam, kako je treba pomesti z lažnim parlamentarizmom in demokracijo in uvesti režim čvrste volje in dela. Le po tej poti bo prišla Rumunija iz strankarskih razprtij h konstruktivnemu delu.

Kaj pravijo v Londonu

London, 29. dec. AA. Današnji jutranjiki prinašajo obširna poročila o sestavi nove rumunske vlade pod vodstvom Goge o katerem ugotavljajo, da je antisemit in prijatelj Nemcev. Zato računajo, da se bo Rumunija pod vodstvom Goge tesneje naslonila na Nemčijo in Italijo.

Poljaki pozdravljajo novo vlado

Varšava, 29. dec. AA. Na Poljskem zelo ugodno komentirajo sestavo rumunske vlade. Listi opozarjajo, da zastopa narodna krščanska stranka stališče tesnega sodelovanja s Poljsko in da je Goga sam predsednik poljsko-rumunskega društva in star prijatelj Poljske. »Gazeta Polska« vidi v sedanjih dogodkih v Rumuniji znak, da se je nacionalistična smer okrepila. Novi zunanji minister Micescu je eden izmed ustanoviteljev poljsko-rumunskega pravnega odbora in se prav tako zavzema za najtesnejše razmerje do Poljske. Poljska brzojavna agencija pravi, da se Micescu že dve leti bori proti židovskemu vplivu med pravniki. Če se Gogi ne bi posrečilo dobiti večine, je računati z razpustom parlamenta in z novimi volitvami.

Gogova poslanica italijanskemu narodu

Bukarešta, 29. dec. w. Potom italijanske dopisne agenture »Oriente« je ministrski predsednik naslovil na italijanski narod spomenico, v kateri poudarja, da se je še takrat, ko je bil v opoziciji, zavzemal za italijansko-rumunsko prijateljstvo. To bo sedaj skušal tudi izvesti.

*

Oktavijan Goga

Oktavijan Goga je znan rumunski pesnik. Že l. 1905 ga je rumunska akademija, starega komaj 24 let, odlikovala za njegove patriotične pesmi. Nekaj let kasneje je kandidiral v Banatu v madžarski parlament ter je tedaj le z majhno razliko glasov podlegel oficielnemu kandidatu madžarske vlade. V političnem življenju madžarskih Rumunov je zavzemal vodilno mesto. Po vstopu Rumunije v svetovno vojno je pobegnil preko meje ter je delal najprej v Bukarešti potem pa v Jassyju publicistično za priključitev Sedmograške in Bukovine k Rumuniji. Po zaključitvi miru v Bukarešti meseca maja l. 1918 je moral zapustiti deželo ter je odpotoval v Pariz, kjer je postal svetovalec rumunske mirovne delegacije po polomu centralnih držav. Pri prvih rumunskih volitvah je kandidiral za narodno kmečko stranko ter je postal prosvetni minister v prvi vladi Vajde Voevoda, s katerim pa se je kmalu sprl, izstopil iz stranke ter se pridružil ljudski stranki maršala Avaresca. V prvi Avarescovi vladi od l. 1920 do 1921 je bil notranji minister ter je kot tak izredno ostro nastopil pri zadušitvi krajevnih neredov. L. 1932 se je sprl tudi z Avarescom ter je osnoval lastno stranko, ki se je imenovala narodna agrarna stranka. L. 1935 je združil to stranko z »ligo za narodno krščansko obrambo« pod vodstvom voditelja antisemitskega gibanja Cuze. Nova stranka se je imenovala krščanska narodna stranka. Od l. 1936 je bil profesor za moderno rumunsko kulturo na univerzi v Cluju. Sedaj je v 57. letu starosti.

Nezgoda jugoslovenskega parnika

Amsterdam, 29. dec. AA. Jugoslovenski parnik »Srdž«, ki je s tovorom pirita plul v Anverso, je ponoči trčil blizu Ualskordna v neznano ladjo in je bil močno poškodovan. Črpalke na parniku so pod vodo. Moštvo je razen dveh mornarjev, ki sta izginila, živo in zdravo.

Čitajte naročajte »J U T R O«

Pariz v temi in brez vode

Nad 400.000 javnih in zasebnih nameščencev v stavki — Tudi obratovanje elektrarn, plinarn in vodovoda ustavljeno — Vlada napoveduje energične ukrepe

Pariz 29. dec. br. Položaj v Parizu in okolici se je danes zaradi razširjenja stavke izredno poostril in povzroča vladnim krogom resne skrbi. Danes so se pridružili stavkujočim uslužbencem živilskih veletrgovin še vsi transportni delavci in nameščenci vseh javnih obratov. Pariz je od davi brez elektrike plina in vode, prav tako pa počiva tudi ves promet mestnih avtobusov. Delo so ustavili celo v bolnicah, kjer izvršujejo le najnujnejše posle in oskrbujejo samo bolnike, ki so v smrtni nevarnosti. V bolnicah so izvrševali samo neodložljive operacije. Med prebivalstvom je zaradi tega zavladalo veliko razburjenje. Davi je bil Pariz podoben ogromnemu mravljišču, ki je nenadoma prišlo v nered. Ker avtobusi niso obratovali, so morali delavci in nameščenci oditi peš v urade in obrate. Mnogi so morali 10 km daleč peš, kar je seveda povzročilo ne samo velike zamude in zastoj v delu, marveč tudi veliko ogorčenje. Še večja zmeda je nastala zvečer, ko so ostale ulice in javni lokali brez razsvetljave. Trgovine so morali ob nastopu mraka zapreti. V hotelih in restavracijah ter kavarnah so si za silo pomagali s svečami in petrolejkami, svečk pa je kmalu zmanjkalo, ker pač nihče ni bil pripravljen za tak nenavaden položaj. Skupno stavka nad 100.000 občinskih nameščencev, poleg tega pa okrog 300.000 nameščencev zasebnih podjetij.

Chautempsovo posredovanje ni uspelo

Posredovalna akcija min. predsednika Chautempsa je ostala brez uspeha. Delodajalci ne popuste od svoje zahteve, da smejo odpustiti voditelje stavke, delavci pa se temu slej ko prej protivijo. Veliko nevoljo med stavkujočimi je izzvalo dejstvo, da je vlada dala na razpolago za dovoz živil in drugih potrebščin vojaške avtomobile. Popoldne so začeli po mestu obratovati tudi mnogi zasebni avtobusi, ki so jih pripeljali iz province. Zaradi tega groze sedaj šoferji avtotaksijev, da se bodo pridružili stavki.

Pariška garnizija alarmirana

Min. predsednik Chautemps je za dopoldne sklical konferenco, katere so se udeležili podpredsednik vlade Leon Blum, notranji minister Dormoy in vojni minister Daladier. Na konferenci so obširno razpravljali o stavki. Po konferenci je Chautemps izjavil novinarjem, da je položaj zelo resen, da pa je vlada trdno odločena doseči z vsemi sredstvi spoštovanje zakonov in zagotoviti nemoten razvoj prometa. Ta napoved je izzvala veliko senzacijo, ker jo smatrajo za dokaz, da je pričakovati izrednih ukrepov.

Popoldne je bila seja vlade, na kateri so bili sprejeti važni sklepi, ki pa jih čuvajo v tajnosti. Dejstvo, da je bila ojačena policija in se je na ulicah pojavila mobilna garda, ki je zasedla vsa križišča, kaže na to, da je vlada odločena poslužiti se najskrajnejših sredstev. Pariška garnizija je bila zvečer alarmirana, ker se boje, da bi ponoči prišlo do večjih nemirov. Zvečer je bilo stavkujočim nameščencem javnih obratov, zlasti elektrarn, plinarn in vodovoda sporočeno, da se morajo jutri zjutraj vrniti na delo, sicer bodo obratovanje teh podjetij prevzeli posebni tehniški oddelki, sestavljeni iz vojaštva.

Stavka delo komunistov

Vedno bolj se kaže, da ima ta stavka docela politično ozadje. Vodstvo stavke je v rokah komunistov, ki skušajo na ta način izzvati nemire in izvesti nekak revolucionarni prevrat, da bi se polastili državne oblasti. V Parizu so prepričani, da je stavka vprizorjena po izrecnem navodilu iz Moskve, odkoder se je šele pred par dnevi vrnil glavni vodja stavke, komunistični poslanec Dumerque.

Beležke

„Pohod" ustavljen

Z odlokom notranjega ministrstva je bilo ustavljeno nadaljnje izhajanje tednika »Pohoda« in štirinajstdnevnika »Delavskega lista«. »Pohod« je bil nacionalistično glasilo, ki je ravno pred par tedni obhajalo petletnico svojega izhajanja. Zadnje čase se je list tiskal v Kamniku. »Delavski list« je izhajal v Ljubljani in je hotel biti marksistično usmerjeno delavsko glasilo. Posebno se je zavzemal za ustanovitev ljudske fronte v Sloveniji.

Konferenca JNS v Nišu

V torek je bila v Nišu konferenca za delegate strankinih organizacij iz vseh srezov niškega okrožja. Konferenca je bila polnoštevilno obiskana. Poročilo o političnem položaju je podal strankin podpredsednik senator Jovan Banjanin, potem pa se je razvila živahna razprava o organizacijskih zadevah in o lokalnih razmerah v niškem okrožju. Senator Banjanin je bil od vseh navzočih živahno aklamiran, strankinemu predsedniku Petru Živkoviću pa je bila poslana pozdravna brzojavka.

Na katoliško Novo leto, 1. januarja, bo slična okrožna konferenca zaupnikov JNS v Kotoru. Tudi na tej konferenci bodo govorili člani strankinega vodstva. V nedeljo, 2. januarja, pa bo, kakor smo že poročali, sestanek strankinih delavcev za Beograd, Zemun in Pančevo. Na tem sestanku bo glavni govornik predsednik Živković sam.

Predavanje poslanca Kovača v Mariboru

Pod okriljem mariboske sreske organizacije JNS je v torek zvečer predaval v Mariboru hrvatski narodni poslanec in znani jugoslovenski nacionalni borec Ante Kovač o temi »Hrvati in Jugoslavija«. Zanimanje za predavanje je bilo tako veliko, da so poslušalci popolnoma napolnili gornjo dvorano Narodnega doma. Predsednik sreske organizacije dr. Lipold je toplo pozdravil vse navzoče in posebej še predavatelja, nar. posl. Lukačiča, bivšega poslanca Lovra Petovarja in urednika zagrebških »Jugoslovenskih novin« Rapotca. — Poslušalci so z napeto pozornostjo sledili izvajanjem poslanca Kovača, ki so bila vsa posvečena hrvatskemu vprašanju in so izzvenela v misel, da je mogoče ta problem trajno in res zadovoljivo rešiti samo v okviru jugoslovenske narodne celote in na osnovi jugoslovenskega narodnega edinstva.

Ko se je predsedujoči med burnim pritrjevanjem cele dvorane zahvalil predavatelju, je podal kratko politično poročilo še nar. posl. Avgust Lukačič. Tudi njegova izvajanja so bila sprejeta s soglasnim iskrenim odobravanjem.

O ponarejanju praznikov

Gospodje pri »Slovencu« so očividno skrbno prelistali vse slovenske liste. Destilirali so vse članke, ki so izšli za božične praznike, in ugotovili, da so bili vsi, z izjemo njegovih seveda, v nasprostju z duhom in mišljenjem slovenskega naroda. In napisali so dva članka o ponarejanju praznikov. Reči pa že moramo, da bi moral opraviti ta posel kdo drugi iz Kopitarjeve ulice, kakor pa ga je opravljal. S frazami o »zatajenih božičnih zvonovih«, »nerazumevanju slovenskega katoliškega božiča,« »ponarejanju prave slovenske duše in kar je še sličnih, se tako delikatna vprašanja, kakor so vprašanja verskega čuvstvovanja in pojmovanja velikih misterijev, reševati ne dajo. In to še manj, če se pri tem poskušuje rovtarskih manir. Gospodje iz Kopitarjeve ulice morajo imeti res strahovito debelo kožo, da ne čutijo, kako neznansko se blamirajo s takimi eksurzijami, pri katerih skušajo dokazati, da so samo oni Bogu dopadljivi služabniki, vsi ostali pa roparji, krivičniki in brezverci.

Zadnjič nam je »Slovenec« hudo zameril, da tudi mi včasih za pet tihih minut citiramo kako besedo iz sv. pisma. Kljub temu naj danes zopet navedemo iz njega par vrst, ki jih je Kristus naslovil na svoje kritike. Rekel jim je: »Gorje vam, pismouki in farizeji, ker ste podobni pobeljenim grobovom, ki se od zunaj kažejo čedni, od znotraj pa so polni vsake gnilobe; tako se tudi vi od zunaj ljudem kažete pravične, znotraj pa ste polni hinavščine in krivice.« Tako stoji v evangeliju sv. Mateja, 23. poglavje, 27. in 28. vrsta.

Mačkovci in demokracija

»Hrvatski dnevnik« posveča svoj uvodnik grupiranju narodov in držav v dva ideološka tabora, levičarskega in desničarsko fašističnega. Zgodovina dokazuje, pravi glavno glasilo dr. Mačka, da so imele vse velike ideje, ki so se pojavile v Evropi, svoj vpliv tudi na razvoj hrvatskega naroda. Nato med drugim nadaljuje:

»Danes imamo na eni strani Moskvo z izjavo Dimitrova, da so pravi socialisti samo tisti, ki gledajo svoj ideal v Sovjetski Rusiji. Na drugi strani imamo Italijo, Nemčijo in Japonsko. Sredi med obema taboroma so Amerika, Anglija in Francija, ki stoje na stališču stroge demokracije. Katoliška cerkev je kot največja duhovna organizacija na svetu odbila s poslednjimi papeškimi enciklikami nauke obeh ekstremnih taborov. Kako naj se opredelimo Hrvati med obema taboroma in kako naj se branimo od vpliva njunih ideologij? Zakaj smo tako odločno proti razdelitvi našega naroda na dva skrajna tabora? Organizirani v enotnem pokretu, smo že sami po sebi za vso oblast naroda in za princip vlade večine. Demokracija za Hrvate ni vprašanje, temveč stvarnost. Zaradi tega smo kot borci za demokracijo proti vsakemu nasilju poedincev in nujno povezani z velikimi demokracijami sveta, vse dokler bodo demokratski princip zastopale in branile.«

Ta izvajanja se prav lepo berejo, na žalost pa se demokracija politike dr. Mačka kaže mnogokrat v prav čudni luči.

Hrvatsko „pleme"

Te dni je izšel osmi zvezek zbranih del ideologa hrvatskega kmečkega pokreta dr. Antona Radića, ki jih izdajata dr. Maček in Rudolf Herceg. Zanimivo je čitati v tem zvezku razpravo »Hrvati«. V njej namreč govori dr. Ante Radić o »hrvatskem plemenu«. Zanj je pojem »pleme« širšega obsega, kakor pa pojem »narod«. Vendar pa pravi, da so Hrvati poseben narod.

„Beograjski brzovlak"

Zagrebške »Novosti« objavljajo vsak dan poročila, kdo vse je prispel v Zagreb in s katerim vlakom. Tako so nedavno objavile v tej rubriki tudi vest, da se je pripeljal v Zagreb »z beograjskim brzovlakom« poslanec HSS Franjo Harapina. To pa je moža močno razjezilo in je poslal preko svojega odvetnika dr. Milivoja Stahuljka pismen popravek »Novostim«, da ni bil dotičnega dne v Beogradu, niti ni potoval z beograjskim brzovlakom. Zato ga prosijo »Novosti« za oproščenje, če so spregledale možnost, da sede kdo v famozni beograjski brzovlak tudi kje na progi med Zemunom in Zagrebom. Ne morejo pa za to, če se kljub temu vozi »z beograjskim brzovlakom«.

Nov narodni poslanec

Beograd, 29. dec. p. Verifikacijski odbor narodne skupščine je na svoji današnji seji ugotovil, da zavzame v narodni skupščini mesto pokojnega narodnega poslanca Branka Ratkovića dosedanji namestnik Pero Hristić, podjetnik iz Orahovega dola.

Vremenska napoved

Zemunsko vremensko poročilo: Hladno in oblačno vreme je skoro nad vso Evropo, posebno v vzhodni Evropi in v Rusiji, kjer je temperatura povprečno —20 C. Pretežno oblačno in toplejše vreme s toploto nad ničlo je v Angliji, zahodni Franciji, Skandinaviji in ob Sredozemskem morju, kjer ponekod dežuje. Sneži ponekod v srednji in vzhodni Evropi, in na Balkanskem polotoku. V Jugoslaviji je oblačno razen v gornjem Primorju, kjer je nekoliko jasnine. Sneži sredi države ter v moravski in vardarski banovini. Toplota je padla skoraj v vsej državi.

Zemunska vremenska napoved: Oblačno s snegom v vsej državi. Nekoliko jasno bo v severozahodnih predelih. Toplota bo še padla.

Zagrebška: Dehno bolj vedro, temperature bodo padle.

Dunajska: Mrzlo vreme bo trajalo dalje, v krajih z jasnim drevom velik mraz ponoči in zjutraj, kmalu pa se bo zopet pooblačilo, možnost snega.

Naši kraji in ljudje

Usoda brezposelnih mladih profesorjev

Diplomirani filozofi pripovedujejo o svojem življenju

Ljubljana, 29. decembra.

Nad stošestdeset več ali manj skritih življenjskih tragik gre mimo nas, ne da bi jih v hrupu vsakdanjega dogajanja prav opazili, ali se celo zamislili nad njimi. Kakor na filmskem traku se vrstijo obrazi mladih ljudi in njih vsakdanje zgodbe, polne nezlagane tragike.

Fant, diplomiran pred tremi leti, ima samo še mater, je brez vsega premoženja, se peha za inštrukcijami, ki ne nesejo niti toliko, da bi zadostovalo za golo življenje.

Diplomiran pred dvema letoma, starši zadolženi, sestra študira, preživlja sebe in pomaga sestri s slučajnimi inštrukcijami.

Mati brez premoženja in zaslužka, očetovo bivališče neznano. Na službo čaka dve leti.

Oče umrl. Mati in sestre živita od pokojnine 950 dinarjev. Diplomirana je bila lani, od takrat je vsaj vzgojiteljica razvajenih otrok.

Diplomiran je bil 1934. leta. Oče umrl pred leti. Dva brata sta delavca, dve sestri delavki, tretji brat je brezposelni invalid.

Stara mati, dvainšestdesetletna, vdova, užitkarica, čaka vsakega prvega nekje za mejo, da ji hčerka, brezposelna filozofka, pošlje podporo, podporo materi in nepreskrbljenima sestrama. Filozofka pa že tri leta čaka namestitve.

Oče je že pet let brezposeln. Brat, tesarski pomočnik, je šel po svetu. Dve sestri delavki sta brezposelni. Pri starših ima diplomirani filozof posteljo in le deloma hrano, za katero pa mora prispevati z zaslužkom od inštrukcij.

Oče je gledališki sluga brez premoženja. Dva brata še obiskujeta gimnazijo, sestra je brezposelna učiteljiščnica ..

Tako bi lahko naštevali —: stošestdeset brezposelnih filozofov je v dravski banovini in med njimi jih je morda manj ko deset, ki jim starši lahko nudijo stanovanje in hrano, dokler čakajo na službo. Vsi drugi si pomagajo z inštrukcijami, z najrazličnejšimi priložnostnimi zaslužki, da se preživljajo iz semestra v semester. V tesnem lokalu nekje na meji mesta in periferije se pozno v noč sklanjajo nad časopisnimi oglasi za inštrukcije, za govori prosvetnega ministra, sklanjajo se nad zbranim materialom o stanju srednjih šol pri nas, o gmotnem položaju svojih tovarišev in tovarišic, ali nad delom za spomenico.

Na tleh ob stenah rastejo gobe, s stropa visi luč, ki motno obseva skromno pohištvo v lokalu. Včasih pove kdo kako okroglo, da se vsi nasmejejo in za trenutek pozabijo svoje žalostno stanje.

— Ali naj postavimo v spomenico, da smo pozabili sklanjati? —

— Ti, ali se še kaj spomniš, koliko spolov ima slovenščina? —

Iz vprašanj in iz smeha gleda bridka ironija resnice.

Statistika o srednjih šolah je pa pokazala naslednje rezultate:

Šest srednjih šol v dravski banovini ima več oddelkov kakor dovoljuje § 8. zakona o srednjih šolah iz 1929. leta. Paragraf pravi, da mora imeti srednja šola normalno 16 oddelkov in le v izrednih primerih največ do 20. Druga državna realna gimnazija v Ljubljani je pa imela v šolskem l. 1936/37 kar 23 razredov!

51 razredov na državnih srednjih šolah pri nas ima več učencev kakor to dovoljuje zakon o srednjih šolah iz 1929. leta, § 40. Če bi hoteli naše srednje šole spraviti v sklad z zakonom, bi morali samo v dravski banovini otvoriti na novo 31 paralelk. Potrebnih bi nam bilo 5 novih gimnazij.

382 ur tedensko poučujejo profesorji predmete, za katere niso kvalificirani.

Na vseh državnih srednjih šolah v naši banovini smo imeli 72 ur skupnega pouka na teden, to se pravi, predmeti se niso poučevali tedensko toliko ur, kakor to predpisuje učni načrt.

V vsej dravski banovini imajo profesorji 552 nadur tedensko.

Perspektiva: predlog državnega proračuna predvideva na vseh srednjih šolah v državi 95 suplentov in 46 učiteljev veščin (»Jutro«, 23. decembra).

Potopljena Eneida — izvor balkanskih potresov

Čez balkansko Atlantido, pogreznjeno dno Egejskega morja, so zašli levi, tigri, nosorogi, žirafe v Povardarje

Srpska kraljevska Akademija nauka je objavila zanimivo studijo profesorja Mihajloviča ravnatelja beograjskega potresnega zavoda, največje institucije te vrste na Balkanu. Velevažni izsledki odličnega znanstvenika segajo v področje, kjer se kuje usoda neštetih ljudskih življenj, prirode in narodnega premoženja na Balkanu. To je potresno, že davno potopljeno ogniješko ozemlje tako zvane Eneide, naše balkanske Atlantide.

V davno minilih dneh, ko najstarejšega prednika človeštva na naših tleh, krapinskega človeka, še ni bilo v Špiljah, je vezala jugovzhodni Balkan z Malo Azijo lepa zemlja, Eneida. Čez ta prirodni most, ki je kakor nekdaj Avstralijo z Azijo spajal danes dve odrezani celini, je prihajalo v Evropo tropsko živalstvo in čudovito južno rastlinstvo. V današnje ozemlje Macedonije in Tracije, v dolino Vardarja in Marice so prihajali za plenom tigri s sablastimi zobmi, skalnati levi, žirafe, nosorogi itd. Pri Velesu, v Atiki in na otoku Samosu so našli polno ostankov tropskih živali, ki jih je davna katastrofa zalotila na evropskih tleh in zasula.

V stari geološki dobi, ko je podunavsko kotlino in obrobne zatoke zalilo morje, se je pričelo ugrezati kopno na področju sedanjega Egejskega morja. Siloviti potresi, sproženi po ognjeniških izbruhih, so razklali ogromne klade kamenja in zaporedoma so tonile širne ploskve kopne zemlje pod gladino vdirajočega Sredozemskega morja. Nastalo je sedanje Egejsko morje, njegovo rojstvo je pa skozi tisočletja do naših dni stresalo krčevito sesedanje še vedno neuravnoteženih zemeljskih grud.

Vulkanski izbruhi in strahotni potresi Eneide so razrušili v davnini staro mesto ob Vardarju Stobi. Bili so ponovno vzrok celi vrsti stresljajev na Balkanu, katerih višek je bil v preteklosti potres v Dubrovniku v 17. stoletju.

Od nekdanje Eneide gleda danes iz morja množica otokov, med katerimi je na Kikladih še vidno ognjeniško žrelo, ki ob vsakem stresljaju menja oblike. Staro Rodopsko gorovje, ki ga slovenski turisti že precej dobro poznajo, je ostanek davno potopljene Eneide. Raziskavanja so dognala, da so v tem gorovju številne globoke, do 45 km v zemeljsko skorjo segajoče razpoke, ki razkosavajo skalne gmote na več sesedajočih se ozemelj. Daleč naokrog je zato poseljena zemlja zelo izpostavljena potresom in minilo bo še dokaj stoletij preden bo ta del Balkana, kakor tudi vse okolno obrežje Egejskega morja pomirjeno.

Zgodovina balkanskih potresov pozna 44 velikih katastrof. V svežem spominu so še siloviti stresljaji, ki jih je bilo samo l. 1931 980! V marcu 1931. je bil največji v vsej zgodovini balkanskih potresov razrušil Valandovo, 1932 je bil med 107 potresi posebno prizadet Kalkidik, 1935 Marmarsko morje, lani pa kotlina Taninskega jezera.

Eneida, balkanska Atlantida se še zmerom pogreza. Kadar se zgane morsko dno, se rušijo minareti v Mali Aziji in pristanišča na otokih. Stresa se lepa zemlja v dolini Marice, trepečejo prebivalci krajev v Povardarju. Seizmologi so svoja raziskavanja na ozemlju povezali z geodetskimi merjenji in točno ugotovili, za koliko so se gotove gmote sesedle ali dvignile. S pomočjo teh dveh znanosti je mogoče poslej že vnaprej ugotoviti, kateri deli zemeljskega površja se vidoma pogrezajo in na podlagi poznavanja podzemeljskih potresnic obvestijo prebivalstvo o bližajoči se katastrofi. Primeri, ki so v deželi večnih potresov, Japonski, rešili že tisoče in tisoče prebivalcev gotove smrti.

Naši lovci in ribiči so dobili svoj slovar

Zveza lovskih društev v dravski banovini nam je preskrbela lepo božično darilo. Založila je lovsko ribiški slovar, ki ga je priredil ravnatelj gimnazije dr. Janko Lokar. Je potreben, zelo potreben za lovce, prav tako pa tudi za tiste, ki se čudijo, da je slovar izšel.

Že pri več prilikah je bilo omenjeno, kako važno je lovstvo z gospodarskega stališča. Kdor pa pozna življenje našega človeka, posebno na deželi, ne vé, da lovstvo korenini globoko v našem narodu in da se je rodilo v zanimanju človeka za prirodo. Danes, ko se po vsem svetu kliče: »Vrnimo se k prirodi, spoznavajmo našo pramater!« — se tudi pri nas mnogo piše o prirodi in z njo v zvezi o lovstvu. Toda kako je to pisano? Pomanjkanje je v poznavanju prirode, še večje pa je siromaštvo na pravilnih izrazih. Ali nam ni bil zelo potreben tak slovar?

Da je dober, nam jamči ime prireditelja. Dr. Janko Lokar že po svojem poklicu pozna jezik v vseh potankostih, tako kakor malo kdo drugi. Lovske in ribiške izraze je zbiral dolgo, med pravimi lovci. Kot jezikoslovec je znal ločiti plevo od zrnja; kar je manjkalo, je pač moral dodati. Poznamo pa njegov jezik tudi iz dela, ko je bil on urednik »Lovca«, in pa iz njegove lovske strokovne knjige »Ptičarji«.

Nelovcem bodo morda nekateri izrazi zveneli tuje. Kdor pa pozna dušo lovca in trnkarje, in kdor ve, koliko je v pravem lovstvu lepote in poezije, se bo strinjal z mnogimi res primernimi okraski lovskega izrazoslovja.

Poleg lovskih izrazov, ki so v mnogih primerih razširjeni in pojasnjeni na 103, ribiški pa na 24 straneh, je mnogo novih strokovnih izrazov v strelstvu in puškarstvu. V slovarju je več slik, ki dosežejo dvojni namen: knjižico poživljajo, obenem, so v pojasnilo bravcu.

Lovsko ribiški slovar je neobhodno potreben vsem, ki se bavijo s pisateljevanjem, posebno pa tistim, ki hočejo pisati lepo o lovstvu, trnkarstvu in prirodi. Važen je za lovce, saj najdejo poleg besednega zaklada tudi mnogo pomembnega za izpopolnitev svojega lovskega znanja. Potrebujejo pa ga prav tako puškarji in trgovci s predmeti, ki so v zvezi z lovstvom in trnkarstvom. — s.

Prof. Franjo Župeuc †

Ljubljana, 29. decembra.

Iz Zagreba je prispela žalostna vest, da je po kratkem trpljenju umrl tam na svojem domu prof. Franc *Župeuc*, profesor glasbe na državnem konservatoriju v Ljubljani in oče znane operne pevke Zvonimire Župeučeve.

Z njim se je ločil od življenja eden izmed najmarkantnejših predstavnikov našega umetniškega življenja in glasbe. Pokojni prof. Župeuc, ki je bil po rodu iz Brežic, je bil dolga leta prvi tenor državne opere v Berlinu. V tujini je doživel mnogo lepih uspehov, dokler mu ni val hitlerizma kakor neštevilnim drugim nenemškim umetnikom in podobnim duhovnim tvorcem prekrižal kariere. Pred kakšnimi štirimi leti se je vrnil v domovino in odtlej je stalno poučeval solopetje na državnem konservatoriju v Ljubljani in na nekaterih zasebnih glasbenih šolah v Zagrebu. V Zagrebu si je tudi ustanovil svoj dom, a največ svoje srčne vneme je posvečal šoli v Ljubljani, kjer je imel med učenkami tudi znano koncertno pevko go. Lapajnetovo in bivšo solistko Trboveljskih slavčkov gdč. Koritnikovo. Vsak teden je potoval iz Zagreba v Ljubljano, kjer je imel dela po štiri dni, nato pa se je vračal v Zagreb, kjer so ga čakale ostale učne ure. Njegovemu šibkemu zdravju to življenje na dveh toliko oddaljenih delovnih postojankah nikakor ni bilo v prospeh. V Ljubljani se ga je pred nekaj dnevi lotila pljučnica. Na prigovarjanje svojih se je dal v ponedeljek prepeljati na svoj dom v Zagreb, a kljub najskrbnejšemu prizadevanju zdravnikov ni bilo zanj več rešitve.

Prof. Francu Župeucu, ki je odšel od nas v prezgodnji starosti 52 let, bodi zemljica lahka, njegovim pa naše iskreno sožalje!

Dva sta obležala v snegu

Maribor, 29. decembra.

Ko se je vračal iz Kamnice proti Mariboru neki mariborski voznik, je med potjo v neposredni bližini v Kamnici opazil v snegu starejšega človeka, ki ni imel drugega na sebi, kakor dolgo spalno srajco. Ker je starček še kazal znake življenja, ga je takoj naložil na voz in ga prepeljal v splošno bolnišnico, kjer ga je pustil v čakalnici. Tu je neznanca našlo strežniško osobje, ki ga je preneslo v bolniško sobo. Starčku pa ni bilo več pomoči in je kmalu izdihnil. Zdaj poizvedujejo o njegovi identiteti.

Pri Sv. Marjeti ob Pesnici je prišlo danes do usodnega karambola. Po cesti se je peljala na kolesu 38-letna Marija Časnikova. Nasproti je privozil tovorni avtomobil, kateremu se je Marija skušala izogniti. Ker je cesta ozka in poledenela, kolesa ni mogla speljati iz kolovoza. Zdrsnila je z njega in v naslednjem trenotku je padla pod kolesa tovornega avtomobila. Kolo je ostalo nepoškodovano, medtem, ko je dobila Časnikova hudo poškodbo na glavi in se je takoj onesvestila. Ponesrečenko so prepeljali v mariborsko bolnišnico in so jo operirali. Njeno stanje je resno in je malo upanja, da bo preživela noč. Nesrečnica ima razbito lobanjo.

Smrtna nesreča mladega stražnika

Ljubljana, 29. decembra

Snoči okrog 22. se je pripetila na železniški progi v Zelem jami huda nesreča, ki je zahtevala življenje mladega, komaj 6 mesecev nameščenega policijskega stražnika — pripravnika, 23-letni Alojzij Krese, ki je po rodu iz Hrušovca pri Novem mestu je imel včeraj službo na progi Ljubljana—Zidani most v Mostah

Ker je bila nad Ljubljano in okolico gosta megla, nesrečnež ni videl po progi. Okrog 21.45 sta s srečala na kraju, kjer je stal stražnik Krese, dva vlaka, in sicer osebni, ki je prihajal v Ljubljano, ter OES, ki je odhajal proti Zagrebu. Stražnik se je z desnega tira pravočasno umaknil osebnemu vlaku, ni pa opazil ekspresnega vlaka, ki je pridrvel po levem tiru. Lokomotiva je vrgla Kreseta kakih 5 m daleč s proge in je obležal na mestu mrtev.

Njegovo truplo je opazil šele okrog 22. progovni delavec Ivan Pezdir, ki je takoj javil nesrečo na stražnici. Nadstražnik Medvešček je odhitel na kraj nesreče in ugotovil, da je ponesrečenec stražnik — pripravnik Alojzij Krese. Vodmatska stražnica je o nesreči takoj obvestila policijsko upravo. Prispela je komisija, v kateri so bili zdravstveni svetnik dr. Lužar, dežurni uradnik Kette in nadzornik Rijavec. Zdravnik je ugotovil, da je lokomotiva ekspresnega vlaka prizadejala Kresetu na glavi za desnim ušesom 5 cm dolgo rano, ki je povzročila trenutno smrt. Na tleh ob truplu so našli uro, v znak, da je ponesrečenec tik pred prihodom vlaka pogledal nanjo.

Truplo ponesrečenega mladega in simpatičnega stražnika so prepeljali ponoči v mrtvašnico k Sv. Krištofu. Med stražniki — tovariši je tragična nesreča vzbudila globoko žalovanje.

BANČNO KOM. ZAVOD, Maribor, Aleksandrova 40

kupi takoj in plača najbolje
HRANILNE KNJIŽICE
bank in hranilnic
VREDNOSTNE PAPIRJE:
3% obveznice, bone, srečke, delnice itd.
VALUTE vseh držav.

PRODAJA SREČK DRŽ. RAZR. LOTERIJE

K veselemu silvestrovanju v Gozd-Martuljek

In še ugibate, kje bi veselo silvestrovali in kje uživali belo opojnost na novega leta dan? Ali ste le malo pomislili na borovško kotlino, na prelepi božji svet pod romantično skupino Martuljka?

Da, prav Gozd-Martuljek si boste izbrali za kratek oddih med prazniki in za letošnji zimski dopust. Saj veste, da so tam naši vrli železničarji letos postavili dva ponosna počitniška domova: prvi je last Nabavljalne zadruge v Ljubljani, drugega pa je zgradila Zveza nabavljalnih zadrug. V obmejnem kotu naše, prelepe Gorenjske, komaj 20 minut hoda od Kranjske gore, ob južnem podnožju Srednjega vrha, v najlepši sončni legi ob bistri Savi in nasproti veličastni Martuljkovi skupini stojita oba domova, vedno pripravljena nuditi svojo gostoljubno streho vsem, ki so potrebni oddiha in počitka. V domu Zveze nabavljalnih zadrug, ki je veličastna stavba, kakor vidite na sliki, je 45 sob z vsemi pritiklinami na razpolago. Vso udobnost uživate: centralno kurjavo, električno razsvetljavo, kopalnico, temnica je fotoamaterjem na razpolago. Radio vam igra in sami lahko ubirate tipke na klavirju. Sobe so še na razpolago in za Silvestrovo se boste lahko imenitno zabavali. Torej ne le zadrugarjem, vsem je dom prijazno odprt.

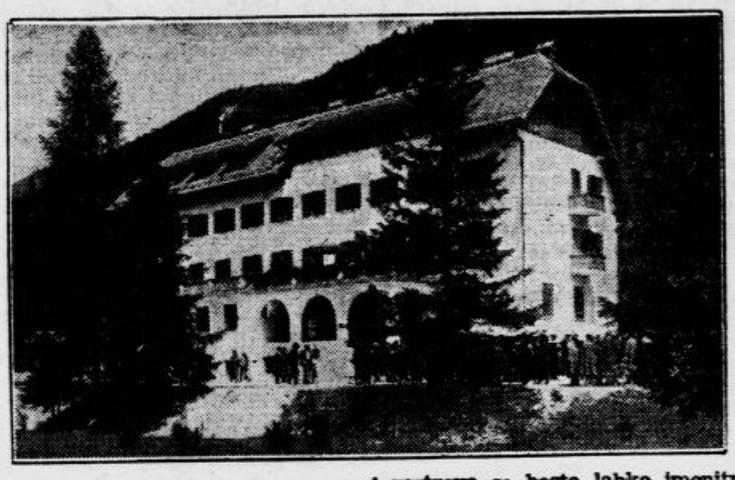

In vi neugnani dilcarji, namažite svoje smuči, da bodo gladko drsele po lepih snežnih poljanah! Vsak smučar najde tod primerne terene, lepe položne in valovite holme, pa nagnjene strmine, da se kadi za vami, ko švignete čez nje. Gozd-Martuljk vas vabi! Dobrodošli, smuk!

Prevaljski gasilci o požaru tovarne

Storili so v polni meri svojo dolžnost

Ponedeljsko »Jutro« 27. t. m. je objavilo prvo poročilo o veliki požarni nesreči na Prevaljah, kjer je 24. t. m. pogorela tovarna lepenke. Prevaljska gasilska četa je po nekaterih navedbah v poročilu prizadeta in nas je naprosila, da objavimo naslednje pojasnilo, čemur rade volje ustrezamo.

Po poročilu v ponedeljskem »Jutru« je dobila javnost vtis, kakor da bi bila gasilska četa na Prevaljah kriva, da se ni požar takoj pogasil, čim je izbruhnil. Resnici na ljubo hočemo dokazati sledeče: Gasilska četa Prevalje je bila o požaru obveščena ob pol 14. v petek pred božičem. Takoj je prihitela na mesto požara. Motorka, ki je izdelek tvornice Smekal v Pragi, deluje (kakor vsaka druga) šele, ko se pregreje in to v zimskem času po preteku 10 do 15 minut. V tem torej ne dela izjeme niti prevalška motorna brizgalna. Res je nadalje, da je brizgalna prevaljske gasilske čete brezhibno delovala najmanj pol ure, preden je stopila v akcijo guštanjska brizgalna. V tem času je črpala vodo za tri cevi in v glavnem že omejila požar, da se ni razširil še na druge trdno povezane objekte tovarne. Mi ne bi tega posebej omenjali, vendar je poročilo iz Guštanja bilo v tem pogledu netočno in je ponižalo našo četo. Seveda nočemo s tem zmanjšati zaslug gasilske čete v Guštanju, ki jo poročilo tako poudarja, ampak hočemo samo zadostiti resnici.

Ni res, da bi bila naša motorka že v defektnem stanju dan pred požarom, res pa je, da pri poizkusu takrat ni bilo strokovne moči, ki bi znala brizgalno opravljati. Zato tudi ni res, da je gasilska četa na Prevaljah pripeljala motorko na mesto požara v defektnem stanju, ker je vendar po običajnem času začela delovati. Res pa je, da je motorka po triurnem napornem črpanju prenehala delovati za 10 minut zaradi prevelike izrabe sil, toda takoj nato pa je spet začela delovati in je črpala neprestano do pol 22. ure.

Kako bi se dala rešiti tovarna v obče? Kdor to trdi, naj si blagovoli ogledati zidovje pogorele tovarne, da bo vedel, kako so posamezni lokali povezani s transmisijami med seboj.

Ne bomo zmanjšali veličine žrtvovanja, ki sta ga izkazala nepozabna Luka Kert in Valentin Vezjak. Zapisano je bilo, da so žrtve v tem primeru bile nepotrebne. V našem kraju je prvič gorela tovarna. Obstoj okoli 50 družin je bil v nevarnosti. Plamen je zajel pooljene dele tramovja, transmisijske jermene in lesene dela strojev. Množica je postajala nestrpna. Ob besnenju požara je bila upravičena bojazen, da bo vse pogorelo. Ognju je bil v pomoč tudi lahen veter, ki je pomagal širiti ogenj na sosednje, trdno povezane objekte.

Vsi gasilci so bili opozorjeni na nevarnost, ki jim preti. Če pa je bila vnema v obeh umrlih večja, se moramo samo klanjati pred tako velikim junaštvom. Zato tudi ti dve žrtvi nista zmanjšali zaslug prevaljske gasilske čete pri reševanju ostalih objektov, ki predstavljajo veliko vrednost, ampak so samo dokaz, s kakšnim elanom se je moštvo borilo. V hudi borbi z divjim elementom, ki ga polagoma zmaguje, pozabi človek na nevarnost, ki mu preti.

Lep dar: Zgodbe brez groze

Novi „Zvonček“

(Njegov namen in pomen)

Tik pred prazniki je zacingljal »Zvonček« v novi obliki. Njegov bodrilni glas je takoj odmeval po vsej domovini, ob meji in za mejo, edino do Amerike ni dosegel, ker je bilo prepozno. Tam so o njem pisali božični listi in oznanili njegov prihod v bližnji bodočnosti. Drugod pa je povsod obudil mnogo radostnega odmeva.

Imam sinčka, piše oče, in želim, da ima bratca med izseljenci, zato naročam zanj »Zvonček«. Moj sinček, piše gospod iz Štajerske, je »Zvončku« že odrastel, zato ga naročam za neznanega Slovenčka v tujini, da raste ob njem, kakor je zrastel moj otrok. »Poleg ene naročnine za svojega sinčka pošiljam še 3 za naše izseljenčke«, piše neki prijatelj naše mladine. »Pošljite na moj račun pet izvodov na kako šolo ali društvo v tujini,« piše dobrotnik I. C. »Vaša misel se mi zdi vse podpore vredna ter more res prinesti uspehov.« In tako dalje. Človek ne bi verjel, koliko idealizma je še v naših ljudeh, tudi v onih krogih, ki ne spadajo več med bogate. Vmes pa mnogo ginljivega. Naj prejema n. pr. neka deklica v tujini »Zvonček«, ker je umrla hčerka; kako lep spomin za izgubljenega otroka! Število onih, ki so se odzvali z večjimi podporami za »Zvončkov« fond, bo itak posebej objavljeno. Odziv je bil torej takoj v prvih dneh nadvse razveseljiv, drugi še pridejo zdaj po novem letu.

Medtem pa ima pisarna polne roke dela. Izdajati mladinski slovenski list za vse kraje, to ni lahka stvar. Vsebina se bo morala šele prilagoditi, to je le prvi božični pozdrav. Po svojem poslanništvu ima »Zvonček« predvsem mednaroden značaj, se pravi: namenjen je slovenski mladini v vseh delih sveta in pričakovati bi bilo, da si ne bo nobena država nakopala te sramote, da bi tak list prepovedala. Torej izdajati slovenski mladinski list ni isto, kakor izdajati tak list v angleškem, francoskem, nemškem jeziku. Saj imamo taka mednarodna glasila Rdečega križa r. t. d. Ni je države, ki ne bi dovolila, da prejemajo njeni otroci liste v svojih materinskih jezikih. To je njih naravna pravica (naravno je, da taki listi ne smejo imeti kakih postranskih namenov, kakor jih tudi »Zvonček« nima!). Toda izdajati mednarodni list za slovensko mladino, to ni tako lahko. Že takoj na bližnji meji naletimo na težkoče in ovire. K nam prihaja vsak dan na tisoče listov od severa in juga, političnih in modnih in zabavnih, sportnih in mladinskih — pri nas vsak v svojem jeziku čita, kar hoče, in še mi jim pomagamo. Otroci imajo zunanjih listov v šolah in doma. Za nas pa ne velja ista pravica. Slovenski otrok onstran meje bi ne smel čitati lista v svojem jeziku? Toda upajmo, da se bo to vprašanje na bližnjih mejah ugodno rešilo.

Tam daleč je lažje. Na Westfalskem se ne čudi nihče, da si otrok želi listov in knjig v domačem jeziku. V Ameriki pa celo ne. Pa tam je dežela svobode! Zdaj je torej vse odvisno od nas. Pisarna je morala opraviti ogromno dela, kajti »Zvonček« je oznanil, da bo iskal domove slovenskih otrok v tujini. Razmere v tujini pa so v vsaki deželi drugačne. Lahko bi bilo, ko bi mogli dati »Zvončku« peroti, da bi kar zletel po svetu, toda domovi slovenskih otrok so skriti in raztreseni in treba je šele zbirati njih naslove in imena. Kdor more, naj pomaga z nasvetom in dejanjem. Naša naloga je lepa in velika, pa ne lahka. Za vsako pokrajino in državo je treba urediti drug način pošiljanja. Nekaj izvodov gre na naslove naročnikov in onih otrok, ki so za nje drugi plačali. Drugo je treba razširiti med mladino s pomočjo društev in šol. Pri tem se uči mladina nekake solidarnosti: oni, ki more, plača vsaj nekaj, da oni, ki ne more, dobi list zastonj. Za zunanje dežele mora biti naročnina minimalna — vse drugo se plača iz fonda. Naravno je, da mladinski list ni pridobitno podjetje, ampak velika vsenarodna akcija, ki jo moramo podpirati vsi.

Medtem ko od vseh strani prihajajo naročila in podpore, ima torej pisarna ogromno dela, da uredi vse, kar je treba za razširjenje lista med našo izseljeniško mladino. Iz domovine hite nešteta pisma v oddaljene kraje in iščejo prijateljev in zaveznikov, ki bodo sodelovali pri tej zvezi slovenskih otrok. Vseh kolonij še nismo dosegli, a hočemo. Pred nami se vrti zemeljska obla. Kje so naši? Ali so stišali božični glas »Zvonček«? Za njim! Najti jih moramo. Naši naročniki, podporniki in dobrotniki pričakujejo uspehov. Prvo številko imajo že v rokah. Morda bi si želeli več radosti in smeha? Življenje naših otrok doma in v tujini ni preveč veselo. Povsod leži nad nami skrb in beda. Toda počakajmo! Morda bo za Veliko noč več veselja. Zdaj pred vsem na delo! Ali ste se že zavedali, kakšno važnost ima novi »Zvonček«? V čem je njegov namen in pomen? Prišel je kot božični pozdrav, poslej bo hodil kot prijatelj iz domovine, dasi se naši izseljenci včasih branijo »prijateljev«, ker prihajajo k njim s sebičnimi nameni. »Zvončka« so se razveselili, ker ima le en namen: zabavati in družiti našo mladino v tujini. Kdo bi ga ne pozdravil in mu stisnil celo majhen dar na daljno pot, da bo razveselil vse, tudi najbednejše.

Ne moremo tu: razpravljati o vseh težavah in ovirah, ki jih bo morala premagati uprava, preden bo gladila »Zvončku« pot do zadnje slovenske naselbine to in onstran morja, do zadnjega slovenskega otroka, ki se bo počutil kot član slovenske narodne enote. En sam pogled na zemljevid in na politične meje vam pove vse. Zato je to delo vredno opore in podpore.

Dr. I. L.

Čitajte in širite JUTRO

Novoletna številka „Jutra“

BO IZŠLA V SOBOTO ZJUTRAJ

Kdor namerava v njej priobčiti oglas ali kako drugo objavo, naj jo naroči takoj ali pa vsaj

DO JUTRI OPOLDNE,

ker v petek popoldne oglasov za novoletno številko »Jutra« ne bomo več sprejemali.

Domače vesti

* **Srečala sta se** te dni — namreč Abraham in predstojnik sreskega sodišča v Ljutomeru, g. Ivan Trinkavs, ki službuje tam že dolgo vrsto let. Srečanje ni bilo neprijazno, saj je naš najmlajši petdesetnik zdrav in krepak in tiste dobre volje, ki je prirojena človeku iz sončnih Slovenskih goric in ki ga ne zapusti v najtežjih trenutkih. Rojen je v gornjem delu goric v bližini Sv. Lenarta v hiši pri »Treh kosih«, ki mu je dala tudi ime. Študiral je v Mariboru in potem na univerzi in po službah na raznih krajih je prišel v Ljutomer, kjer je našel svoj drugi dom in si tudi osnoval družino. Rad ima veselo pesem, zato predseduje pevskemu odseku ljutomerskega Sokola. Pa tudi »gučov« ne zaničuje, rad jih posluša, če so duhoviti in zabeljeni z domačimi ocvirki. Kakšen na je v uradu, to vedo povedati številne stranke, ki jim je dober in prijazen svetovalec ter pravičen sodnik. Da bi mu bilo naklonjenih še mnogo zadovoljnih in zdravih let dela in tudi priznanja!

Pri neredni stolici, napihnjenosti črevesja zaradi zagatenja, odvaja naravna **»Franz-Josefova«** grenčica zaostanke prebave, nakupičene v črevesju. **V zdravniški praksi se uporablja »Franz-Josefova«** naravna grenčica s popolnim uspehom pri moških, ženah in takisto pri otrocih.
Ogl. reg. S. br. 15. 485/35

* **Spominu g. Ignacija Pegana.** V Novem mestu je bil ob božičnih praznikih pokopan častitljiv starček, velik rodoljub, trgovec g. Ignacij Pegan. Blagi pokojnik, ki je užival v Novem mestu splošen ugled, se je rodil 23. julija 1850 v Gabrijah na Vipavskem, kjer je imel posestvo in trgovino. Ta je zaradi solidnosti slovela daleč naokrog. Mož je bil zelo podjeten, skromen in bister, povrhu pa ga je odlikovala poštenost. Že davno je bil izvoljen za župana občine Gabrije in je županoval več let. Leta 1900. je pokojnik prišel v Novo mesto in je otvoril gostilno »Na rampah« v Bršljinu. Leta 1905. pa je s hčerko Marijo prevzel trgovino Pleterski, ki si je pridobila velik krog odjemalcev. Zadnja leta je preživljal pri hčerki Mariji, poročeni z načelnikom gremija trgovec v Novem mestu g. Josipom Turkom. O pokojnikovi priljubljenosti je pričal lep žalni sprevod, katerega je vodil prošt g. Karel Čerin. Pokojniku blag spomin, preostalim naše iskreno sožalje!

Za sobe, delavnice itd.
najboljše Lutz-peči, Ljubljana VII.

* **Vzor naprednega kmeta** je bil Jevrem Ranković iz Gunjevca pri Ubu, ki je te dni umrl v starosti 90 let in je bil pokopan z velikimi častmi. Čiča Jevrem je bil najuglednejša osebnost v vsej Tamnavi. Gospodarskemu napredku svojega domačega kraja je od mladih let posvečal vse sile. Uvedel je poljedelske stroje, ustanavljal zadruge ter učil in pomagal, kjer je le mogel. Na njegovo prigovarjanje je poslala občina studirat kot svojega gojenca tedanjega mladega maturanta, sedanjega znamenitega filozofa, univ. prof. dr. Petronijevića.

* **Tridesetletnica rudnika Breze.** Te dni so proslavili 30-letnico obstoja rudnika Breze. Proslave so se udeležili zastopniki ministrstva za šume in rude ter vseh oblasti, kakor tudi predstavniki mnogih bosanskih občin in organizacij. Govorniki so orisali vpliv rudnika na kulturni in gospodarski napredek velikega okoliša. Tam, kjer je zdaj Breza, je stalo pred 30 leti samo šest hišic in je bil tako rudniški obrat prav za prav temelj današnje Breze, ki ima dve cerkvi, župni urad, sokolski in delavski dom ter razne ustanove. Od začetka do danes je bilo v rudniku zaposlenih 5.825 delavcev. Pet jih je med njimi, ki delajo še danes. V 30 letih je storilo tragično smrt v rudniških rovih 36 rudarjev. Na proslavi so z enominutnem molkom počastili njih spomin. Jubilejna slavnost je bila v Sokolskem domu, pozneje pa je bil v rudniški kazini pripravljen obed za vse aktivne in tudi upokojene rudarje. Vsak je dobil en kilogram kruha, 30 dkg pečenega mesa, pol litra vina ali tri dl žganja in za 2 din cigaret.

* **Službeni list** uprave dravske banovine od 29. t. m. ima naslednjo vsebino: Pravilnik o višini, načinu izterjevanja in kontroli pri pobiranju banovinske trošarine na vino in žganje. Izpremembe in dopolnitve v izvršilni odredbi k uredbi o organizaciji, učnem načrtu, strokovni izobrazbi učiteljev in uporabljanju učnih knjih na strokovnih nadaljevalnih šolah. Objava banske uprave o pobiranju občinskih davščin v leto 1937/38, v občini Sv. Vid sreza logaškega. Razne objave iz »Službenih novin«.

* **Ciril Metodova družba** prosi svoje podružnice, da svoje prispevke nakažejo vodstveni blagajni po položnici.

* **Za novo leto** kupujte razglednice, ki jih je založila Ciril Metodova družba. Podpirajte slovensko šolstvo ob naših mejah!

* **Žalostna bilanca zadnjih izlivov Save.** Narasla Sava se polagoma umika v svojo strugo, a s tem še situacija na poplavljenem področju ni bistveno izpremenjena. Šele zdaj se v polnem obsegu vidijo strahoviti učinki razlitega vodovja. Računa se, da je Sava poplavila tokrat preko 8.000 hiš in drugih poslopij. Treba vedeti, da je Sava na razdaljo preko 450 km od Siska do Zemuna na več kilometrov širine poplavila svoje bregove. Od vlade je bila najprej nakazana pomoč 60.000, pozneje pa 400.000 din, kar pa je malo pri škodi, ki znaša od 20 do 30 milijonov. Pri poplavah je bilo tudi 17 človeških žrtev. Na sam božič je utonilo blizo Zemuna v Savi 8 revnih ljudi. Samo v vrbaski banovini je še pod vodo okrog 3.400 hiš. Na vsem poplavljenem področju so hude prometne ovire, in ko je zdaj pritisnila huda zima, si lahko vsakdo predstavlja trpljenje revnega prebivalstva.

ESENCA ZA RUM IN LIKERJE v drogeriji IVAN KANC-Nebotičnik.

* **Morda ostanete na Silvestrov večer doma?** Tedaj preberite »Zgodbe brez groze!« Imeli boste najlepši užitek in največ zabave. Broširano 10, vezano 15 din. Založba »Cesta«, Ljubljana, Knafljeva ulica 5.

* **Kako orjejo naši učitelji ledino v obmejnem Prekmurju.** Pišejo nam: Vas Radmožanci je madžarska, saj je do meje le okrog 3 km. Trirazredna šola je zdaj dobila v dar nov zložljiv oder, ki je z nedeljsko božičnico prestal svoj krstni nastop. Tolikšnega veselja na tej šoli še ni bilo. Otroci so izvajali pod spretnim vodstvom priljubljene učiteljice Minke Kovičeve pester in srčkan božični spored, ki bi bil ugajal tudi razvajenejšim gledalcem. Čeprav pred vstopom v šolo še nevešči jezika, so otroci izvedli vse točke nad vse lepo in s popolnim razumevanjem našega jezika. Posebno je ugajala točka »Mladi junaki«. Tudi nekateri starši, ki ne razumejo naše besede in so učiteljstvo doslej gledali bolj od strani, so bili o proslavi polni hvale. Otrokom se je s tem zbudila želja do ponovnega nastopanja. Po sporedu so bili vsi učenci obdarovani. Oder je bil zgrajen na pobudo šolskega upravitelja V. Bežana, ki je vztrajno delal na tem in prosil podpore. Največji delež je seveda dala naša obmejna zaščitnica CMD.

* **Vojaška zglasitev.** V svrho vpisa v pripadajoče vojaške sezname se morajo najkasneje do konca meseca januarja zglasiti v mestnem vojaškem uradu na Ambroževem trgu št. 7/I. v Ljubljano pristojni ali v Ljubljani stanujoči: a) mladeniči, rojeni 1918. leta, ki pridejo spomladi k naboru; b) mladeniči, rojeni 1920 leta, ki stopijo z novim letom v vojaško dolžnost; c) obvezniki do 50. leta starosti, ki so sicer odslužili svoj rok, pa se zdaj ne čutijo več sposobne za vojaško službo; č) vsi moški od 18. do 50. leta starosti, ki stalno prebivajo v Ljubljani, pa sedanjega svojega stanovanja še niso javili vojaškemu uradu.

BOUVIER
VINO V SODČKIH
GORNJA RADGONA

* **Huda zima na Primorju.** Že nekaj dni je na vsem Primorju huda zima. Na planinah je toliko snega, kakor ga že dolgo ne pomnijo. Na Vagnju, ki je visok 1.200 m, znaša temperatura 15 stopinj pod ničlo. Na Kamešnici pri domu prof. Girometa pa je še hujši mraz. Celo v Splitu zdrkne temperatura na 5 stopinj pod ničlo. Močna burja povzroča zamude v rednem prometu parnikov. Burja je bila posebno močna v okolici Zadra.

* **V Zagrebu so zaprli 60 trafik.** Z novim monopolskim pravilnikom je bila odrejena revizija trafik na področju večjih mest. Te revizije izvršujejo posebna poverjeništva. Rezultat revizije v Zagrebu je bil ta, da so zaprli 60 trafik. Na področju zagrebške mestne občine je še ostalo 512 trafik. To število ni majhno, prebivalstvo pa se vendarle pritožuje, da ob nedeljah in praznikih v nekaterih delih mesta ni lahko priti do tobaka. Pri reviziji bi bilo treba posvetiti primerno pozornost tudi področju posameznih trafik, ko gre vendar toliko denarja v dim.

* **Žile si je prerezal.** Iz Dolenjskih Toplic nam pišejo: Na Štefanovo je bil pust in snežen dan, zato so običajni izleti v okolico odpadli, bolj polne pa so bile gostilne. Tako je tudi mladenič Šercelj iz Meniške vasi iskal zabave v gostilni kamor je prišel že nekoliko vinjen. Ko je še pil, je postal precej objesten. Zaradi ljubega miru so fanta postavili pred vrata, da bi šel domov spat. Ali to ga je šele ujezilo, da je z roko udaril po debeli šipi vežnih vrat in jo razbil. Pri tem pa si je prerezal žile na roki. Silno je krvavel in so ga morali prepeljati do zdravnika. Rešil mu je življenje, dogodek sam pa je fanta menda naučil pameti.

* **Polovična vožnja na železnici** za obisk razstave bratov Šubicev traja do vključno 8. januarja.

* **Obledele obleke** barva v različnih barvah in plisira tovarna JOS. REICH. 1.

* **Pri zaprtju** in motnjah v prebavi vzemite zjutraj na prazen želodec kozarec naravne Franc Jožefove grenčice.

Iz Ljubljane

u— **Trgovski ples pod pokroviteljstvom predstavnikov** ljubljanskih trgovskih korporacij in organizacij bo dne 8. januarja v vseh prostorih Trgovskega doma. Sodelujejo odlični člani ljubljanske opere: gospa Nollijeva, gospa Bravničarjeva, operni pevec g. Francl in dirigent dr. Švara. Jazz Nagode.

u— **Razstava bratov Šubicev** se bliža svojemu zaključku, statistika vstopnin pa dokazuje, da si mnogi, mnogi te umetniške prireditve še niso ogledali. — Razstava bo odprta nepreklicno do 9. januarja in Narodna galerija pričakuje močnejšega obiska preko novoletnih praznikov. — V nedeljo 2. januarja bo imel vodstvo ob 11. g. I. Zorman.

u— **Združenje trgovcev v Ljubljani** poziva vse svoje člane, ki so prejeli plačilne naloge od mestnega trošarinskega urada za nakladno plačilo trošarine, da se takoj javijo v pisarni Združenja trgovcev.

u— **Društvo »Tabor«.** Drevi ob 20.30. bo redni članski sestanek s predavanjem. Predaval bo tov. Božič Lado o naši zapadni meji. Predavanje bodo spremljale skioptične slike. Vabljeni.

u— **Podružnica sadjarskega in vrtnarskega društva Ljubljana—Vič** priredi drevi ob 19. v šoli na Viču strokovno predavanje o škropljenju sadnega drevja. Govori predsednik SVD višji sadjarski nadzornik g. Humek. Vstop prost!

u— **Poroka.** Dipl. jur. g. Boris Dolenc, sin sod. svet. v pok. g. dr. Ščitomira Dolenca, se je poročil 26. t. m. z gdč. Miro Kersnikovo, hčerko pokojnega g. dr. Janka Kersnika. Bilo srečno!

Veselo silvestrovanje v vseh prostorih
Elitnega kina Matica

Pred polnočjo 1937
Jean Harlow in Robert Taylor
v velefilmski šlagerkomediji
»ONA JE MOJA«
Najnovejši žurnal, barvasti film
»VESELE NOČI« itd.

Po polnoči 193 8
Čez 15 točk velikomestnega varietejskega programa: Smeh, pesem, dovtip, solospevi, balet, glasba i.t.d. — Sodelujejo gg.: Lubejeva, Peček, Bratina, Golovin, dr. Švara, članice opernega baleta itd., itd.
BOGATO ZALOŽEN BUFET!
ODPRTO DO 4. ure ZJUTRAJ

Tel. 21-24 **Začetek ob 21.30 uri** **Tel. 21-2**
Rezervirajte vstopnice!

u— **Na glasbeni šoli** Narodno železničarskega glasbenega društva »Sloge« v Ljubljani se prične redni pouk 3. januarja.

u— **Šentjakobčani se zavedajo,** da želi vsak preživeti Silvester v kar najboljšem razpoloženju. Zato so pripravili svojim obiskovalcem za ta večer malo presenečenje. Naštudirali so izredno zabavno veseloigro **»Nobene žene več!«** Do solz se boste nasmejali natakarju Maksu (Novak), ki se prislini v stanovanje ravnateja Platena (Vizjak) in tam uganja razne nerodnosti. Cafutova, Mlekuževa, Grgurevičeva in Jamar sodelujejo tudi v tej igri. Režija je v rokah Bučarjeve. Dne 1. in 2. januarja se igra ponovi. Začetek ob 20.15.

u— **Kje se bomo letos poslovili od starega** leta? Seveda na Taboru, kjer ne bomo imeli niti prilike razgovarjati se o vsakdanjih težavah. Bogat program taborskega Silvestrovega varieteja bo vsakemu nudil dovolj razvedrila. Vrhu tega je pa tamkaj tako domače, da se prav prijetno počutiš. Vsakdo ima mnogo prilike, da se pri bogatem sporedu odlično zabava.

u— **Silvestrovanje v Elitnem kinu Matici** bo letos v znamenju neprisiljenega zabavnega in umetniškega užitka in v znamenju tistega začetka, iz katerega se bo razvila vsakoletna tradicionalna silvestrska prireditev. Vodstvo kina Matice se ni ustrašilo truda, da pritegne za svoj velikomestni varietejski spored znana in priznana imena našega teatra, od katerih omenjamo samo go. Lubejevo, gg. Pečka, Bratino, Golovina, dr. Švara članice opernega baleta i. t. d., i. t. d. Naj povemo še katero o sporedu? Kakor pač mora biti za tako priliko! Pred polnočjo 1937 šlager-komedija Jeane Harlow in Roberta Taylorja v velefilmu »Ona je moja«, po polnoči 1938. čez 15 točk varietejskega programa, za katerega dostojno višino jamčijo v polni meri že navedena imena sodelujočih. Času primerna deviza: Za malo denarja — dosti muzike, in sicer dobre muzike, se bo najlepše očitovala na silvestrovanju v vseh prostorih Elitnega kina Matice!

u— **Radiofonska oddajna postaja priredi** v petek 31. t. m. silvestrovanje v unionski dvorani. Sodelujejo: Radijski orkester, Bojan Adamič s svojimi solisti, člana zagrebške opere: gg. Jože Gostič in Marjan Rus, solistka gdč. Sonja Ivančič, gdč. Vali Smerkoljeva, Jožek in Ježek itd. Začetek ob 21.30, konec ob 1. uri. Rezervirajte si pravočasno vstopnice pri blagajni kina »Uniona«.

u— **Kdor hoče v prijetnem in veselem razpoloženju** pričakovati novo leto, ta naj pride na silvestrovanje Ljubljanskega Zvona k Mikliču. Sodelujejo člani Narodnega gledališča in člani društvenega zbora. Smeh, zabava in ples!

u— **Sokolski dom v Šiški posetite na Silvestrov večer,** ki bo nudil posetnikom obilo zabave in razvedrila. Poleg plesa, izbranih pijač in jedač, ki jih bo nudil dobro založen buffet, je na sporedu tudi več šaljivih točk. Za smeh in dobro voljo bo poskrbljeno. Kdor se hoče dobro in prijetno zabavati ta večer, naj obišče za Silvestrovo Sokolski dom v Šiški.

u— **Kopališče na Taboru** bo odprto v petek 31. t. m. ves dan. V soboto 1. januarja bo zaprto, v nedeljo 2. januarja pa bo odprto dopoldne kakor običajno.

u— **Ponovno opozarjamo** na veselo silvestrovanje v vseh prostorih Elitnega kina Matice, na varietejski program članov ljubljanske opere, drame in baleta, na smeh, pesem, dovtip, soloplese, balet itd. Za vse je preskrbljeno, tudi za vstopnice, ki jih pravočasno rezervirajte in dvignite, da ne bo zamude in zamere!

Leto **1938** začnite
s ŠVEDSKO KARTOTEČNO KNJIGO
»AGRIPPA«
Priporočljiva za: trgovine, industrije, denarne zavode, zdravnike, društva itd. — Pojasnila daje:
M. TIČAR d. z o. z. LJUBLJANA,
Selenburgova 1,
kjer dobite tudi vse trgovske knjige.

Dober tovariš
je mesečnik »Prijatelj«.
Sporočite svoj naslov upravi **»Prijatelj«, Ljubljana 108,** ki Vam pošlje eno številko brezplačno na ogled.

Najnovejše električne sušilne aparate
za vodno ondulacijo (suše le 20 min. Popolnoma nova tipa s sesalnim zrakom) si je nabavil damski česalni salon
GJUD ALEKSANDER,
Ljubljana, Kongresni trg 6
(poleg kino Matice)

Prijeten silvestrov večer
prirediva svojim cenj. gostom v restavraciji grand hotela **UNION** brez vstopnine.
Igra izvrsten salonski orkester.
Želeča cenj. gostom in prijateljem prav
srečno in zadovoljno NOVO LETO 1938.
se toplo priporočava
KATI in PERO ŠTERK

u— **Kličite za elektro-popravila tel št. 3421! Priporoča se Havliček Fran, samo Sv. Petra cesta 5.**

Iz Maribora

a— **Za spomenik blagopokojnemu Viteškemu kralju Aleksandru I. Uedinitelju v Mariboru** je darovala Okrajna hranilnica v Slovenski Bistrici 1.000 din. Hvala!

a— **Uspel večer vedre umetnosti.** V torek zvečer je nastopila v Narodnem gledališču znana disuesa Nela Lipinskaja. Njeno petje, njena igra je zajela obsežni, slikoviti program, v katerem so prišli do učinkovite veljave vsi pestri momenti od resnobe in humorja do groteske in trpke parodije. Vedri namen njenega večera je povsem zadovoljil številne gledalce, ki so prav dobro zasedli gledališče in ki niso štedili s priznanjem, tako da je morala ob zaključku nekatere točke še dodati.

Restavracija »OREL«
Restavracija in kavarna »Orel« izboren Silvestrov menu — pojedina humerjev, langustov, fogošev in šilov — izborna vina — Silvestrovanje v zgornjih in spodnjih prostorih. — Po polnoči odojček, svinjska glava, kisla in golaževa juha.

a— **Osebna vest iz gledališča.** Ob otvoritvi letošnje gledališke sezone smo poročali, da je uprava tuk. gledališča angažirala mladega talentiranega baritonista g. C. Kamušiča za sodelovanje pri nas novo vpostavljeni mariborski operi. Nesrečno naključje pa je hotelo, da je g. C. Kamušič težko zbolel in da bo njegovo zdravljenje trajalo še toliko, da bi čakanje na njegovo okrevanje obtrezuspešilo izvedbo letošnjega opernega repertoarja (Trubadur, Lakme, Dalibor). Radi tega je bila gledališka uprava primorana, da angažira novo moč in sicer g. M. Anžlovarja, najboljšega učenca g. Mitrovića v Zagrebu in slušatelja zagrebške visoke trgovske šole, ki razpolaga z odličnim baritonskim materialom in ki je že pričel z vajami za opero »Trubadur«, ki jo je ostali sodelujoči ansambl že popolnoma naštudiral.

a— **343.50 dinarjev je dosegla nabiralna akcija** stanovanjskega protituberkuloznega dinarja za zgraditev azila jetičnim bolnikom do konca leta 1937. Izven stanovanjske akcije je darovalo v ta sklad Združenje trgovcev za mesto Maribor 144 din, uradniki in zbor varnostne straže v Mariboru 210 din avtomobilski klub v Mariboru 100 din in lastnik Velike kavarne g. A. Klešič namesto novoletnih voščil 100 din. Nadalje občina Jarenina 100 din in občina v Št. Ilju v Slov. goricah 300 din. Protituberkulozna liga v Mariboru se ob zatonu starega leta vsem darovalcem najiskreneje zahvaljuje za sodelovanje in podpore v prepričanju, da ostanejo tudi v novem letu zvesti poborniki akciji za ustanovitev azila jetičnim bolnikom.

a— **Silvestrov prasiček, zajček in goskica v gledališču** se izžrebajo kot zaključek letošnjega leta ob priliki silvestrsko operetne predstave. Vsak obiskovalec Silvestra v gledališču dobi k vstopnici še številko za nagradno žrebanje.

a— **Šef policijskih zaporov je umrl.** V najlepši moški dobi 51 let je umrl v bolnišnici g. Karol Pavšič, šef policijskih zaporov v Ključavničarski ulici. V službi je bil vestan, svojim stanovskim tovarišem dober prijatelj. V Mariboru je služboval od leta 1919., pred vojno pa v Trstu. Pokojnik je bil v Mariboru splošno znan in priljubljen. Časten mu spomin, žalujočim naše toplo sočutje!

a— **Stanica za socialno skrb rekonvalescentnih delavcev** v Mariboru, ki se je pred leti ustanovila, ugotavlja, da se v prid najbednejšim zelo povoljno razvija. Uvidevnosti in razumevanju delodajalcev in delavcev je pripisati, da se njeni mesečni dohodki gibljejo od 5 do 7.000 din in približno ravno toliko tudi izdatki. Gotovo je to ena največjih človekoljubnih ustanov v Mariboru.

a— **K silvestrovanju** na Pohorju vozi mestni avtobus 31. t. m. ob 20. (do odcepa), ravno tako za smučarje na dan novega leta ob 8. Odhod z Glavnega trga. Vožnja bo samo v primeru zadostnega števila prijav, katere sprejema prometna pisarna na Glavnem trgu do 31. t. m. do 16., telefon 22—75.

KINO MATICA 21-24
Danes nepreklicno zadnjikrat!
Lilian Harwey in Willy Birgel
v krasnem velefilmu plesa, glasbe in ljubezni
FANNY ELSSLER
Najnovejši žurnal. — Romantika divjega zapada, itd.
Predstave ob 16., 19.15 in 21.15 uri

Iz Celja

e— **Krajevni odbor Udruženja vojnih invalidov v Celju** je moral letošnjo tombolo preložiti na prvo lepo nedeljo v maju 1938. Prosi vsa človekoljubna društva, da ne bi isti dan prirejala svojih prireditev v Celju, saj je krajevni odbor v letu 1937. iz samih obzirov napram drugim društvom preložil tombolo na pozno jesen, a je zaradi slabega vremena sploh ni mogel izvesti.

e— **Starokatoliška služba božja** odpade v Celju na novo leto in na praznik Treh kraljev. V nedeljo 2. januarja pa bo redna služba božja ob 9. dopoldne.

e— **Akademski ples »Sloge«.** Akademiki starešinske organizacije Sloge prirede 8. januarja 1938. svoj III. ples. Vsem Celjanom je ta ples v spominu kot najboljši ples v vsaki sezoni. Letos bo pa posebna atrakcija sodelovanje Adamičevega jazza, ki slovi kot najboljši ljubljanski jazz. G. Adamič je priznan strokovnjak za jazz in je zastopnik angleškega načina predvajanja jazza.

KINO METROPOL.
Danes **»DAMA Z MALAKE«** (Ludwig Diehl, Käte Gold).

e— **Na Sokolovem Silvestrovem** večeru se bo med drugim podelila od posebne komisije umetniška diploma najbolj odličnemu (silvestrsko odličnemu) obiskovalcu. Diplomo je izdelal naš znani slikar prof. Albert Sirk, ki je pred tedni nastopil svoje novo službeno mesto v Celju. Diploma ima format 50 X 75 in predstavlja visoko umetniško vrednost, ker se je prof. Sirk prav posebno potrudil, ker je to prvo njegovo delo, ki ga je izdelal v Celju in s katerim se predstavlja kot novi Celjan celjskemu občinstvu. Diploma je te dni razstavljena v izložbi tvrdke R. Stermečki, kjer si jo lahko vsakdo ogleda. Sokol pričakuje obilno udeležbo odličnih konkurentov.

e— **Žrtev nesreč.** 26-letni dninar Franc Hladin iz Škofje vasi je padel na cesti pri Vojniku pod voz. Kolo mu je šlo čez desno nogo in mu jo zlomilo. V torek je pri delu stroj zgrabil 29-letnega mesarskega pomočnika Antona Lapornika iz Laškega za levico in mu razmesaril dva prsta.

e— **Srečke za 4. razred** drž. razredne loterije so prispele. Obnovite srečke čimprej v podružnici »Jutra« v Celju!

DANES PREMIERA VELEZABAVNEGA FILMA
KINO UNION Telef. 22-21
NA SKEDNJU
(Spiel auf der Tenne)
Sodelujejo igralci poznani iz filma »Žene vladajo«. Film prekaša po svoji zabavnosti vse, kar je bilo sličnega do sedaj pokazano. Igra osreči kar štiri pare, ki na zakon kar nič niso mislili. — Kdor hoče nasmejan v novo leto, bo našel razvedrilo pri tem filmu.
PREDSTAVE: OB 16., 19.15 in 21.15 URI

Plazovje po zadnjem deževju

je povzročilo na nekaterih cestah znatno škodo

Litija, 29. decembra.

Še pred dobrim tednom smo imeli pri nas močne nalive in sedaj prihajajo poročila o škodi, ki je nastala zaradi obilne moče. Znano je, da je naš srez skoro ves v hribih. Po strminah drče plasti zemlje. Po doslej zbranih poročilih je napravil dež nedavnega tedna okrog *pol milijona škode*. Med največjimi je plaz, ki se je sprožil na novi cesti Šmartno—Besnica—Ljubljana. Poškodovano mesto je blizu hribovske vasi Prežganje. Tam se je vdrla zemlja, na daljavo 40 m. višina plazu pa je 20 m. Plazovje obsega 2.000 kubičnih metrov zemlje. Cesta vodi skozi sredino plazu. Kakor vse kaže, se bo tam posedel še večji del hriba. K sreči ni pod plazom nikakega naselja. Zato grozi le občutna gmotna škoda. Opazovanja so dognala, da se je v poslednjih dveh tednih ponižal plaz kar za cel meter. Zdaj ogroženi del ceste stalno nasipljejo. Za izbornega pomočnika se je izkazala narava sama. Te dni je začelo močno zmrzovati in razmočeni del plazu je postal trden, kakor bi ga vlili iz železobetona.

Podobna nezgoda se je pripetila v Klicalniku. Tako pravimo delu ceste, ki pelje za Savo proti Polšniku. Popotniki, ki so namenjeni z desnega Savskega brega v Mošenik, kličejo s Klicalnika po mošeniškega čolnarja, da jih prepelje čez reko. Tik pred božičem je bila Sava precej narasla in je v Klicalniku razmehčala cestne temelje. Posledica je udor zemlje.

O podobni nesreči poročajo tudi v Vač. Na vaških serpentinah je plazovit ves hrib. Tudi sedaj je počila tamkaj zemlja na dveh krajih. Že lani smo poročali o plazu na tej cesti. Hrib se je pomikal v potok, ki teče izpod Vač v reko Savo. Ogrožena je bila banovinska cesta, ki so jo rešili s piloti. Tisto mesto je sedaj trdno zavarovano.

Sredi noči se je blizu Hotiča vdrl s hriba plaz zemlje na banovinsko cesto, ki vodi iz Ljubljane proti Litiji. Ta cesta je glavna prometna žila do Ljubljane, pa so jo morali zaradi popravil zapreti. Cestna uprava je pozvala delavce kar sredi noči na kraj nesreče. Zdaj je cesta popravljena. V bližnji bodočnosti bo treba obrniti pažnjo onemu predelu med Hotičem in Zgornjim Logom. Ob vsaki povodnji prestopi Sava breg in se razlije preko polja in zalije cesto. Ob zadnji povodnji je bila cesta kar cel meter pod vodo. Avtomobilisti, ki so prišli do poplavljenega ozemlja, so se morali vrniti po precej daljši poti preko Bogenšperka.

Vremenska poročila

Dozdevno vreme v decembru po stoletnem koledarju

Č. 30. Evgenij
P. 31. Silvester — jutranje megle, podnevi oblačno

Poročilo Meteorološkega zavoda na univerzi

29. decembra

Ljubljana 7. 769.9, —5.0, 86, W2, 10, —, —; Maribor 7. 771.9, —7.0, 90, N2, 10, sneg, 2.0; Zagreb 7. 770.7, —6.0, 70, E4, 7, —, —; Beograd 7. 768.2, —3.0, 80, E2, 10, sneg, 0.1; Sarajevo 7. 768.0, —7.0, 95, O, 10, sneg, 0.3; Skoplje 7. 764.0, —2.0, 95, O, 10, sneg, 3.0; Kumbor 7. 756.3, 7.0, 50, NNE7, 10, dež, 2.0; Split 7. 757.8, 3.0, 50, NNE7, 10, —, —; Rab 7. 762.1, 2.0, 50, N4, 6, —, —.

Temperature: Ljubljana —2.6, —5.5; Maribor —3.0, —7.0; Zagreb 2.0, —6.0; Beograd 0.0, —4.0; Sarajevo 2.0, —8.0; Skoplje 0.0, —3.3; Kumbor 10.0, 3.0; Split 4.0, 2.0; Rab 7.0, 1.0.

Ciril Metodov večer s plesom 5. jan. 1938 v Kazinski dvorani.
Ronny jazz **Obleka promenadna**

Gospodarstvo

Zagrebška Zbornica za TI in kreditna politika Narodne banke

V torek je imela zagrebška Zbornica za TI plenarno sejo, na kateri so razpravljali tudi o kreditni politiki Narodne banke, in sicer na podlagi referata, ki ga je podal zbornični tajnik dr. Lunaček, ki je v tem svojem referatu med drugim navedel naslednje:

V naših gospodarskih krogih in v našem tisku se je že ponovno razpravljalo o kreditni politiki Narodne banke, zlasti glede na razdeljevanje kreditov, pri čemer se vedno poudarja neenakost pri tem razdeljevanju. Od skupne vsote eskontnih posojil je ob koncu lanskega leta odpadlo 43% samo na centralo v Beogradu, na podružnice v savski banovini (Zagreb, Osijek, Sušak in Varaždin) pa samo 28%, pri čemer je treba poudariti še dejstvo, da na področju savske banovine Narodna banka nima in ni imela nikakih dubioz, kakor na nekaterih drugih področjih. Še bolj nepovoljna je situacija glede lombardnih kreditov, od katerih odpade 85% na centralo v Beogradu.

Sistem podeljevanja kreditov se mora pri Narodni banki brezpogojno reformirati, tako da bodo vsi kraji primerno udeleženi. To pa se ne da izvesti, preden se ne spremenijo normativni predpisi, zlasti člena 46. in 52. zakona o Narodni banki, po katerih vodi kreditno politiko izključno izvršilni odbor, ki ga tvorijo guverner, oba viceguvernerja in dva člana upravnega odbora, ki sta vedno iz vrst članov iz Beograda. Širši upravni odbor, kjer je vedno od 9 do 12 članov izven Beograda, zaradi tega nima nikake ingerence glede podeljevanja posojil. Po čl. 52 ima upravni odbor samo odločati o sklepih izvršilnega odbora, ki jih guverner ustavi. Ta sistem je konsekventno izveden tudi v pravilniku o kreditiranju, po katerem sklepa o podeljevanju ekskomptnega kredita za vso državo izključno izvršilni odbor. Mišljenje onih članov upravnega odbora, ki niso iz Beograda, na ta način sploh ne more priti do izraza, zlasti tudi zaradi tega, ker določa zakon, da mora 12 članov upravnega odbora stalno stanovati v Beogradu, po čl. 51. zakona pa znaša kvorum za delo upravnega odbora prav tako 12, kar pomeni, da lahko upravni odbor sklepa tudi brez prisotnosti članov izven Beograda. Spričo teh predpisov je docela razumljivo, da obstoja tako velika neenakost v podeljevanju kreditov. Korektura v tem pravcu se da doseči samo s spremembo zakonskih predpisov po naslednjem predlogu:

1) da se izvršilni odbor Narodne banke razširi na ta način, da pride v ta odbor še en član odbora iz Zagreba;

2) da se spremene predpisi o kvorumu za delo upravnega odbora in da se razširi pristojnost upravnega odbora glede vodstva kreditne politike Narodne banke;

3) da se spremene obstoječi statutarni predpisi o pristojnosti eskomptnih odborov pri podružnicah Narodne banke v tej smeri, da ti eskomptni odbori ne bodo v celoti odvisni od mišljenja upravnika podružnice.

Neenakost se opaža tudi pri razdelitvi uradništva Narodne banke. V posameznih podružnicah so nastavljeni uradniki, ki nikakor ne poznajo razmer dotičnega področja. Tudi v tem pogledu je treba v večjem obsegu vzpostaviti regionalno načelo, da bodo uradniki posameznih podružnic po možnosti iz onega kraja, v katerem posluje podružnica.

Mobilizacija kmečkih dolgov

Po izjavi guvernerja dr. Radosavljevića od 29. oktobra je Narodna banka sklenila dajati specialne eskomptne kredite denarnim zavodom z izjemno obrestno mero 3%, da se deblokirajo male vloge pri denarnih zavodih po 10.000 din. Namen tega odloka je, da se pomaga denarnim zavodom pri vzpostavitvi likvidnosti, vendar se ta cilj ne more doseči brez pomoči od strani državnih in pooblaščenih denarnih zavodov, tem manj, ker je privatno denarništvo hudo prizadeto zaradi uredbe o likvidaciji kmečkih dolgov. Vrhu tega bi bilo treba pomoč Narodne banke in ostalih privilegiranih državnih zavodov povečati. Osigurati jim je treba izreden kredit vsaj v onem znesku, ki ustreza znesku izdanih 3% državnih obveznic, to je okrog 600 milijonov Din, medtem ko bodo po sklepu Narodne banke denarni zavodi lahko dobili največ 100 do 200 milijonov din kar je docela nezadostno za deblokiranje malih vlog do 10.000 Din. To je najmanj, kar morejo zahtevati denarni zavodi, ki bodo zaradi likvidacije kmečkih dolgov itak utrpeli izgubo v višini 600 milijonov Din.

Zaostritev spora zaradi Električne zadruge v Šiški

Glede na buren potek izrednega občnega zbora Električne zadruge v Šiški dne 19. t. m., kjer je načelnik g. Šalehar onemogočil vsako glasovanje o svojem poročilu in so bili z občnega zbora protizakonito odstranjeni nekateri zadružni člani, se je spor zaradi pogodbe med Električno zadrugo in mestno občino ljubljansko še poostril. Napetost tem bolj narašča, čim bolj se bliža 31. december, ko naj bi Električna zadruga izročila svoje omrežje mestni občini ljubljanski. Načelnik g. Šalehar sicer trdi, da je pogodba s podpisom postala za zadrugo obvezna, v resnici pa je pogodba neveljavna, ker jo je načelstvo sklenilo proti volji večine zadružnikov in v nasprotju s pooblastilom, ki ga je občni zbor dal načelstvu. Proti pogodbi odnosno proti sklepu mestnega sveta, ki je to pogodbo odobril so bile na bansko upravo vložene tudi že pritožbe, kjer zahtevajo pritožniki, da se prodajna pogodba v vsem obsegu razveljavi.

Načelstvo in nadzorstvo sploh nista imela aktivne legitimacije za kakršnokoli pravno dejanje in tudi za podpis pogodbe, ker sta bila izvoljena leta 1932. ter v nasprotju z zadružnimi pravili pozneje ni bilo volitev na dnevnem redu občnih zborov. Načelnik g. **Šalehar** in podnačelnik g. **Babnik** sta oba mestna svetnika in kot taka nista mogla nastopati kot prodajalca nasproti mestni občini kot kupovalci. Predsednik nadzorstva g. Belič ni niti posestnik niti obrtnik in ne more biti po pravilih niti član zadruge, še manj pa predsednik nadzorstva. Član načelstva g. Pintar tudi ni posestnik niti obrtnik in po zadružnih pravilih ne more biti član zadruge, še manj pa član načelstva. G. Slapšak je bil v načelstvo kooptiran, kar pa ni nikdar potrdil občni zbor zadruge v smislu pravil.

Na izrednem občnem zboru dne 19. t. m. ni bila zadružnim članom dana možnost, da bi sklepali in glasovali o poročilu načelnika Šaleharja o pogodbi. Ta občni zbor se je sploh vršil v znamenju kršitev zadružnih pravil. Temu zboru so prisostvovali tudi nečlani. Načelnik je v nasprotju s čl. 41 zadružnih pravil onemogočil izvolitev predsednika izmed navzočih članov. V nasprotju s členom 42. zadružnih pravil je samolastno imenoval zapisnikarja in overovatelje, čeprav je občni zbor proti temu protestiral. Z občnega zbora so bili nasilno odstranjeni zadružniki gg. **Prelesnik, Korošec in Lajovic** v nasprotju s pravili in zadružnim zakonom. Načelstvo in nadzorstvo je onemogočilo članu zadruge in mestnemu svetniku g. **Borštnarju** prisostvovati občnemu zboru, češ da je izključen iz zadruge, kar pomeni kršitev § 47. zakona o gospodarskih zadrugah. Načelnik g. **Šalehar** je po debati o drugi točki dnevnega reda, ne da bi prišel na tretjo točko dnevnega reda enostavno zaključil izredni občni zbor in s tem **onemogočil zadružnikom staviti predloge glede pogodbe, glede sklicanja izrednega občnega zbora in glede pripravljene resolucije** proti sklenitvi pogodbe, ki je neveljavna, ker je v nasprotju s pooblastilom, kar je bilo mestni občini ljubljanski dobro znano.

Načelstvo je s pogodbo tudi kršilo zadružna pravila, ker pogodba določa likvidacijski postopek, do katerega ima po zadružnih pravilih izključno pravico likvidacijski občni zbor. 109. zadružnikov je 27. novembra zahtevalo sklicanje izrednega občnega zbora po čl. 36 zadružnih pravil z dnevnim redom, ki bi se nanašal na sklepanje o veljavnosti pogodbe, na razrešitev načelstva in nadzorstva ter na izvolitev novega načelstva in nadzorstva. Tega občnega zbora načelstvo (čeprav je potekel 30 dnevni rok) ni sklicalo. Predvsem pa sta načelstvo in nadzorstvo s podpisom prodajne pogodbe kršila pooblastilo občnega zbora od 4. julija t. l., ki pravi da **morajo ostati ugodnosti za dobo 10 let, »v prvi vrsti predvsem neokrnjene«.**

Neresnično prikazovanje dejanskega položaja

Torkov »Slovenec« je objavil k izrednemu občnemu zboru Električne zadruge obširno poročilo, ki očitno izvira od načelstva zadruge odnosno od načelnika g. Šaleharja. V tem pojasnilu, ki je polno neresničnih trditev in zavijanj, skuša načelstvo prikazati pogajanja z mestno občino tako, kakor da Električni zadrugi ne bi preostajalo prav nič drugega, nego skleniti vsiljeno pogodbo. Tako navaja, da je mestna občina že leta 1927 prepovedala zadrugi omrežje na mestnem svetu, da je leta 1930. pozvala zadrugo zadnjikrat in končnoveljavno, da odstrani svoje omrežje z grožnjo sodnih korakov, da se je položaj po podpisu pogodbe med mestno občino in elektrarno Česenj še poslabšal in da s 1. januarjem 1938 mestna elektrarna kot naslednica Česnjeve elektrarne ni več dolžna dobavljati zadrugi električnega toka, brez toka in pravice do omrežja pa zadruga ne bi mogla poslovati. Nadalje zatrjuje, da bi po 1. januarju prihodnjega leta nastopilo brezpravno stanje in bi potem mestna občina zaračunavala vsem članom zadruge električni svetilni tok po 5 Din za kilovatno uro in da je pogodba manjše zlo, ki ga ni mogoče odvrniti.

Nihče ne more zadruge prisiliti k sklenitvi pogodbe

Gornje trditve pa so glede na sedanji položaj zadruge ali brezpredmetne, deloma pa neresnične ter imajo edino namen zavesti zadružnike v zmoto, češ da načelstvu ni bilo mogoče skleniti boljše pogodbe. Pisec članka celo zatrjuje, da so bila pogajanja med zadrugo in mestno občino pogajanja med neenakimi in da je imela mestna občina boljše karte v rokah.

Ves članek napravlja vtis, da hoče pisec za vsako ceno oprati zamorca. Res je pred leti obstojala nevarnost, da mestna občina prisili Električno zadrugo k sklenitvi pogodbe z grožnjo, da prepove obstoj omrežja, toda vsi zadružniki, predvsem pa člani načelstva zadruge vedo, da **je ta nevarnost obstojala samo do trenotka, ko je mestna občina sklenila pogodbo za odkup Česnjevega omrežja.** Od trenotka prevzema tega omrežja, pa je mestna občina **prevzela obveznost Česnjeve elektrarne, da dobavlja namesto Česnjeve elektrarne za nedoločen čas električni tok po 90 par za kilovatno uro. In ne samo to. Mestna občina je s prevzemom Česnjevega omrežja prevzela tudi obveznost, da ne bo posegala z dobavo toka v teritorij električne zadruge v Šiški. S pogodbo za odkup Česnjevega omrežja si je torej mestna občina sama odvzela možnost, da prisili zadrugo k sklenitvi kakršnekoli pogodbe in celo možnost, da sama oddaja električni tok strankam na teritoriju Električne zadruge.** V skupni pogodbi med mestno občino in elektrarno Česenj od 23. februarja 1934 je mestna občina sicer prvotno pristala le na to, da bo dobavljala Električni zadrugi v Šiški potreben tok po ceni 90 par za kilovatno uro do konca leta 1935; temu pa se je uprla Električna zadruga in je izposlovala preko elektrarne Česenj da **je mestna elektrarna z dopisom od 8. marca 1934 pristala na to, da prevzame obveznost dobave električnega toka po starih pogojih za nedoločen čas.** Ker je mestna občina dolžna dobavljati Električni zadrugi tok v neomejeni količini in za nedoločen čas ne more danes več staviti zahtev po odstranitvi omrežja. Vse to dobro vedo poleg g. Šaleharja vsi člani načelstva in nadzorstva. **Če je imel pri pogajanjih kdo boljše karte v rokah, jih je imela edino Električna zadruga, ki je mestna občina z nobeno grožnjo ne more prisiliti k sklenitvi kake neugodne pogodbe.**

Takšen je torej dejanski položaj zadruge v vprašanju odkupa omrežja. Če trdi načelstvo, da mestna občina lahko s 1. januarjem prihodnjega leta odpove Električni zadrugi dobavo toka, potem trdi ali neresnico, ali pa je na veliko škodo zadruge pristalo na spremembo prvotne pogodbe med Električno zadrugo in elektrarno Česenj glede dobave toka, kar bi pomenilo očitno kršitev življenjskih interesov zadruge in bistvenih interesov zadružnih članov. Ne moremo pa verjeti da bi načelstvo brez vednosti zadružnikov pristalo na spremembo pogodbene določbe, da mestna občina, kot naslednica Česnjeve elektrarne, dobavlja Električni zadrugi tok za nedoločen čas po ceni 90 par za kilovatno uro. Pogodba med zadrugo in elektrarno Česenj je bila prvotno še mnogo bolj ugodna in je vsebovala celo določbo, da Česnjeva elektrarna brez vednosti in privoljenja zadruge ne sme nikomur oddati toka in da mora v slučaju prodaje centrale v prvi vrsti upoštevati zadrugo v Šiški. Zakaj se je ta pogodba pozneje ravno v teh važnih točkah predrugačila nam ni znano.

Pisec članka v »Slovencu« naj nikar ne misli da so člani Električne zadruge v Šiški tako naivni, da bi verjeli tem priprostim grožnjam z odpovedjo električnega toka, ker se vsi zavedajo, **da ima zadruga pri sklepanju pogodbe z mestno občino izredno močno pozicijo** in ker vedo, da se je te močne pozicije tudi sedanje načelstvo prej dobro zavedalo in ni hotelo z mestno občino v prejšnjih letih skleniti niti mnogo ugodnejše pogodbe, kakor je današnja ki je najslabša od vseh. Pa tudi če ne bi imela zadruga te močne pozicije si ne moremo predstavljati občinske uprave, ki bi se drznila spraviti ob luč in pogonsko silo preko 10.000 prebivalcev v Šiški. Naravnost deplasirano je razglabljanje o gradnji nove kalorične centrale za zadrugo, ne gleda na to, da so zadružniki že na občnem zboru 4. julija t. l. poudarili, da je taka misel utopija. Le gospod načelnik Šalehar se je takrat zavzel za to idejo, poudarjajoč, da bi naprava stala komaj 1.5 milijona Din (ne 3 milijone, kakor trdi pisec). Očitno je skušal že takrat pripravljati teren za novo pogodbo. Docela neresnična je tudi trditev, da Električna zadruga ni mogla sporov z mestno elektrarno zaradi poseganja v njen teritorij odločiti pri sodišču v svojo korist, ampak je morala stalno odnehati. Nam je dobro znano, da v takem sporu sploh ni prišlo do razprave niti v prvi instanci, ker se je g. načelnik Šalehar še pred razpravo pogodil z mestno elektrarno.

Razdelitev premoženja

Kar se tiče razdelitve premoženja, ki bi po novi pogodbi pripadlo v višini 2 milijonov v celoti Vincencijevi konferenci, skuša načelstvo stvar prikazati tako, da se mora po pravilih premoženje razdeliti v občekoristne in dobrodelne namene, ne sme pa se razdeliti med člane (torej tudi ne med dobrodelna in občekoristna društva v Šiški, ker so po večini zadružni člani). Predvsem moramo tu opozoriti, da je določba o prepovedi razdelitve premoženja v zvezi z davčno prostostjo zadruge. V vseh takih primerih pomeni izključitev možnosti razdelitve premoženja med člane, da se premoženje ne sme razdeliti med člane v razmerju deležev. Če pa [illegible]uga z 800 člani del svojega premoženja podari 10 društvom, ki so slučajno tudi člani zadruge, to nikakor ne pomeni, da se premoženje »razdeli« med člane. G. načelnik Šalehar je sam več let obljuboval zastopnikom društev in korporacij, da bodo dobili visoke vsote ob likvidaciji zadruge. Še po občnem zboru 4. julija, ko so se g. načelniku pričela majati tla, je zopet sklical zastopnike društev in jim ponujal sto tisoče. Zato je razumljivo razburjenje društvenih zastopnikov, ki vidijo, da bi sedaj vse premoženje dobila Vincencijeva konferenca.

Končno slika pisec članka v »Slovencu« položaj na izrednem občnem zboru 19. t. m., kakor da bi oponirala samo skupina par nergačev. Pravi, da razgrajačev ni odstranil z občnega zbora načelnik, ampak je to storil policijski komisar. Resnica pa je, da je danes 85% zadružnikov v opoziciji, da nihče ni vzel na znanje poročila g. načelnika na občnem zboru in da nihče tega poročila ni odobril. Le z nasiljem je g. načelnik onemogočil, da ni bila izglasovana nezaupnica načelstvu in nadzorstvu in da ni bilo sklenjeno sklicanje izrednega občnega zbora z dnevnim redom, kakor ga je zahtevalo v svoji vlogi 109 zadružnikov. Zadružniki pa bodo nadalje napravili vse potrebne korake, da dosežejo razveljavljenje pogodbe z mestno občino in odstop g. načelnika ter načelstva.

Gospodarske vesti

= **Naše klirinške terjatve v Italiji so se** v novem kliringu v tretji četrtini decembra ponovno povečale za 2.4 na 45.6 milijona lir, medtem ko so se v starem kliringu zmanjšale za 1.3 na 32.5 milijona lir. Tudi saldo naših terjatev v **Nemčiji** se je povečal za 0.8 na 13.6 milijona mark, saldo naših terjatev v Poljski pa za 0.2 na 16.0 milijona din. Nekoliko se je zmanjšal saldo naših terjatev v Turčiji, in sicer za 0.2 na 8.6 milijona din. Med pasivnimi kliringi vidimo po dolgi dobi stalnega naraščanja, da se je v tretji četrtini decembra saldo našega dolga v Češkoslovaški prvikrat in sicer v znatni meri zmanjšal; nazadoval je namreč za 14.7 na 136.2 milijona Kč. Saldo našega dolga v kliringu z Bolgarijo, ki je v prejšnjem tednu znatno narasel, je sedaj nazadoval za 4.9 na 0.5 milijona din. Povečanje pa kaže saldo našega dolga v Franciji za 2.2 na 11.5 milijona frankov, v Madžarski za 3.1 na 13.8 milijona din in v Rumuniji za 2.8 na 30.9 milijona din, medtem ko je saldo našega dolga v Švici skoro nespremenjen na višini 2.2 milijona švicarskih frankov.

= **Nabava davčnih kart za hišne posle.** Davčni oddelek finančnega ministrstva je izdal okrožnico na davčne uprave glede nabave davčnih kart za hišne posle za koledarsko leto 1938. Te karte so po določilih čl. 95 zakona o neposrednih davkih dolžni nabaviti delodajalci za vsako osebo, ki jo imajo v službi v hiši. Karta stane 50 din in se glasi na ime delodajalca. Te karte veljajo leto dni za vsakega posla, ne glede na osebo, na čas zaposlitve in višino prejemkov. Delodajalci so dolžni nabaviti si karte najkasneje do konca januarja vsakega leta ali pa v roku 15 dni po sprejemu v službo. Iata okrožnica nalaga davčnim upravam, da imajo po tem roku, to je po 31. januarju 1938. in tudi med letom vršiti kar najstrožje nadzorstvo, ali si je vsak delodajalec nabavil davčno karto. Če ugotove, da si delodajalec ni v roku, predpisanem po zakonu, nabavil te karte, se ima proti njemu uvesti kazenski postopek, in ga je po določilih čl. 95 zakona o neposrednih davkih **kaznovati s petkratnim zneskom vrednosti davčne karte. Na to se opozarjajo delodajalci, ki imajo hišne posle, da si o pravem času,** to je najkasneje do 31. januarja 1938 nabavijo davčne karte, da se tako ognejo posledicam kazni in nepotrebnim stroškom in taksam.

= **Pirelli namerava zgraditi tvornico za pnevmatike v Jugoslaviji.** Iz Beograda poročajo, da proučuje znana italijanska tvrdka Pirelli vprašanje zgraditve tvornice za pnevmatike v Jugoslaviji z investicijami preko 60 milijonov din. Predstavnikom imenovane italijanske tvrdke je bilo sporočeno, da Jugoslavija nima nič proti gradnji take tvornice.

= **Poravnalno postopanje je uvedeno o** imovini Alojza Vidmarja, trgovca v Selnici ob Dravi (poravnalni upravnik dr. Pichler, odv. v Mariboru; poravnalni narok pri okrožnem sodišču v Mariboru 7. februarja ob pol 9., prijavni rok do 31. januarja).

= **Iz trgovinskega registra.** V trgovinski register so vpisane nastopne tvrdke: **Anton Kregar,** trgovina z električnimi in mehaničnimi potrebščinami v Kamniku; **Černak Marija** in drug, trgovina z mešanim blagom v Ljubljani, Vodnikov trg (družbenici Černak Marija in Omahen Melanija, obe iz Ljubljane); **Industrijsko in trgovačko d. d.,** Beograd, podružnica Ljubljana (obratni predmet: gradnja, prevzemanje, ustanavljanje in urejevanje industrijskih podjetij, trgovina z industrijskimi predmeti na debelo) osnovna glavnica 500.000 Din); **Cajnko Vinko,** trgovina z lesom, smrekovim lubjem, creslom, stavbnim materialom in železnimi pridelki na debelo in drobno, Slovenjgradec. — V likvidacijo je prešla Jugopol-izvozna, uvozna trgovska družba z o. z. v Celju — Pri tvrdki Peter Kozina & Comp. v Ljubljani s podružnico v Bistrici pri Tržiču se na podlagi sklepa apelacijskega kot rekurznega sodišča v Ljubljani, potrjenega od Stola sedmorice vzpostavi prejšnje registrsko stanje: vpišejo se prokuristi s pravico kolektivnega podpisovanja dr. Kambič Mihael, Weber Josip in Kuster August, vpiše uprava in gospodarstvo v zapuščino spadajočega imetja z upravnikoma dr. Ažmanom Josipom in dr. Kuhljem Karlom, odvetnikoma v Ljubljani, tvrdko pa zastopajo in podpisujejo inž. Knez Tomo, Knez Zdenko, industrijca v Ljubljani, ter Pustišek Ivan, ravnatelj tvrdke I. Knez v Ljubljani.

Borze

29. decembra.

Na ljubljanski borzi so se avstrijski šilingi danes ponovno nekoliko pocenili in so se trgovali po 8. 59. V zagrebškem privatnem kliringu je bil promet v avstrijskih šilingih po 8.5350 (v Beogradu po 8.5080). v angleških funtih po 238 in v grških bonih po 27.08. Nemški čeki stanejo v Ljubljani, Zagrebu in Beogradu nespremenjeno 14.00- za konec januarja pa v Zagrebu 14.06. za konec februarja 14.1250 in za konec maja prav tako 14.1250.

Na zagrebškem efektnem trgišču Vojna škoda danes ni notirala (v Beogradu 423 do 423.75). Tudi v ostalih državnih vrednotah ni bilo prometa.

DEVIZE

Ljubljana. Amsterdam 2398.41 — 2413.01, Berlin 1736.03 — 1749.91, Bruselj 731.35 do 736.42, Curih 996.45—1003.52, London 215.16 do 217.21, Newyork 4279.75—4316.07, Pariz 146.09—147.53, Praga 151.28—152.38, Trst 225.950229.03.

Curih. Beograd 10, Pariz 14.6850, London 21.6175, Newyork 432.625, Bruselj 73.39, Milan 22.76, Amsterdam 240.5750, Berlin 174.30, Dunaj 80.40, Stokholm 111.4250, Oslo 108.6250, Köbenhavn 96.50, Praga 15.19, Varšava 81.90, Budimpešta 86.25, Atene 3.95.

EFEKTI

Zagreb. Državne vrednote: 4% agrarne 54.50 den., 4% severne agrarne 54.50 den., 6% begluške 79 den., 6% dalm. agrarne 77 den., 7% stabiliz. 88 den., 7% invest. 93.50 den., 7% Drž. hip. banka 99 den., 7% Blair 84.25 den., 8% Blair 93 den., delnice: Narodna banka 7500 den., PAB 210—214, Gutmann 50.50—52, Šećerana Osijek 165—165, Osiječka ljevaonica 160—190, Trboveljska 200—220, Dubrovačka 410 den., Oceania 600 den., Jadranska 410 den.

Beograd. Vojna škoda 423—423.75, za marc 422.50—423.50, 6% begluške 78.50 do 80, 6% dalm. agrarne 78 bl., Blair 84—85, Narodna banka 7500 den. (7500), PAB 215 den.

Blagovna tržišča

ŽITO

+ **Chicago,** 29. dec. Začetni tečaji: **pšenica:** za maj 91.75, za julij 85.75; **koruza:** za maj 61.375, za julij 60.875.

+ **Winnipeg.** 29. dec. Začetni tečaji: **pšenica:** za maj 118.25, za julij 111.125.

+ **Novosadska blagovna borza (29. t. m.)** Tendenca je mirna **Pšenica** (78—79 kg): baška 175 — 176; baška ladja Tisa 177 do 178; ladja Begej 176—177, banatska 169 do 177; sremska 175—176, slavonska 176 do 177. Koruza: baška in sremska 108—110, banatska 105 — 107, baška nova, sušena 102—103. **Oves:** baški, sremski in slavonski 123 — 127. **Rž:** baška 172 — 174. **Ječmen:** baški in sremski 63/64 kg 130 — 132.50. **Moka:** baška in sremska »Og« in Ogg« 272.50 — 282.50, »2« 252.50 — 262.50; »5« 232.50 — 242.50; »6« 212.50 — 222.50; »7« 182.50 — 192.50; »8« 125 — 130. **Otrobi:** baški, sremski in banatski v vrečah 92 do 95

BOMBAŽ

+ **Liverpool,** 28. dec. Tendenca mirna. Zaključni tečaji: za dec. 4.67 (prejšnji dan 4.73), za maj 4.79 (4.84).

+ **New York,** 28. dec. Tendenca mirna. Zaključni tečaji: za jan. 8.20 (8.21), za maj 8.35 (8.37).

General Frick v Rimu

Rim, 29. dec. AA. Poveljnik nemške vojske general Frick se je na povratku iz Egipta, kjer je preživel nekaj časa na dopustu, ustavil v Rimu.

Naše gledališče

Drama (Telefon: 46—12)
Začetek ob 20. uri

Četrtek, 30.: Svedrovci. Red Četrtek.
Petek, 31.: ob 21. Matura. Izven. Znižane cene.
Sobota, 1. januarja: ob 15. Šimkovi. Izven. Znižane cene. Ob 20. Bela bolezen. Izven. Znižane cene.
Nedelja, 2.: ob 15. Peterčkove poslednje sanje. Izven. Znižane cene. Ob 20. Svedrovci. (Fric-frac). Izven. Znižane cene.
Ponedeljek, 3.: Zaprto.

Bourdetova igra »Svedrovci« pokaže dva vlomilca, dekle Loulou, ter mladega moža Jo-a stalna gosta iz neke periferijske beznice, kjer se shajajo temni elementi. Oba skušata vlomiti pri nekem zlatarju, čigar hčer Renée in nameščenca Marcela poznata.

»Matura« je znana in priljubljena igra, ki je zbudila zanimanje najširših krogov in najživahnejši odmev s strani občinstva. Hvaležna dogodbica iz šolskega življenja, ki se plete okrog prve ljubezni mlade gimnazijske učinkuje s posebno prisrčnostjo, s katero jo je podal pisec. Originalni profesorski tipi dajejo delu značilno potezo.

Veseloigra »Šimkovi« pokaže homatije v dveh rodbinah, ki pa se srečno razpletejo. V glavnih vlogah naša komika gg. Daneš in Sancin. »Bela bolezen« je komad resne in posebno zanimive vsebine, ki načenja problem sodobne politične svetovne krize, ter ga skuša rešiti s pomočjo pacifistične ideje. Napeto dejanje z močnimi dramatičnimi prizori tvori igro, ki si jo velja ogledati.

Mladinska igra Pavla Golie »Peterčkove poslednje sanje« spadajo med našo najizbranejšo mladinsko dramatsko literaturo. Zimski gozd, prihod Jezuščka pod božično smreko, prizor v podzemlju pri kralju Matjažu, in še mnogo drugih stvari za oko in uho naših malčkov bo deco očaralo in ji zapustilo najlepši spomin.

Obiskovalce gledališča opozarjamo na spremembo telefonskih številk. Operno gledališče ima odslej številko: 46—11, dramsko pa 46—12.

Opera (Telefon: 46—11).
Začetek ob 20. uri.

Četrtek, 30.: Zaprto.
Petek, 31.: ob 21. Pri belem konjičku. Izven. Znižane cene.
Sobota, 1. januarja: ob 15. Pod to goro zeleno. Izven. Znižane cene. Ob 20. La Bohème. Izven. Gostovanje gosp. Josipa Drmote z dunajske Državne opere. Znižane cene.
Nedelja, 2.: ob 15. Traviata. Izven. Gostuje ga. Zlata Gjungjenac. Znižane cene, od 30 din navzdol. Ob 20. Pri treh mladenkah. Izven. Globoko znižane cene.
Ponedeljek, 3.: Zaprto.

Silvestrovanje v operi. Opereta »Pri belem konjičku« v znani izvrstni zasedbi z g. Zupanom kot Kotenino, go. Poličevo kot gostilničarko in g. Sancinom kot natakarjem v glavnih vlogah je imela izvrsten uspeh ter je do zadnjega kotička napolnila gledališče. Opereta je v resnici zabavna, zasedba izvrstna, pravtako tudi melodije in glasba sploh. Opozarjamo na začetek ob 21. uri.

Anton Dermota, tenorist Državne opere na Dunaju, bo gostoval na novega leta dan zvečer v operi »La Bohème«. Ker je to edino gostovanje našega rojaka, opozarjamo na sobotno predstavo.

V opereti »Pod to goro zeleno« bo nastopila gdčna. Župevčeva v glavni vlogi.

Glavno vlogo v Verdijevi operi »Traviata« poje odlična umetnica ga. Zlata Gjungjenac-Gavella. Na to gostovanje in na predstavo sploh še posebno opozarjamo naše podeželsko občinstvo. — **V muzikalnem oziru je najlepša opereta »Pri treh mladenkah«,** ki je zgrajena na prelepe Schubertove melodije.

Vse posetnike opozarjamo, da zasedejo pred osmo uro, to je, pred začetkom predstave svoja mesta v gledališču. Ko se dvigne zastor, imajo biljeterji nalog, da ne spuste nikogar več na sedež.

ŠENTJAKOBSKO GLEDALIŠČE

Petek, 31.: Nobene žene več! Premiera.
Sobota, 1. januarja: Nobene žene več!
Nedelja, 2.: Nobene žene več!

MARIBORSKO GLEDALIŠČE

Četrtek, 30.: Cvrček za pečjo. Za igralski pokojninski sklad.
Petek, 31.: Rdeči nageljni. Silvestrska predstava.
Sobota, 1. januarja, ob 15. uri: Cvrček za pečjo. Ob 20. Pod to goro zeleno.
Nedelja, 2.: ob 15. Pod to goro zeleno. Ob 20. Rdeči nageljni. Znižane cene.

Beograjska kratkovalovna postaja na Silvestrovo

Beograd, 29. dec. AA. V okviru prekooceanske oddaje dne 1. januarja, ki bo od 1. do 2.15 zjutraj po kratkovalovni oddajni postaji v Beogradu in s sodelovanjem dveh berlinskih kratkovalovnih oddajnih postaj, bodo v programu, namenjenem za naše izseljence, sodelovati znani jugoslovenski javni delavci. Dušan Nikolajević bo predaval o pomenu narodne dinastije Karadjordjevićev za narodno zedinjenje, v glasbenem delu bodo sodelovali Žarko Cvejić, član beograjske opere, Zorka Katinska bo pela narodne pesmi, Jure Dolenc pa bo na mali harmoniki igral slovenske narodne napeve.

Iz državne službe

Beograd, 29. dec. p. Višji pristav pri sreskem načelstvu v Kranju, inž. Franjo Jurhar, je napredoval za šumarskega svetnika v 6. pol. skupini.

Strokovni učitelj Vitel Graborov na srednji tehnični šoli v Ljubljani, ki je bil z včeraj objavljenim ukazom premeščen v Novi Sad, je po danes objavljenem ukazu napredoval v 8. pol. skupino. Napredovanje se mu priznа tudi retroaktivno do 9. septembra 1936.

Prepoved glasila rajhovskih socialistov v ČSR

Praga, 29. dec. d. Zunanje ministrstvo je prepovedalo izdajanje tednika »De Neue Vorwärts«, ki so ga ustanovili l. 1933 iz Nemčije na Češkoslovaško pobegli socialni demokrati in ki se je označevalo kot nadomestno glasilo socialno-demokratske stranke v Nemčiji.

Japonska nevarnost

Ekspanzivne težnje Japonske na Daljnem vzhodu — Kaj vznemirja vlade v Londonu, Washingtonu in Parizu

Japonski načrti na Daljnem Vzhodu postajajo od dne do dne očitnejši in s tem se tudi položaj v tem predelu zemeljske krogle čedalje bolj poostruje. Japonska armada se ni zadovoljila s tem, da je vkorakala v kitajsko prestolnico Nanking. Tokijski vojaški krogi govore in delajo že na tem, da bi zasedli Kanton in da bi izolirali Hongkong. Pri tem izzivajo Japonci na levo in na desno in razločno kažejo, da jim je tudi do tega, da bi vpliv belih držav v Vzhodni Aziji popolnoma izločili.

Če bi izoliran Hongkong, potem bi Veliko Britanijo spravili v usoden položaj. Svoj položaj na Daljnem Vzhodu je opirala Velika Britanija pač baš na Hongkong in na njegove gospodarske možnosti. Težko si je misliti, da bi bili v Londonu sposobni prenesti to novo in najhujše japonsko izzivanje po vsem drugem, kar se je že zgodilo, brez vsakega odpora. Saj bi s tem uničili še marsikatero drugo svojo pozicijo. Prav tako se čutijo prizadete Zedinjene države, in sicer ne samo zato, ker skušajo Japonci pritegniti Filipine v krog svojih koristi, temveč ker predstavlja enakopravnost Unije na zapadnem Pacifiku naravnost njeno življenjsko nujnost. Prizadeta pa je tudi Francija, kajti tokijska imperialistična politika bi pomenila sčasoma veliko nevarnost za Indokino. Že sedaj so se pokazale težave, ki so v zvezi s tem, da vodi iz Indokine železniška proga v državo sredine.

Zato ni čudno, da smatrajo v Londonu, Washingtonu in Parizu položaj za čedalje resnejši. Danes smo že tako daleč, da se tam ne morejo več zadovoljiti s samimi japonskimi oprostili in z zagotovili, da se to in to v bodočnosti ne bo več dogajalo. Gre za konsekvence, o katerih bela velesile ne morejo mirno trpeti, da bi še nadalje dozorevale.

Japonska vlada na Kitajskem ne bi pomenila zaključka prodiranja rumenega plemena, temveč bi predstavljala šele pravi začetek tega prodiranja, pomenila bi usodno omejitev evropske moči in s tem kulture, ki so jo zgradili beli ljudje. Dokler so imeli na Kitajskem odločilno besedo samo Kitajci, ni bilo povoda za politiko, ki bi šla na osvojitve in ekspanzijo. Japonci pa so iz drugačnega kova in so v zadnjih letih dovolj nazorno pokazali, da njihove ekspanzivnosti ni mogoče tako kmalu kaj zadovoljiti.

Gre v resnici za velike stvari, za usodne preobrate v svetovni zgodovini. V Tokiju vedo natančno, kaj se bo zgodilo z Japonsko, če bo zmagala v tej vojni brez vojne napovedi, ki je zahtevala že toliko materialnih in človeških žrtev, ali pa če bo v njej propadla. Računajo pa tudi z možnostjo, da bi prizadete bele države začele ostreje nastopati proti japonski politiki. Tega nastopa se sicer preveč ne boje, kajti doslej se je prizadeta Evropa zadovoljevala samo s papirnatimi resolucijami. Zadovoljevala se je z njimi, ker je v svoji notranjosti raztrgana in razcepljena in obstoje v njej sile, ki japonsko imperialistično politiko proti vsem koristim belega plemena naravnost podpirajo in podpihujejo.

Vprašanje pa je, če se Japonska vendarle ni vštela in da-li ne bodo v Londonu, Washingtonu in Parizu končno zabrenkali na druge strune? Tudi o Rusiji ni preveč gotovo, da bo vztrajala v svoji dosledni letargiji. Kako bo z vsem tem, pa ni znano. Gotovo je le to, da bi energičen nastop proti rumenim imperialistom danes še imel uspeh, čez nekoliko let pa bo za to že prepozno. Državniki, ki vodijo v teh dnevih belo politiko, si z vsakim svojim dejanjem in prav tako nedejanjem nalagajo težko odgovornost pred zgodovino. Bodočnost belega plemena je v njihovih rokah.

Japonski vojaki, ki so jih izkrcali v Hangčovu, hitijo na pomoč oddelkom v okolici Nankinga

Nič jih ne zebe!

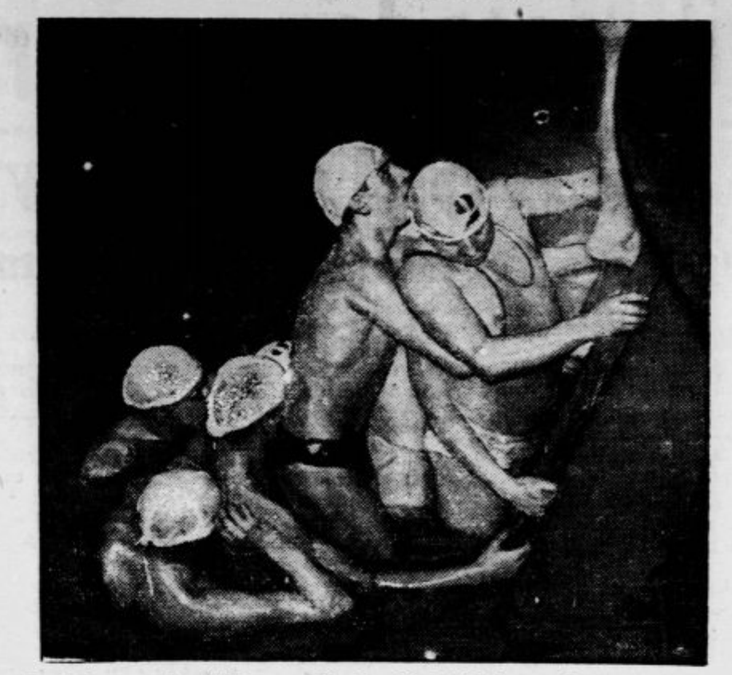

Kakor vsako leto, so priredili francoski plavači tudi letos na božič tradicionalno kopel v Seini. Tekmovalci pa so si prizadevali, da bi čimprej zlezli iz vode

Filmska drama v kinematografski palači

Kuharica, nje mož in njegov tekmec v ljubezni

Bukareštanska policija preiskuje skrivnostno ljubezensko dramo, ki se je zgodila v nekem stanovanju Carltonovega nebotičnika v rumunski prestolnici.

Odvetnik Cristescu je bil svoji kuharici, 35-letni Ani Farkasovi, naročil, naj mu za večerjo skuha klobase. Ko je čez nekaj časa stopil v kuhinjo, da bi pogledal, ali so že pripravljene, je našel vrata zaklenjena. Potrkal je, kot odgovor sta odjeknila dva strela.

Christescu je mislil, da so vlomilci v stanovanju in se je zaprl v svojo sobo. Šele čez nekaj časa je obvestil policijo. Ta je vlomila v kuhinjo in je našla v njej kuharico mrtvo, nad njo pa je bilo sklonjeno truplo nekega 21-letnega krojaškega pomočnika, Ludovika Bedicha.

Bedich je imel že nekaj časa razmerje s kuharico, ki jo je nagovarjal, naj zapusti svojega moža. Mož pa ni mislil na to, da bi ženo prepustil drugemu moškemu, posebno pa ko mu je pred kratkim izjavila, da je Bedicha sita in da se ga hoče iznebiti. Zdelo se je sprva, da je Bedich tega večera kuharico nagovarjal, naj bi šla z njim, ko je pa to odklonila, je potegnil samokres in jo ustrelil, nato pa izvršil samomor.

Policiji pa se je videlo sumljivo, da je našla samokres v loncu s klobasami. Nje sum je postal določnejši, ko je zvedela, da je bil Farkas, ki je delal kot biljeter v kinematografu v isti hiši, zapustil svoje mesto ob večerni uri, češ da mora na postajo po svoje starše, in se je vrnil nekoliko minut po krvavem dejanju v kino, kjer je vprašal s trepetajočim glasom, dali ga je kdo iskal. Med zaslišavanjem na policiji je kazal Farkas potem precejšnjo brezbrižnost. Povedal je, da je krojaški pomočnik v zadnjem času pogostoma odhajal z njegovo ženo in obiskoval z njo različne lokale, pa da sta se moža zavoljo žene često prepirala. Bedich je zahteval od njega, naj mu ženo prepusti, in ko se je temu uprl, mu je mladi pomočnik grozil s smrtjo. Farkas je tudi izpovedal, da je hotel svojega tekmeca zasačiti in flagranti ter ga ovaditi zavoljo motenja družinskega miru. Da bi bil Bedicha in ženo ustrelil, Farkas zanika. Podrobnejša preiskava bo morala še dognati, iz kakšne daljave sta padla oba strela.

Svetloba izpod vode

Pri Salu ob Gardskem jezeru je te dni zavozil neki avtomobil v prekop in utonil. Z njim so utonili tudi štirje potniki, ki so bili v vozilu. Ponoči je šel mimo prekopa nočni čuvaj. Skozi vodo je prosevala čudna svetloba. Šel je po reševalce in kmalu so potegnili avtomobil iz jezera.. Svetilke ponesrečenega avtomobila so še vedno gorele.

Princ Šajonji bolan?

Iz Tokija poročajo, da je zbolel princ Šajonji, ki velja za pravega voditelja današnje Japonske. Ker je državnik že nad 80 let star, so v resnem strahu za njegovo življenje

25 tisoč dolarjev za 20 centov

Pomotoma zamenjani nakit ameriške radijske pevke

Znana ameriška radijska pevka Patricija Ryanova je prišla te dni v neko newyorško draguljarno, da bi si kupila ceneno imitirano biserno ogrlico, ki naj bi njeni pristni ogrlici sličila na las. To imitacijo je hotela včasih nositi namesto svoje prave ogrlice, da bi se zavarovala pred izgubo. Prava ogrlica je bila vredna 25.000 dolarjev.

Pokazali so ji ogrlico za 20 centov. Ryanova je svojo ogrlico snela, primerjala jo je z imitacijo in ker se ji je zdelo, da si med sabo nista preveč podobni, ni prišlo do kupčije. Odšla je. Doma pa je v svojo grozo ugotovila, da je po pomoti vzela malovredno imitacijo s seboj. Stekla je v trgovino in je zahtevala, naj ji pristno ogrlico vrnejo. Bilo je že prepozno, kajti med tem so jo bili prodali za 20 centov kot imitacijo...

Tri tedne zapora namesto pet funtov davka

Trmasti profesor matematike na Angleškem

Profesor matematike na Elthamskem kolegiju F. C. Ade si je preskrbel nenavaden božični dar, namreč tri tedne zapora. Ade bi se bil kazni lahko izognil, rajši pa je ostal zvest svojim načelom. Odklonil je plačilo pet funtov enajst šilingov in enega pencea davka, češ da bi ta denar uporabili vsaj delno za oboroževalne namene.

Ko je na davkariji izjavil, da za orožje ne plača niti pare, mu je urad dal štirinajst dni na razpolago, da stvar premisli. Za ta rok je mož sam prosil, naj mu ga skrajšajo na osem dni, »zato da bo mogel kazen odsedeti še med božičnimi počitnicami«. Obsodili so ga na 21 dni zapora.

Ko je moral v keho, se je poslovil v najboljšem razpoloženju od svoje žene. Ta žena se nad vedenjem svojega moža nikakor ni zgražala. Ni nobena sramota, če ostaneš zvest svojemu prepričanju, je dejala.

Petdeset let ni spregovoril

Pred petdesetimi leti je Američana Williama Perryja zapustila njegova zaročenka v cerkvi pred altarjem. Poročila se je z drugim. Od tistega časa ni mož, ki šteje danes 76 in ki živi v Audubonu v državi Jowi, spregovoril nobene besedice več. Prisegel je, da bo spregovoril šele tedaj, ko se nezvesta ženska vrne k njemu.

Svoje želje je ves ta čas izražal tu in tam z napisano besedo. Vsako nedeljo si obleče obleko, v kateri je stal takrat pred altarjem, in odide v cerkev. Nihče ne govori z njim, saj ne dobi nobenega odgovora. Po maši se vrne nemo domov in čaka še vedno, da se nezvesta zaročenka vrne. Ta pa ni menda nič manj vztrajna nego on.

Montredon

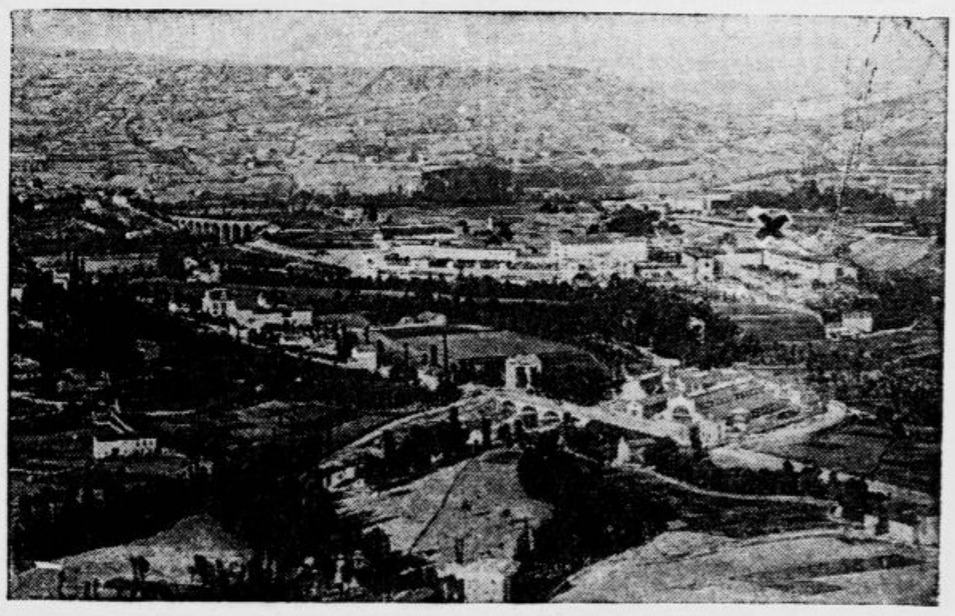

Mesto, kjer je v soboto ponoči zgorela ena največjih francoskih umobolnic, katere paviljoni so lahko sprejeli 3000 bolnikov

Tri in štirideset let ni osnažil oken

Zato je storila to policija na njegove stroške...

Vsaka gospodinja se bo zgrozila nad čudakom, ki se je moral nedavno zagovarjati pred nekim sodiščem v Mainzu, ker ni dal v nasprotju z višjim poveljem takoj osnažiti oken svojega stanovanja. Mož, ki šteje 82 let, ima pritlično stanovanje in so se njegovi sosedi pritožili, da ima strašno umazane šipe ter okenske zavese.

Nato sta ga županstvo in policija pozvala, naj naredi takoj red. Možakar je priznal, da so bile njegove okenske šipe zadnjič osnažene, ko mu je bilo 39 let, 43 let se torej ni zmenil zanje. Pa še je vložil pritožbo proti policijskemu ukazu, češ da mu rabijo umazana okna in zavese za to, da radovedni mimoidoči ne morejo zijati v njegovo stanovanje.

Toda sodnija ni imela za takšne izgovore nobenega umevanja. Menila je, da bi mož isto dosegel, če bi bila njegova okna čista in zagrnjena s čistimi zavesami. Zavrnila je njegov priziv in stroške zanj bo nosil sam. Obenem je odredila, naj na njegove stroške takoj osnažijo okna.

Poroka nemškega princa z rusko princeso

V prihodnjih dneh se bosta poročila nemški princ Louis Ferdinand Pruski, sin bivšega nemškega prestolonaslednika, in princesa Kira, druga hči ruskega velikega kneza Cirila. Princu je 30, princesi pa 28 let.

Še en vnuk Mussolinija

Kakor poročejo iz Milana, je povila Orsola Mussolini, žena Mussolinijevega sina Vittoria, svojemu možu sina. Ministrski predsednik Italije je s tem postal že v četrtič stari oče.

Kdo bo gospodar Teruela?

General Franco podvzema pri Teruelu energično akcijo, da bi osvobodil svojo oblegano posadko iz rok republikancev, ki pošiljajo na to postojanko vedno nove rezerve

70 metrska božična smreka

Rekordomanija z drevesom v Ameriki

Brez rekordov v Ameriki ne gre in tako si lahko predstavljamo, da pravi Američan z navadnim božičnim drevesom ne more imeti vedno veselja. Zato pa se je v San Franciscu zbral odbor, ki si je nadel nalogo, da poišče v svetovno znanih kalifornijskih gozdovih najmanj 70 m visok iglavec.

Našel ga je prilično lahko, malo več težav pa je bilo s prevozom, kajti paziti so morali na to, da bi se veje ne poškodovale. Treba je bilo posebnih inženirjev, da so rešili to vprašanje .Drevo so prežagali na dva dela, ki sta imela vsak po 35 m dolžine, in ta dela so prepeljali s posebno previdnostjo na tovornih avtomobilih do najbližje postaje, od tam pa z vlakom v San Francisco. Tam so ju naložili na parnik, da ju prepelje na tisti umetni otok, kjer se bo l. 1939. vršila svetovna razstava.

Treba je bilo zgraditi posebno montažno ogrodje z velikimi žerjavi, da so oba dela potem sestavili. Drevo so potem napolnili z žarnicami in najrazličnejšim piripravami za lučne efekte, kajti to nenavadno božično drevo so prižgali za poskušnjo že na zadnji božični večer, da so ga mogli občudovati prebivalci San Francisca in posadke vseh ladij, ki so ob tem času pristajale v kalifornijski prestolnici ali pa jo zapuščale.

Tatovi iz odličnih družin

Družabna senzacija v Londonu

Londonska družba ima senzacijo, kakršne že dolgo ni doživela.

Te dni so v Hydeparškem hotelu neznanci ugrabili francoskemu draguljarju Bellangerju milijone vredno zbirko draguljev. Nu, in sedaj so detektivi zavoljo tega ropa prijeli v njihovih luksuznih študentovskih stanovanjih v Oxfordu štiri mlade ljudi iz odličnih rodbin, ki so jih obtožili, da so izvršili ta rop.

Gre za 22-letnega Davisa Willmera, sina znanega brigadnega generala, 23-letnega Johna Christophera Lonsdalea in znane plemenitaške rodbine in za niju prijatelja, Američana Roberta Harleya ter študenta Petra Jenkinsa. Aretirali so jih na skrivaj in policija je izdala samo to, da so v njih stanovanjih našli za kakšnih pet milijonov dinarjev draguljev. Sodišče je izpustilo samo Lonsdalea proti kavciji 1000 funtov, drugim pa je izpustitev odreklo.

Zdi se, da bo mlade pokvarjence iz odličnih družin obtožilo tudi isto tako velike tatvine v Park Laneu, kjer so štirje mladi ljudje v elegantnih oblekah v enakih okoliščinah oropali nekega trgovca za kakšnih sedem milijonov dinarjev draguljev.

Točno plačuj »Jutru« naročnino

Varuj svojcem zavarovalnino

Najboljše od dobrega

toda kljub temu poceni pralno sredstvo je naš domači

PERION

ki pere prizanesljivo in čisto. — Uporabljajte ga!

ANEKDOTA

Znamenitega zdravnika je Napoleon nekoč vprašal, koliko ljudi je v svoji praksi že žrtvoval. Ne da bi dolgo mislil, je zdravnik odgovoril: »Približno 500.000 manj nego vaše veličanstvo...«

VSAK DAN ENA

»Več sočutja v glasu, prijatelj, več sočutja! Poznal sem moža, ki je imel tako vešče recitirati cenik vina, da so poslušalce v gledališču oblivale solze!«

»Morda je tako, kakor pravite. Ampak tisti igralec je prav gotovo prebiral vinske cene!«

(»Tidens Tegn«)

Kulturni pregled

Evgenij Onjegin

Premiera v ljubljanski operi

Evgenij Onjegin je opera, ki si je zaradi svojih odličnih kvalitet pridobila po vsem svetu mnogo priznanja, prijateljev in občudovalcev. To najboljše delo Čajkovskega odlikuje lepa romantična melodika, precej pestra akordika v subtilnih, nežnih modulacijah in zdrav ritem, ki razodeva neizčrpno skladateljevo ustvarjalno silo in dobro razvit smisel za naravno razdelitev dejanja na odru. Prav hvaležni smo opernemu vodstvu, da nam je prikazalo to delo, kajti slične operne tvorbe, ki so zaradi omenjenih kvalitet postale glavni temelji za repertoar, so obenem najpriljubljenejše predstave za občinstvo. Smotrno razdeljene med ostali program služijo v največji meri za šolanje glasbenega okusa s svojo resno, neoporečno in lahko dostopno glasbo.

Celotni vtis prve izvedbe Onjegina je bil ta, da je bilo na odru mnogo prizadevanja, zato tudi precej uspeha. Skoraj vse vloge so predstavljali novi igralci, ki so z dokaj zaznatno svežino in z zanimanjem opravili svoje delo. Ne tako orkester! Onjegin je pač že dobršno število let na repertoarju in orkester ga je kar preveč vajen. Zato ga preveč odigra in premalo muzicira. Kajpak je kvaliteta izvedbe še vedno precej visoka, toda operni orkester nam mora dati več! Saj je to edina živa instanca, kjer glasbeniki, občinstvo in študirajoča mladina poslušajo orkestralne izvedbe kakor od neke avtoritete. Zato pa mora biti vloga orkestra boljše izpolnjena! To velja za čistoto igre (za intonacijo in za čitanje not) kakor tudi za pravilne hitrosti posameznih odstavkov.

Od pevcev omenjamo v prvi vrsti mojstra Betetta, ki je pač za nekaj razredov višje od svojih kolegov. Po ariji, ki je vzorno napisana za bas in v kateri smo občudovali njegov polni glas, izvrstno dikcijo in prav izredno muzikalno fraziranje, se mu je občinstvo zahvalilo z dolgotrajnim ploskanjem. Obžalujemo samo, da je vloga kneza Gremina tako majhna.

Ostali trije nosilci glavnih vlog so v veliki meri zadovoljevali. G. **Kolacio** je izdelal v Onjeginu prav dober lik s smotrno igro, ki je zlasti v zadnjem dejanju močna in prepričevalna. Kar se petja tiče, je pravi užitek poslušati njegov prijetni, mehki in sočni glas in nenavadno muzikalnost v predavanju. Go. **Oljdekopovo** odlikuje močno čuvstveno doživljanje pevske linije in dobra mimika, ki bo takrat, ko bo pevka doživljala globlje tudi igro — ne samo glasbo — privedla do vzornih odrskih likov, saj je Oljdekopova izrazit igralski talent. Čuli smo od nje nekaj prav lepih tonov, večkrat pa ji zveni glas presuho. S takim krasnim glasovnim materialom nam pevka lahko da mnogo več! Toda to je stvar šolanja in ne samo prepevanje. Morda se pevka celo premalo pazi, saj so glasilke najobčutljivejši instrument, kar jih poznamo! Kar se tiče slovenskega izgovora, moramo Oljdekopovi vendar že enkrat priznati njeno veliko prizadevanje, da se znajde v množini slovenskih o-jev in e-jev, kar za tujca ni tako lahko. V splošnem jo odlikuje dobra dikcija in smiselni poudarek na važnih besedah.

G. **Banovec** je dal v petju in igri precej izraza. V polni meri sicer ne more nadomestiti prešnjih Lenskih, vendar občudujemo njegovo veliko voljo, da poda kar največ mogoče dobro izoblikovano vlogo. Toda pevec, ki je zares izvrsten v raznih karakternih vlogah, nima lahke naloge v izrazito lirskem liku Lenskega, niti igralsko niti pevsko. Zato moramo biti prav zadovoljni, da je Banovec izdelal toliko močno odrsko osebo, da jo kljub nekaterim pomanjkljivostim v petju in v igri lahko uvrstimo med ostale. Isto velja za go. **Španovo**, ki je zlasti v igri premalo sproščena, sicer pa kot pojava pač najsimpatičnejša v svoji okolici.

Manjše vloge so bile zasedene primerno, pozorni pa smo bili predvsem na mlajše moči, ki se prav z uspehom uveljavljajo. Vendar prodira počasi prepričanje, da je tudi za najmanjše vloge potrebna kvaliteta igre in petja, kratkomalo znanje, ki ga pridobimo le s smotrnim, pravilnim študijem.

*

Zbor in balet sta opravila svoje delo brez kakih posebnih ambicij, toda še sprejemljivo. V zboru glasovi niso izenačeni — soprani so včasih strašno kričavi — v baletu pa vidimo premalo slogovno razločenih likov in gibov. Kar se tiče režije je g. Šest primerno poživil nekatera igralsko mrtva mesta, v katerih ima glavno besedo orkester, s smotrno igro. Nevarnost je le, da tak poizkus zaide iz sloga opere, kar smo opazili v prvem dejanju, kjer sta zlasti Lenski in Onjegin igravost nekoliko pretiravala. Sicer sta pa morda režiserjevo hotenje pretiravala. Tu je tako, kakor pri dirigentih: ta in režiser sta le mojstra, ki igrata na instrument in uspeh je v veliki meri odvisen od kakovosti sredstva, s katerim imata opravka. Scenerija bi bila ponekod lahko še bolj omejena na najnujnejše, sicer pa žal borna kakor denarna sredstva, s katerimi razpolagamo.

G. **Štritof** je preskrbel nov prevod. Ta je v splošnem zelo dober, dosti poetičen, brez pretiranih izrazov, jezikovno neoporečen in gladko tekoč. Toda želja po novosti naj ne bo pretirana! Nima smisla, da bi dobre odstavke starejših prevodov zamenjavali. Čemu je bilo treba prevesti n. pr. »kot sestro ljubim vas goreče« — z slabšim: »jaz ljubim vas z gorkoto brata«. Taka mesta so prisiljena in nepotrebna.

Pri predstavi je bilo mnogo cvetic, nekaj ploskanja pri odprti sceni, v splošnem pa običajno ljubljansko mrtvilo. S strahom se vprašujemo, ali ima to mrtvo občinstvo še kakšno bodočnost? A ne le da poslušalci niso hvaležni — saj je ploskanje edino, s čimer se igralcem lahko zahvalimo — oni so tudi nevljudni, ko se na koncu predstave tlačijo proti izhodu in kažejo hrbte igralcem, ki se pridejo zahvalit za medel plosk. Kulturna inteligenca se kaže tu v zelo nekulturni obliki.

Marijan Lipovšek

Zapiski

OBISK DVEH ČEŠKIH KNJIŽEVNIKOV

Medsebojni obiski pisateljev, umetnikov in znanstvenikov predstavljajo višjo stopnjo vzajemnega sodelovanja in kažejo tudi na zunaj, da je razvoj kulturnih odnosov med obema narodoma na dobri poti. Doslej je bilo že več slovenskih književnikov in umetnikov na obisku pri čeških tovariših, zlasti v Pragi. Vedno so bili deležni pozornosti, ki je daleč prekašala znano češko vljudnost: sprejemali so jih kot prave duhovne odposlance bratskega naroda.

Sedaj se pripravlja obisk dveh uglednih pisateljev iz Prage. Ljubljanska Jugoslov.-Češkoslovaški liga in Pen-klub sta povabila v goste enega največjih sodobnih čeških pesnikov Josefa Horo in priznanega romanopisca Karla Novega. Gosta sta napovedana za 10. januarja, naslednjega dne pa bo v dramskem gledališču literarni večer, na katerem nastopita odlična češka pisatelja s kratkim predavanjem in z recitacijami iz svojih spisov. Nekatera dela bodo recitirali naši igralci v slovenskem prevodu. Program ljubljanskega bivanja gg. Hora in Novega obsega ogled naših kulturnih ustanov, izlet na Gorenjsko ter sestanke s slovenskimi literati in delavci za jugoslov.-češkoslov. vzajemnost. Gosta odpotujeta iz Ljubljane v Maribor, kjer bo v Ljudski univerzi podoben literarni večer kakor v Ljubljani.

Za danes samo z zadoščenjem beležimo ta novi dokaz poglabljanja naših kulturnih vezi s Prago. O obeh književnikih bratskega naroda, ki nam prihajata v goste, pa bomo priobčili na tem mestu še podrobnejša poročila.

Razstava češke likovne umetnosti v Beogradu. Kakor izvemo, so se začela med praškimi in beograjskimi krogi pogajanja za prireditev reprezentativne razstave češkoslovaške likovne umetnosti. v Beogradu. Razstavo bodo bržčas priredili tudi v Zagrebu in v Ljubljani. Želeti bi bilo, da bi prizadevanja za to novo manifestacijo naše vzajemnosti dosegla popoln uspeh.

Dr. Branko Gavella bo režiral v milanski Scali. Odlični jugoslov. režiser dr. Branko Gavella, čigar režije (n. pr. Krleža, Molièra i. dr.) so v dobrem spominu tudi prijateljem ljubljanskega gledališča, je bil povabljen, da v milanski Scali zrežira opero Rimskega Korsakova »Sadko«. Dr. Branko Gavella je že nekaj časa angažiran kot režiser v češkem gledališču v Brnu.

Karla Čapka »Hovory s T. G. Masarykem« v slovenskem prevodu. Pravkar je izšla v založbi tiskarne Merkur (Ljubljana) in v prevodu prof. Janka Orožna celotna slovenska izdaja Čapkovih »Hovorov s T. G. Masarykom« (»Pogovori s T. G. Masarykom«). K tej pomembni knjigi se bomo na tem mestu še vrnili s podrobnejšim prikazom.

»Glasnik Muzejskega društva za Slovenijo« (Ljubljana), ki izhaja v redakciji dr. Josipa Mala prinaša v pravkar izišlem 3—4. zvezku razpravo R. Ložarja »Bronasti oklep z Vrhpolja pri Stični« (z ilustracijami), dr. Janka Polca »Zgodovino obravnanih gorskih bukev in postavitve kletarskega mojstra na Kranjskem«, J. Glonarja katalog knjig, ki so bile v stari stiški knjižnici, dr. Balduina Sarie članek o novo odkopanih napisih iz rimske dobe, R. Ložarja referat o dveh najdbah iz staroslovenske dobe, dr. J. Kelemine jezikovno-zgodovinska doneska k razlagi naših krajevnih imen »Vuizilinestetic« in »Trg Kronovo«, dalje M. Rupla nekrolog Ivanu Prijatelju in Jos. Mala članek o pokojnem Stanoji Stanojeviću. O rajnem profesorju za slovansko zgodovino na Sorboni Louisu Eisenmannu piše podrobneje dr. Melita Pivec-Stelè. Številko zaključuje rubrika Slovstvo z referati o novih, za zgodovino naše zemlje pomembnih knjigah. Te ocene so prispevali Fr. Baš, Fr. Grivec, J. Kelemina, dr. Janko Polec. J. Turk in J. Mal.

Francoske pesmi tujih pesnikov. Nekaj nad pol leta je, kar je B. Borko javil v Jutru, da se v Parizu snuje zbirka Poèmes Français de Poètes Etrangers, ki jo v l. 1938 da na svetlo obzornik Revue Moderne des Arts et de la Vie. V dopisu z dne 20. dec. t. l. sporoča, da je Patrice Buet izročil rokopis in da bo v zbornik sprejet tudi neki Slovenec. Kritik Buet je deloval pod pokroviteljstvom odbora: H. Bordeaux od Francoske Akademije, Rosny star. od Goncourtove Akad., Paul Brulat, častni predsednik franc. književnikov,, Alfred Mortier, gospe Aurel in Lucie Delarue-Mardrus. Prvi zvezek slične izdaje, obelodanjen l. 1933., se dobi po 25 frankov franko. Za II. zvezek, ki obsega 111 pesnikov raznih narodnosti, pa omenjeni obzornik razpisuje vabilo na subskripcijo po znižani ceni, n. pr. za 5 izvodov (3 razkošne za 135, in 2 običajna 60 fr.) se namesto 195 plača ob 10% popusta 175.50, zraven še ovitek in poštnino 15.50, torej **191 frankov**. Za 10 snopičev (2 luksuzna 90, in 8 navadnih 240 fr.) nam. 330 z 20% odbitkom 66, plus 27 odbravnine, v celoti **291 frankov**. Knjigoljubce opozorim, da bi se zbrali pod okriljem Francoskega Instituta v Ljubljani, ki bo gotovo rad prevzel vlogo posrednika. **A. Debeljak**

Življenjepis A. S. Puškina je izšel v zbirki »Biografije znamenitih ljudi« (Jugo-Istok, Beograd). Pesnikovo življenje je obdelal znani prevajalec M. M. Pešić.

Tretji zvezek beograjskega »Umetničkega pregleda« (izdajatelj muzej kneza Pavla), urednik dr. Milan Kašanin) prinaša kot umetniško prilogo »Ženski portret« Tonlonsa- Lantreca, ki je nedavno obogatil zbirke v Muzeju kneza Pavla. Uvodni članek je iz peresa mladega umetnostnega zgodovinarja dr. Svetozarja Radojčića in razpravlja o današnjem odnosu do stare srbske umetnosti. O značaju spomenikov stare hrvatske in srbske arhitekture razpravlja v obilno ilustriranem članku Gjurgje Bošković, L. Mirković piše o ohranjenem plašču kneza Lazara, Dragomir M. Popović o pogojih za lep razvoj mesta, Vaclav Borovski pa prikazuje v zvezi z beograjsko razstavo poljsko umetnost. Članek je uredništvo opremilo s številnimi izbranimi ilustracijami. Gjorgje Oravac skuša v krajši študiji orisati umetniški profil kiparja Tome Rosandića. Predrag Milosavljević pa poroča o razstavi Van Gogha v Parizu. V krasno opremljenem zvezku sta še članka : Vhodna vrata v sodobni arhitekturi (arh. B. Marinković) in Jubilejna in jesenska razstava (Todor Manojlović).

»Minervin svjetski atlas« je nova tehtna publikacija, ki jo je zagrebška založba Minerva postavila na predbožični knjižni trg. Odveč bi bilo poudarjati potrebo takega dela, ki je namenjeno širšemu občinstvu in čagar kulturni pomen je že v tem, da polnovredno nadomešča tuje atlante. »Minervin svjetski atlas« šteje 110 glavnih in vzporednih kart in abecedni seznam s 30.000 imeni in je poleg tega opremljen z uvodom v splošno geografijo (str. 9—64) ter z zemljepisno-statističnimi podatki za posamezne kontinente in države. Zemljevidi po značaju in izdelavi ne zaostajajo niti malo za tujimi atlanti, v primeru naše države jih prekašajo po natančnosti in podrobnosti (Jugoslavija je zastopana s tremi posebnimi kartami), glede ostalih slovanskih držav pa je njihova prednost v tem, da navajajo slovanska imena, ki jih n. pr. v nemških atlantih delno ne najdeš, ali pa so navedena v spačeni obliki. Splošen uvod je prav pregleden in vsebuje najvažnejše podatke, ki jih pri marsikaterem tujem atlantu ne najdeš. Prireditelja (prof. Filip Lukas in dr. Nikola Peršić) jamčita za znastveno zanesljivost materiala in kart. »Minervin svjetski atlas« se dostojno uvršča med prejšnje izdaje te založbe, kakor sta Minervin leksikon in prvi slikani slovar hrvatskega jezika z naslovom »Šta je šta«, ki je izšel pred nekaj meseci. »Minervin svjetski atlas« utegne za sedaj tudi pri Slovencih kriti potrebo dobrega domačega atlanta te vrste.

Četrt stoletja »Moravskega kola pisateljev«. Okusno opremljeni zbornik, ki ga je izdalo to delovno združenje v zvezi s svojo jubilejno proslavo 14. decembra v Brnu (»Čtvrt století Moravského kola spisovatelů, Brno 1937, 144 str) je nov prikupen dokaz, kako si češkoslovaško literarno življenje smotrno ustvarja nova središča. Delo tega kola, kakor tudi sam zbornik kot dokument o njegovih prizadevanjih, postavljata z vso resnostjo problem regionalizma, ki mu je v zborniku posvetil zajemljiv in vzpodbuden članek Bedřich Slavík. V ostalem vsebuje zbornik daljši oris zgodovine te književniške družbe, ki ga je spisal njen prizadevni tajnik, pesnik in kritik dr. Rajmund Habřina. Iz med ostalih prispevkov omenjamo poleg še neobjavljenega odlomka iz F. X. Šalde dr. Antonine Veselega opis obiska pri Olokarju Březini v Jaroměřicah, pesmi Petra Bezruča, R. Habřine, M. Elpla, J. V. Sedláka in drugih, prozo J. Šumina, R. Bojka, J. Marche, V. Martinka itd. nadalje prispevek M. A. Piše k biografiji Jiřija Wolkerja. Obilni in lepo reproducirani so tudi grafično umetnostni prispevki. Posebnost knjige so avtografi z rokopisi F. X. Šalde. Ot. Březine, P. Bezruča, Aloisa Mrštika, Anna Nováka, K. D. Balmonta in B. Borka (slednji rokopis je v slovenskem jeziku). Zbornik MKS zgovorno pričuje o novem duhu v njegovih vrstah, o povzdigi regionalnega duha k višjim smotrom, k luči nadkrajevnega in nadčasovnega valeurja, ki je v nji regionalno samo del občega.

Vladimir Vašek proti Petru Bezruču. Znano je, da je Petr Bezruč psevdonim Vladimirja Vaška, ki je bil pod svojim pravim imenom v češki javnosti dolgo neznan, čeprav je Petr Bezruč postal s svojimi »Šleskimi pesnimi« (slov. prevod Fr. Albrechta) eno najslavnejših pesniških imen predvojne generacije. Nedavno je Vladimir Vašek doživel 70 let in vsa češkoslovaška javnost se je ob tej priliki spominjala Petra Bezruča (tudi »Jutro« in nekateri drugi jugoslov. listi so priobčili jubilejne članke). V najnovejši številki praške revije »Listy pro umění a kritiku« je izšel članek Jana Uvire »Vladimir Vašek, uničevalec«, ki ostro napada Vladimira Vaška kot ponarejevalca in uničevalca Petra Bezruča. Zadeva je zanimiva: Ostareli Vladimir Vašek je pričel popravljati svoje »Šleske pesmi«, spreminjati prvotni tekst, piliti posamezne verze in nadomeščati nekatere izraze. Tega dela se je lotil zato, ker je danes večji slovničar kakor pesnik. Omenjeni sodelavec »Listov za umetnost in kritiko« protestira zoper to početje ostarelega Vaška z mladostnim Petrom Bezručem in pravi, da so sedanji popravki pesniško mnogo slabši od prvotnih pesmi, ki so si pridobile široko popularnost in ki jih niti pesnik sam ne more več uspešno spreminjati. Pisec sodi, da je Petr Bezruč že mrtev in da njegov »alter ego« Vladimir Vašek nima na stara leta pravice, da ponareja in kvari »Šleske pesmi«, tembolj, ker njegova novejša pesniška tvorba očitno zaostaja za prvotno. Vsekakor zanimiv in nenavaden literarni spor!

Na slavju srbskih pevcev v Zagrebu

Lepa počastitev 60letnice Srbskega pevskega društva

Pet let po ljubljanski Glasbeni matici so si razgibani in kulture žejni zagrebški Srbi ustanovili svoje pevsko društvo, ki je v nedeljo pod najvišjim pokroviteljstvom Nj. V. kralja Petra II. proslavilo na izredno dostojen način šestdesetletnico svojega obstanka in živahnega dela. Po svečani liturgiji v pravoslavni cerkvi je bila ob 11. v dvorani bivšega srbskega Sokola slavnostna akademija, na kateri so pred najširšim krogom izbranega občinstva in ob navzočnosti zastopnika Nj. V. kralja Petra II. izrekli svoje pevske častitke pevci iz vse Jugoslavije. Srečali smo se pri tej priliki pevci iz Beograda, Pančeva, Požege, Karlovca, Skoplja, Ljubljane in bogveodkod še. Predsednik Srbskega pevskega društva dr. Bogdan Novković, mlad zagrebški odvetnik, je z zanosnim govorom otvoril slavnostno akademijo, nakar je odposlanec ministra prosvete in bana savske banovine g. inspektor Ježič sporočil zbranim pevcem veselo vest, da je Nj. Vel. kralj odlikoval društvo in 4 najzaslužnejše društvene člane z redi Sv. Save II. odnosno III. stopnje.

Slovenske pevske zbore Hubadove pevske župe in zbor Glasbene matice ljubljanske sta zastopala gg. Jakob Grčar in Albin Lajovic. Izrekla sta v imenu vseh slovenskih pevcev iskrene čestitke in izročila ob silnem navdušenju zbranega občinstva dva lovorjeva venca.

Po akademiji je bil velik banket v hotelu »Palace«, kjer je med drugimi izrekel svojo zdravico tudi zastopnik naših pevcev. Zvečer je bil ob pol 21. v veliki dvorani Hrvatskega glasbenega zavoda slavnostni koncert pod vodstvom dirigenta g. Georga Vauča, dirigenta zagrebške opere. Spored je obsegal duhovne in svetne pesmi skladateljev Štajnbergra, Balakireva, Bortnjanskega in Mokranjca, Tajčevića, Baranovića in Odaka. Od duhovnih pesmi gre prvenstvo Bortnjanskega Koncertu XXVII »Glasom mojim«, katerega bi radi slišali tudi v Ljubljani. Od svetnih pesmi postavljam na prvo mesto Baranovićeve Vragolije, skerco za mešan zbor.

Mešani zbor Srbskega pevskega društva šteje 65 članov-pevcev. Povdarjam: pevcev, zakaj med njimi ni takega, ki bi samo delal videz pevca. Dirigent zbora je v izvedbo vlil svoje veliko znanje in postavil na oder pevsko enoto, ki prenese vsako kritiko. Glasovni materijal je svež in poln, glasovi izenačeni in kultivirani. Vse finese skladbe izvaja zbor z lahkoto, ki začuduje. Zbor poje. Kolikor vem, Ljubljana doslej še ni slišala Srbskega pevskega društva iz Zagreba, pa bi zato bilo prav priporočljivo, da pohiti ta pevska družina enkrat k nam, da nam pokaže višino svoje pevske kulture. Zelo mi je žal, da nisem mogel slišati tudi Odakove Rapsodije II. Pri koncertu so se dopoldanskim častilcem pridružili tudi hrvatski pevci zbrani v društvih »Lisinski« in »Mladost-Balkan«.

A. L.

Oprostilna sodba za nameščence

Mestnega pogrebnega zavoda v Ljubljani

Ljubljana, 29. decembra.

Kakor smo včeraj poročali, je ves dan pred malim kazenskim senatom tekla kazenska razprava proti nameščencem Mestnega pogrebnega zavoda, blagajničarki Neli Pevčevi ter aranžerjema Petru Alešu in Ivanu Avblju.

Kar se je dalo pričakovati že po poteku razprave, kjer so poslušalci zaman čakali na »senzacionalna odkritja«, to je prinesla sodba, ki jo je predsednik senata objavil kmalu po 23. uri.

Pevčeva, Aleš in Avbelj so bili obtoženi, da so po medsebojnem sporazumu skozi nekaj let kot javni uslužbenci obrtoma izvrševali prevare in defravdacije na škodo imovine mestne občine ljubljanske. Na osnovi celodnevne razprave pa je sodišče razsodilo takole:

Pevčeva se v smislu zaradi prestopka napravljanja lažnih listin obsodi pogojno za dobo 2 let na 2.000 din denarne kazni za nekatere inkriminirane slučaje obtožbe, ker je ponarejala listine z namenom, da pribavi dokazne listine za stroške MPZ. — Tako Pelčeva, kakor Aleš in Avbelj, slednja dva popolnoma, pa so oproščeni vsake krivde in kazni za ostale številne primere obtožbe.

V svoji utemeljitvi pravi sodba, da se sodišče ni moglo prepričati o krivdi Pevčeve, še manj pa Aleša in Avblja, ki sta bila itak samo podrejena uslužbenca in sta morala izvrševati le naloge svojih starešin. Praksa z izstavljanjem nakaznic sicer ni bila v skladu s predpisi, vendar pa dokazno postopanje tudi ni moglo niti Pevčevi dokazati, da bi bila le v enem slučaju vršila te posle v svojo korist, torej da bi si bila prilastila denar, ga utajila ali poneverila.

Proti razsodbi je prijavil zagovornik Pevčeve dr. Muc revizijo in priziv, pravtako pa tudi državni tožilec.

Očeta in mater je ubil

Pokoril se bo do smrti v ječi

Maribor, 29. decembra.

Pred velikim senatom je bil danes epilog strahotnega zločina, ko se je lastni sin spozabil nad svojo materjo in očetom ter ju na zverinski način umoril. Na zatožni klopi sedita 32 letni posestnik Franc Žnidarič in njegova 31 letna žena Jožefa. Zločin, o katerem smo svojčas obširno poročali, se je dogodil 11. maja v Muretincih pri Ptuju. Sin je s sekiro pobil starše, ki so bili daleč naokrog znani kot delavni in pošteni ljudje, ki so si strudom ustvarili lepo domačijo v Muretincih.

Obtožnica pripoveduje . . .

Predzgodovino zločina nam opisuje obširna obtožnica, ki obtožuje Franca Žnidariča, da je do smrti pobil svojo mater Marijo in očeta Jožefa Žnidariča, medtem ko je obtoženčeva žena Jožefa obtožena, da je po zrelem prevdarku pripravila moža do tega, da je izvršil gnusno, v naši kriminalni kroniki edinstveno strahotno dejanje. Iz obtožnice posnemamo nekatere podrobnosti, s katerimi osvežujemo čitateljem spomin na naš svoječasni opis žalostnega dogodka, ki je zbudil takrat v vsej Sloveniji ogorčenje.

Obtožnica pravi: Jožefa Rižnarjeva, takratna zaročenka in sedanja žena obtoženca, je kupila od Žnidaričevih posestvo v Muretincih za 50.000 dinarjev. Takrat sta se pokojna Žnidaričeva dogovorila za **dosmrtni prevžitek**, ki je obstojal iz stanovanja, skupne hrane in izkoriščanja dela zemljišča. Ker je Žnidaričeva žena izplačala samo 11.000 din v gotovini, sta Jožef in Marija Žnidarič vložila pri okrožnem sodišču v Mariboru proti svoji snahi tožbo na plačilo ostanka kupnine v znesku 39.000 dinarjev. V tožbi sta dosegla vknjižno zastavno pravico na svojem prodanem, a še neizplačanem posestvu. Odtlej so bili prepiri pri Žnidaričevih na dnevnem redu in so rodili usodni naklep, spraviti starše na drugi svet. Nemogoče je ugotoviti prave vzroke že zato, ker sta oče in mati mrtva. Sin se sicer izgovarja, da so njegovi starši njegovi ženi neprestano očitali, da nič ne dela in da so postajali neznosni. Vendar je iz izpovedb nekaterih prič razvidno, da temu ni bilo tako ter da sta bila pokojna Žnidaričeva povsem drugačna.

Ko je stari Žnidarič videl, da postaja življenje zanj in za njegovo ženo vedno bolj trpko, da je v nevarnosti njegovo življenje, ker mu sin vsak dan grozi, da ga bo ubil, se je podal v Ptuj, da pri odvetniku ublaži napeto razmerje. To se mu je posrečilo. Ko pa je bilo treba zadevo končno izoblikovati, se sin in snaha odvetnikovemu povabilu nista odzvala.

V patološkem afektu

Obtoženi pravi, da je usodnega dne njegov oče v svoji sobi razgrajal ter prekinjal sina in snaho. Sin je na njegov poziv stopil v sobo, kjer sta se po kratkem razgovoru ostro sporekla, kar je sina tako razburilo, da je zgrabil, kar je pač bilo pri roki. Starši, videč sinovo razburjenost, so bežali iz sobe in se je prepir nadaljeval v veži. Po izpovedbi obtožene Jožefe Žnidaričeva je bila ona s pokojno taščo na vrtu in je po svoji vrnitvi z dela našla moža vsega pobesnelega in razburjenega, ko je zmerjal starše, skočil nato v shrambo, pograbil tam sekiro in zamahnil za očetom, katerega je dohitel pri koruznjaku. Tu je udaril svojega očeta s tako silo po glavi, da se je oče ves krvav zgrudil. Zatem se je sin spustil za materjo ter jo istotako udaril nekajkrat s sekiro po glavi. Po pomoru se je sam javil orožnikom v bližnji Gorišnici in povedal, kaj je napravil. Oddan je bil v mariborske sodne zapore. Pregledal ga je sodni psihiater dr. Jurečko, ki pravi, da je obtoženi sicer izvršil dejanje v **patološkem afektu**, da pa je za svoje dejanje vendarle odgovoren, glede obtoženke pravi obtožnica, da je možu pri gnusnem dejanju pomagala na ta način, da je po že izvršenem uboju pokojnega starega Jožefa Žnidariča namenoma zadržala bežečo mater, da jo je sin dohitel in še njo pokončal.

Nekatere priče so izpovedale, da je mlada Žnidaričeva stalno nadlegovala svojega moža in je nekoč sam izjavil, da nima doma miru ne po dnevi ne ponoči. Neka priča je celo izpovedala, da je slišala obtoženko, kako je svojega moža nagovarjala k usmrtitvi svojih staršev. Franc se izgovarja, da je dejanje izvršil v nepreračunljivosti in razburjenosti, medtem ko žena zanika vsako krivdo.

Mož v dosmrtno ječo, žena v svobodo

Za današnjo razpravo je vladalo tako veliko zanimanje, da je bila razpavna dvorana nabito polna, zlasti občinstva iz Muretincev. Senatu predseduje s. o. dr. Turato, prisedniki pa so s. o. s. dr. Tombak, Lenart, Štukelj in Lečnik. Obtožbo zastopa državni tožilec dr. Dev, oba obtoženca pa odvetnik dr. Šnuderl.

Zaslišanje Franca Žnidariča je trajalo skoro celo uro. Medtem so soobtoženo ženo odvedli iz dvorane. Žnidarič je pri svojem današnjem zaslišanju vztrajal pri tem kar je že v preiskavi izpovedal, in sicer da se ne spominja, kako se je tragični dogodek odigral. Na posamezna predsednikova vprašanja je dosledno dejal, da se na nič ne spominja. Te besede je zlasti takrat uporabil, kadar bi moral pojasniti nekatere podrobnosti grozovitega zločina. Okoli 10. ure so Žnidariča odvedli iz dvorane in so privedli ženo Jožefo. Spet je odločno trdila, da je popolnoma nedolžna. Pokojne tašče da ona ni držala, ko je njen mož udaril s sekiro po svoji materi, ampak jo je ščitila in pri tem sama dobila z držajem sekire udarec po rokah. Nadalje je izpovedala, da je njen mož potem, ko je očeta in mater pobil, mirno odšel v hišo, kjer se je preoblekel, nato sedel na bicikelj in se odpeljal. Pri slovesu je še dejal: »Srečno! Nikoli več se ne bomo videli!«. Splošno pozornost je zbudilo poročilo predsednika dr. Turata, da je bil France leta 1927. obtožen zaradi umora lastnega strica, pa je bil pred mariborsko poroto oproščen. Zaslišanje obtožene Jožefe Žnidaričeve je tudi trajalo celo uro, nakar so bili zaslišane številne priče. Sosed Janez Planšek je izpovedal, da je videl, kako je obtoženi Franc Žnidarič tekel za materjo, in je slišal, kako je obtožena Jožefa Žnidaričeva zaklicala svoji pokojni tašči: »Mati, bežite!« Slično je izpovedala tudi druga priča Marija Kostanjevčeva.

Do 12. je bilo zaslišanih sedem prič, dočim dve priči nista bil zaslišani, ker sta bili vinjeni. Skoro vse priče so v glavnem izpovedale isto kakor v preiskavi.

Nato se je razvila zanimiva debata, ki jo je sprožil senatni predsednik dr. Turato glede duševnega stanja obtoženega Franca Žnidariča. V debato sta posegla tudi državni tožilec dr. Dev in branilec dr. Šnuderl. Naposled je sodni izvedenec dr. Jurečko izrekel svoje mnenje, pa je Žnidarič izvršil svoj zločin v patološkem efektu, kar nekoliko zmanjšuje njegovo odgovornost. Senat se je umaknil k posvetovanju. Predsednik dr. Turato je ob 13.30 razglasil sodbo:

Franc Žnidarič je kriv, da je ubil svoje starše in se zaradi tega obsodil v smislu § 167 na dosmrtno robijo ter na trajno izgubo častnih državljanskih pravic. Soobtožena žena Jožefa Žnidarič je oproščena vsake krivde in kazni. Bila je takoj izpuščena. Dr. Šnudel je prijavil revizijo zaradi previsoko odmerjene kazni.

RADIO

Podroben program ljubljanske in vseh evropskih radijskih postaj dobite v vodilni in bogato ilustrirani slovenski radijski reviji »NAŠ VAL«. Mesečna naročnina samo 12 din. Naroča se pri upravi v Ljubljani, Knafljeva ulica 5.

Petek, 31. decembra

Ljubljana 12: Vsakemu nekaj (plošče). — 12.45: Vreme, poročila. — 13: Čas, spored, obvestila. — 13.20: In nekaj za vse (plošče). — 14.15: Vreme, borza. — 18: Zvonjenje. — 18.05: Radijski šramel. — 18.25: Prenos iz frančiškanske cerkve: Zahvalna pesem. — 18.35: Radijski šramel. — 19: Čas, vreme, poročila, spored, obvestila. — 19.30: Nac. ura. — 19.50: Plošče. — 20: Valo Bratina: Mili gost, vesela igrica (igrajo člani Nar. gled.). — 20.45: Kmečki trio, vmesne speve poje gdč. Štefka Korenčanova. — 21.30: Silvestrovanje ljubljanske radijske postaje v unionski dvorani.

Beograd 16.45: Plošče in violinske skladbe. — 20: Pester koncertni spored. — **Zagreb** 18: Večerna pobožnost. — 19: Prenos operete iz Nar. gledališča. — 22: Silvestrovanje. — 24: Lahka glasba s plošč. — **Praga** 19.10: Kabaret. — 20.05: Orkestralen in zborovski koncert. — 20.20: Narodne pesmi in plesi. — 21.05: Češka glasba. — 22: Razposajen silvestrski program. — 24: Novoletne fanfare. — **Varšava** 20: Pester glasbeni spored. — 21: Silvestrovanje. — **Dunaj** 11.25: Koncertna ura. — 12: Lahka godba orkestra. — 15.15: Skladbe za čelo. — 16.05: Plošče. — 17.20: Narodne in umetne pesmi. — 19.10: Vesel Nestroyev večer. — 21.10: Suppejeva opera »Lepa Galatheja«. — 22.30: Slovo od starega leta. — 24: Silvestrski koncert. — 1.00: Ples. — **Berlin** 19.25: Lahka godba. — 20: Velika vožnja v novo leto. — **München** 19.25: Silvestrovanje iz Kölna. — 21.50: Plošče. — 22.20: Novoletni ples. — **Stuttgart** 19.20: Pogled v minulo leto. — 20: Pester silvestrski spored. — 23.45: Skok v novo leto.

Felice Natale: 48

7 smrtnih grehov

Povest iz Casanovovih dni

Zakaj zbuja eden občudovanje, drugi pa grozo svojih bližnjih, se mi zdi prav takšna samovolja bedastih nagonov množice kakor to, da večino smrtnikov mami podoba rože, ki je morda res zapeljiva, med tem ko se, ne vem zakaj, odvračajo od zoprnega pogleda na krastačo. Toda roža in krastača sta v bistvu isto, samovoljni in slučajni obliki iste tvarne podstati; da, trdim celó, da vidim v krastači višjo, to je, bolj dovršeno obliko, med tem ko ni roža nič drugega kako spolovilo rastlinskega stvora, ki je globoko pod dvoživko.«

»Ignorabimus« se mi je zdel neizprosen. Ne samo svetu, ampak tudi moralki in veri je jemal vsakršen svetniški sij in okrutno prikazoval stvari v vsej nagoti njihovega bistva.

Zato mi je v mojem takratnem duševnem razpoloženju tako nenavadno ugajal, in zato se nisem mogel odtrgati od njega, dokler nisem njegovega strupenega nauka popolnoma vsrkal vase. Zaradi tega sem pa tudi sklenil porabiti vsako sredstvo, da izsledim skrivnostnega pisca in doženem, kdo se skriva za to obliko latinskega glagola.

In prišel sem mu na sled. Lahko bi rekel, da mi je tudi tu pomagal slučaj, ako se ne bi imel za upravičenega, da prisodim glavno zaslugo za odkritje tega krivoverskega brezimnika svoji bistroumnosti in moči svojega spomina, ki me ni nikoli pustil na cedilu.

Pred kakimi tridesetimi leti sem bil dal natisniti v oficini Bartolomea Donatija v Caserti majhno razpravico o »Blagodejnem učinku duhovniškega polaganja rok«, in mahoma sem se spomnil, da drzno zaokroženega velikega R-a, ki ga je rabil Donati, v tej izvedbi še nisem bil našel pri nobenem drugem tiskarju v Italiji. Morda sem se motil, morda pa tudi ne.

Moja radovednost je bila zbujena. Težko razložljivo koprnenje, da bi odgrnil kopreno iznad tega »Ignorabimusa« in zvedel, kdo je prav za prav pisec te redke knjige in ali vobče še živi, mi ni več dalo miru.

In tako sem poiskal v škofovski knjižnici svojo že davno pozabljeno razpravico ter se lotil dela. Primerjal sem stran za stranjo z listi debele knjige in našel mimo velikega R-a, ki se je nedvomno ujemal, tudi druge, nič manj presenetljive podobnosti.

Vsak dvom v meni je utihnil. Krivoverska knjiga, ki mi je bila pripravila tolikšen užitek novega in povsem svojevrstnega prirodoslovnega spoznanja, hkratu je pa spadala na indeks in pomenila za svojega brezbožnega pisatelja izobčenje iz naročja naše presvete Cerkve, je bila natisnjena pri Donatiju v Caserti, in jaz sem živel in uradoval v neposredni bližini tega mesta.

Stari Bartolomeo je bil še živ, toliko sem vedel; poznal sem ga osebno in niti za trenutek nisem mogel dvomiti, da mi bo dal kot škofu zahtevani odgovor in mi pod pečatom najstrožje molčečnosti zaupal, kdo je spisal knjigo »De origine mundi«.

— — — — — — — — — — — — — — — —

A stvar ni bila tako preprosta, kakor sem si jo predstavljal. Na poziv, naj se zglasi v škofovski palači, ni stopil v moj delovni kabinet Bartolomeo Donati, ki sem ga bil ohranil v spominu kot bogaboječega in ubogljivega moža, ampak njegov zet Ettore Maëstrani.

Na moje prvo previdno tipanje mi je le-ta samo povedal, da je Bartolomeo Donati povsem opustil obrt ter jo prenesel nanj, na soproga svoje edinke Zofije.

Tedaj sem udaril naravnost proti cilju.

Vprašal sem Ettoreja, ali pozna grajansko ime pisca knjige »De origine mundi«, ki je bila natisnjena v njegovi tiskarni?

Ettore je nagubančil čelo ter hladno in mirno odvrnil: »Res ne vem, po čem sklepa Vaša Prevzvišenost, da naj bi bila knjiga .De origine mundi', ki je ne poznam, natisnjena v moji tiskarni v Caserti. Ali ima Vaša Prevzvišenost kak izvod tega dela pri rokah, in ali se smem prepričati o tem?«

»Prosim,« sem odgovoril, »prosim lepo, signore Maëstrani,« ter pokazal na debelo knjigo, ki je ležala pred menoj na bralni mizi. »Tiskanja toli obsežne in dragocene knjige vendarle ni lahko pozabiti, bi človek mislil«.

Toda Ettore se ni dal osupniti.

»Prav zaradi tega, Vaša prevzvišenost,« je bil njegov odgovor. »Že po samem naslovu sem se usodil sklepati, da gre za obsežno delo, in kakor vidim, se nisem zmotil. Ali ga smem nekoliko pogledati?«

»V ta namen sem vas povabil, ali bolje, vašega tasta!«

Ettore Maëstrani se je zatopil v delo. To je, ni ga morda začel brati, ampak po navadi tiskarjev tistih dni je ogledoval papir, vezavo in stavek. Nazadnje je menil: »Ugotoviti morem samo toliko, vaša Prevzvišenost, da manjkata v tej knjigi leto in kraj izida in da niti najmanjša sled ne kaže na to, da bi izvirala iz naše oficine v Caserti«.

Že me je imela izkušnjava, da bi se vdal svoji nravi in zaropotal; a hitro sem se premislil; dejal sem si, da bi bilo zelo neprevidno, če bi brez potrebe izdal svojo skrivnost ter povedal Ettoreju, da sem po zanesljivih znamenjih spoznal v knjigi izdelek njegove tiskarne.

Prekinil sem torej pogovor in rekel kakor mimogrede: »Nemara se res motim, signore. A silno rad bi zvedel, kdo je pisec te svojevrstne in zanimive knjige, ki skriva v sebi cel zaklad izvirnih misli, čeprav se te misli ne ujemajo povsod z nazori naše presvete Cerkve. Ker mi pa zatrjujete . . .«

»Iz naše delavnice ta knjiga ni,« je še enkrat zatrdil Maëstrani. Vendar sem bil trdno prepričan, da laže, in sem se zaradi tega vdal svojim posebnim mislim.

MALI OGLASI

Kam pa, kam?

Beseda 1 Din davek 3 Din za šifro ali dajanje naslova 5 Din Najmanjši znesek 17 Din.

Na Kurešček

vozi avtobus na Silvestrovo 31 dec 1937 ob 8. uri zvečer. V soboto 1 jan. in nedeljo 2 jan. 1938 ob 8. uri zjutraj, vedno izpred Mestnega doma. — Prijave telefon 36-98. — Smučarji, pozor!

32317-18

Prehrana

Beseda 1 Din, davek 3 Din za šifro ali dajanje naslova 5 Din Najmanjši znesek 17 Din.

Na dobro domačo hrano

sprejmem abonente. Oddajam hrano tudi na dom. Poljanska c. 1-II.

32340-14

Službe išče

Vsaka beseda 50 par, davek 3 Din za šifro ali dajanje naslova 5 Din najmanjši znesek 17 Din.

Postrežnica

pridna, poštena, išče zaposlitve Naslov v vseh poslovalnicah Jutra.

32331-2

Pouk

Beseda 1 Din davek 3 Din za šifro ali dajanje naslova 5 Din. Najmanjši znesek 17 Din.

Strojepisni pouk

Večerni tečaj za začetnike in izvežbance. Dva oddelka — od pol 7. do 8. in od pol 8 do 9. zvečer. Najmodernejša strojepisnica, na razpolago 25 najrazličnejših pisalnih strojev. Vpisovanje 3 in 4 januarja od pol 7. do 8. ure zvečer. Šolnina najnižja. Pričetek novega tečaja 4. januarja Christofov učni zavod, Domobranska cesta 15.

32315-4

Prodam

Beseda 1 Din davek 3 Din, za šifro ali dajanje naslova 5 Din. Najmanjši znesek 17 Din.

Stelaže

dobro ohranjene, uporabne za razne stvari, poceni prodam. Vpraša se pri Šnoj Jos., manufaktura, Tyrševa cesta 17.

32338-6

Špecerijski inventar

prodam prav poceni. Cankarjevo nabrežje 7.

32330-6

Drva

lastne produkcije, zato v vsej Ljubljani najceneje — dobite v Šiški pri Keržiču, Gubčeva 23.

32341-6

Najboljši trboveljski

PREMOG

brez prahu, koks, suha drva

I. Pogačnik,

BOHORIČEVA 5, Telef. 20-59

Sadje

Beseda 1 Din. davek 3 Din, za šifro ali dajanje naslova 5 Din. Najmanjši znesek 17 Din.

Štajerska jabolka

prvovrstna, namizna, v veliki izbiri po nizkih cenah, pakovana po cca 10 kg — stalno na zalogi pri tvrdki M. KOMPARE, Gradišče 7.

32324-34

Hranilne knjižice

tudi podeželske 3% OBVEZNICE za likvidacijo kmečkih dolgov VREDNOSTNE PAPIRJE STALNO KUPUJEM po najvišji ceni in takojšnjemu izplačilu. IZPOSLUJEM VSE BANČNE IN BLAGOVNE POSLE, NAKUP IN PRODAJO PREMIČNIN IN NEPREMIČNIN, BLAGO, HIŠE, VILE, PARCELE ITD.

Al. Planinšek

trg sg. za bančne posle, LJUBLJANA, BEETHOVNOVA UL. 14-I. Telefon 35-10.

39-16

Naročniki »JUTRA« so zavarovani za 10.000 Din.

Veliko prazno sobo

oddam takoj v Metelkovi ulici 13.

32325-23

Solnčno sobo

s posebnim vhodom, elektriko, oddam. Naslov v vseh poslovalnicah Jutra.

32310-23

Sobe išče

Gospodična

zaposlena, išče sobo pri mirni stranki. Plača do Din 150 Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Centrum Sv. Petra cesta«.

32345-23a

Prazno sobo

skromno, podstrešno, iščem za 2 osebi v centru. Plačamo več mesecev naprej. — Ponudbe pod »Čista« na ogl. odd. Jutra pod šifro

32321-23a

Novoletna številka Jutra

bo izšla v soboto zjutraj

Kdor namerava v njej priobčiti oglas ali kako drugo objavo, naj jo naroči takoj ali pa vsaj

DO JUTRI OPOLDNE,

ker v petek popoldne oglasov za novoletno številko »JUTRA« ne bomo več sprejemali.

Dragocenosti

Vsakovrstno zlato

kupuje po najvišjih cenah

ČERNE - juvelir

Ljubljana, Wolfova ul. 1

Kapital

Beseda 1 Din. davek 3 Din, za šifro ali dajanje naslova 5 Din. Najmanjši znesek 17 Din.

Kredit

z večkratno garancijo v nepremičninah, išče rentabilno podjetje z investicijo tri četrt milijona — ali soudeležba. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod šifro »K 2—300.000«. Diskrecija zajamčena.

32316-16

Posest

Beseda 1 Din davek 3 Din, za šifro ali dajanje naslova 5 Din. Najmanjši znesek 17 Din.

Tovarniški objekti

600 kv. m zazidane ploske, 6000 kv. m prostornine, tik kolodvora Stične, ugodno naprodaj. Informacije Rojec Stična.

31909-20

Večje število parcel

kompleksov, posestev, gozdov, trgovskih in stanovanjskih hiš ter vil ima naprodaj gradben. strokovno izobražen posredovalec KUNAVER LUDVIK Cesta 29. oktobra 6, Telefon 37-33. Pooblaščen graditelj in sodni cenitelj za nasvete brezplačno na razpolago.

69-30

Dobičkanosna hiša v Ljubljani

11 parketiranih stanovanj, vrt in stavbišče 320.000.-, gozdno veleposestvo 200 oralov 60.000 kub. m smrekovega lesa za sečnjo, žaga 1,200.000. Velika izbira hiš, posestev, trgovin, gostiln v Mariboru in okolici. Posredovalnica »RAPID«, Maribor, Gosposka 28.

32351-20

Sobo odda

Beseda 1 Din. davek 3 Din, za šifro ali dajanje naslova 5 Din. Najmanjši znesek 17 Din.

Opremljeno sobo

separirano, z zajtrkom ali brez, oddam v centru. Križevniška ul. 5-II.

32342-23

Sostanovalko

čez dan odsotno, sprejmem. Prilika za tuje jezike. Naslov v vseh poslovalnicah Jutra.

32329-23

Stranka brez otrok

odda lepo, solnčno sobo s souporabo kopalnice boljšemu gospodu v sredini mesta. Naslov v vseh poslovalnicah Jutra.

32276-23

Veliko sobo

prazno, lepo, s strogo separiranim vhodom, oddam 1. januarja boljši osebi. — Vprašati Novi trg 5-II., levo.

32308-23

Dopisi

Sem fest dekle

z dobre znane ljubljanske družinice,
a ker sem vedno zbirčna bla,
ostala sama sem doma . . .
V starem letu si pa še želim,
da v novo z fest fantom pohitim.
Kdor le koraižen tak bi bil,
pod šifro »Že pridem« se bo oglasil.

32302-24

Razno

Vsled ogromne zaloge

»Hubertus«

plaščev, zimskih sukenj, oblek, perila itd.

ODPRODAJAMO VSA OBLAČILA z 15 do 20% popustom.

PRESKER, Ljubljana, Sv. Petra c. 14.

Sveže najfinejše norveško

ribje olje

iz lekarne dr. G. PICCOLIJA v Ljubljani se priporoča bledim in slabotnim osebam

G. Th. Rotman:

Gospod Kozamurnik postane umetni jahač

90

Med jalovim prizadevanjem se je počasi nabrala na cesti gneča voz, ki niso mogli dalje. Vozači so zmerjali in razsajali, da je bilo strah, a nazadnje so sklenili biti pametnejši in so prišli na pomoč. Nesreča je bila res velika, in gospodu Kozamurniku so tekle po licih debele solze.

SPORT

Velika hokejska tekma

Drevi ob 20. T. C. Roman (Bukarešta) : Ilirija na drsališču Ilirije

Drevi ob 20. bo na drsališču Ilirije pod Cekinovim gradom nastopilo v hokejski tekmi proti domačemu moštvu odlično rumunsko hokejsko moštvo Telefon-club Romana iz Bukarešte.

TC Roman je nasprotnik, pri katerem gre domačinom v glavnem za to, da rešijo čim častnejši rezultat. Pri tem pa je treba le priznati, da se je Ilirija v tej panogi povzpela že tako visoko, da bo lahko postavila dobrega ali tudi enakovrednega tekmeca. Mnogo je glede tega odvisno od tega, kakšno vlogo bo igral v tem moštvu kanadski trener, ki potuje z njim.

Zadnji treningi Ilirije so bili izkoriščeni predvsem za drugačno sestavo in ojačenje napadalnih vrst. Rezultat teh treningov da sklepati, da bodo moči v obeh vrstah izravnane in tako v moštvu sploh ne bo slabe točke. Od svojega obstoja bo zvečer hokejska sekcija Ilirije nastopila v dosedaj najmočnejši postavi, s katero bi se že utegnila priključiti mednarodnemu razredu.

Drsalce opozarjamo, da bo zaradi potrebnih priprav danes drsališče odprto le do 18.30 in nanovo odprto za tekmo zopet od 19.30 dalje. Garderoba bo zvečer na razpolago samo tekmovalcem in funkcionarjem.

Da bo med sportnim občinstvom polagoma več interesa za ta sport, je uprava določila propagandno nizko vstopnino, in sicer za vse Din 10, za člane in dijake pa Din 6.

JZSS nima denarja

Kaj je z letošnjo podporo ministrstva za telesno vzgojo za smučarstvo?

Naš list je pred dnevi objavil članek o smučarskem svetovnem prvenstvu leta 1938. v Lahtiju na Finskem, v katerem je bilo tudi nekaj vrstic v zvezi s tem prvenstvom, ki so izzvenele kakor skromen poziv našemu savezu, naj bi skušal najti pota in sredstva za udeležbo naših najboljših tekmovalcev na tem najpomembnejšem mednarodnem tekmovanju bodoče sezone. Tamkaj je bila — po informacijah iz dobro poučenih zagrebških virov, ki so v živahnih stikih z ministrom za telesno vzgojo — objavljena tudi trditev, da je JZSS te dni prejel 75.000 Din podpore od tega ministrstva, katero naj pač najbolj smotreno porabi v korist in za razvoj našega smučarstva. Slične trditve so bile bržkone po enakih virih objavljene še v nekaterih naših listih.

Nekaj dni po tem smo čitali ponekod, da je situacija z denarjem pri JZSS še vedno nerazčiščena in so vse govorice in pisanja o prejetem denarju iz sredstev ministrstva za telesno vzgojo netočne in tudi preuranjene. Razen tega smo čitali tamkaj tudi pojasnila, da je postopek glede likvidacije takih subvencij iz državnih sredstev zelo zapleten in je od otvoritve kreditov pa do dejanskega izplačila pot tako dolga, da včasih lahko med tem mine cela sezona.

Avtentično pojasnilo o tej stvari pa smo nedavno prejeli od JZSS samega, ki nam je glede finančnega stanja v svojem poročilu dne 27. t. m. dal na razpolago naslednje podrobnosti:

»Priprave za sezono so bile letos zelo obširne in delalo se je z vsemi silami, čeprav ni bilo sredstev. Naš savez je tega že vajen in delo je šlo dalje, kakor da bi bila blagajna polna. Vselej nam je bil spored pred denarjem. Tako je bilo že vsa leta, denar pa je prišel običajno po sezoni ali k večjem ob koncu sezone, do tedaj pa so bili dobri krediti in posojila najbolj požrtvovalnih funkcionarjev. Letos pa je bil storjen sklep, da se mora ta praksa nehati. Ker denarja le ni bilo in bi morali v duhu tega sklepa kar zapreti savezno pisarno, smo nazadnje pač morali sprejeti naklonjenost saveznega predsednika, ki je spet posodil denar. Prošnje za podporo so šle na vse strani, urgence za njimi in pozneje še osebne intervencije. Za redno delo v savezu smo dobil nekaj podpore pri banski upravi, iz ministrstva za telesno vzgojo pa najprej žalostno vest, da je tamkaj kredit za naš savez že izčrpan. Pozneje smo prejeli zatrdilo, da to ni tako in po posredovanju predsednika dr. Cirila Pavlina pri ministru dr. Miletiću je bila savezu res odobrena podpora Din 75.000, ki pa še ni prispela, tako da je sporočilo, ki ga je objavilo »Jutro« o izplačilu tega zneska neresnično. Kljub temu pa upamo, da bomo to podporo vendarle prejeli v primernem času in nam ne bo izplačana šele ob koncu sezone, ker bi bilo delo s tem zelo otežkočeno.«

Takšen je torej položaj glede onega zneska, ki ga ima JZSS prejeti kot subvencijo za letošnjo sezono iz ministrstva za telesno vzgojo. Nam je v interesu smučarskega sporta žal, da je bila vest o izplačilu zneska še prezgodnja, obenem pa se čudimo, da poročilo JZSS z dne 27. t. m. zaradi tega polemizira samo z »Jutrom«, ki črpa informacije o takih izplačilih iz znanih razlogov samo iz posrednih virov.

Smuk okoli Radovljice

Ne samo skrajni severni kot naše banovine, temveč tudi Radovljica in njena okolica imajo terene, ki so izredno pripravni za izvajanje smučarskega sporta.

Tako nudijo tik za mestom Obla gorica, Volčov hrib in terase proti Savi začetnikom in tudi že izvežbanim smučarjem krasno priliko za smučanje. Nasproti ob severnem vznožju Jelovce pa se sneg drži še mnogo delj, ko ga na južnih straneh že dolgo ni več. Lani je bila tamkaj smuka mogoča več tednov, ko nikjer več ni bilo snega. Komaj četrt ure od radovljiške postaje je bila letos zgrajena nova, po vseh tehničnih načelih pripravljena skakalnica, odkoder so izvedljivi celodnevni ali tudi poldnevni izleti ob severnih obronkih Jelovce s krasnim razgledom na Julijske Alpe in Karavanke.

Učitelji za začetnike in vodniki so na razpolago. Oskrba in prehrana v Radovljici je prav dobra, železniške zveze pa so seveda krajše in cenejše kakor v bolj oddaljene kraje. Za božične praznike so imeli radovljiški smučarski tereni prav dober obisk.

Službena vremenska poročila

po stanju z dne 29. t. m.

Rateče-Planica, 870 m: —15, jasno, mirno, pršič, 100 cm,
Kranjska gora, 810 m: —14, jasno vetrovno, barometer se dviga, pršič, 70 cm,
Pokljuka, 1300 m: —9, jasno, 15 pršiča na 100 podlage,
Bistrica-Boh. jezero, 510 m: —10, pršič, 50 cm,
Vršič, 1501 m: pršič, 130 cm,
Koča na Zelenici, 1534 m: —15, jasno, 15 pršiča na 220 trde podlage,
Dom na Kofcah, 1500 m: —15, jasno, 15 pršiča na 100 trde podlage,
Mariborska koča, 1080 m: —10, pooblačeno, sever, 20 pršiča na 40 podlage,
Pohorski dom, 1030 m: —10, pooblačeno, sever, 20 pršiča na 40 podlage,
Ruška koča, 1249 m: —10, pooblačeno, sever, 20 pršiča na 40 podlage,
Lobnica 950 m: —9, pooblačeno, mirno pršič, 84 cm,
Sv. Trije kralji, 1191 m: —8, mirno, 30 pršiča na 60 podlage,
Senjorjev dom, 1522 m: —15, sever, visoka megla, 65 pršiča na 70 podlage,
Koča pod Kopo, 1377 m: —15, sever, visoka megla, 65 pršiča na 70 podlage,
Sv. Lovrenc, na Pohorju, 483 m: —1, pršič, 80 cm,
Koča na Smrekovcu, 1380 m: —7, mirno, 20 pršiča na podlagi,
Koča na Peci, 1654 m: —7, oblačno, vetrovno, sneg 250 cm,
Rimski vrelec, 530 m: —9, oblačno, mirno, pršič, 55 cm.

Dodatno po stanju z dne 28. XII. 1937

Kurešček, 853 m: —7, 15 novega pršiča na 40 podlage.

SK Ljubljana. Danes ob 14.30 je obvezen trening liginega in rezervnega moštva. Igramo na dva gola.

SOKOL

Ljubljanski Sokol opozarja in vabi na svoj 70. redni letni občni zbor, ki bo v četrtek 13. januarja ob pol 20. v društveni telovadnici v Narodnem domu. — Predsestanek članstva v svrho sestave kandidatne liste za bodočo društveno upravo pa bo v ponedeljek 10. januarja v društveni sejni dvorani.

Sokolsko društvo Ljubljana II. priredi v nedeljo 2. januarja na starem telovadišču na Prulah lutkovno predstavo: Bitenčevo »Sirota v paradižu«.

Iz Kranja

r— **Krajevni odbor Združenja vojnih invalidov v Kranju,** bo imel občni zbor dne 6. januarja ob 9. dopoldne v veliki dvorani hotela »Stara pošta«. Dolžnost vsakega člana in članice je, da se udeleži občnega zbora. Povabljen je tudi delegat od oblastnega odbora iz Ljubljane, da nam bo razložil položaj glede novega invalidskega zakona. Na zboru bo obdaritev revnih članov in članic. Tovariši in tovarišice, dovedite tudi one vojne invalide, vdove in sirote, ki še niso organizirani in spadajo pod naše okrožje.

Iz Ptuja

j— **Božičnica na šoli pri Sv. Barbari v Halozah,** je prav lepo uspela. Obdarovanih je bilo nad 80 najrevnejših otrok z obuvalom, obleko in perilom. K tej dobrodelni akciji so prispevali: kr. banska uprava je poslala denar za čevlje ter blago za obleko in perilo. CMD podružnici v Ptuju blaga za obleko in perilo v vrednosti 400 Din, krajevni šolski odbor blago za obleko, potem še drugi in domači dobrotniki revne dece v blagu za obleke. Šolsko upraviteljstvo se vsem blagim dobrotnikom v imenu vseh obdarovancev prav iskreno zahvaljuje.

j— **Sreska organizacija JNS v Ptuju je** sklicala konferenco širšega odbora za ptujski srez za nedeljo 2. januarja ob 9. v Narodnem domu. Poročata tudi narodna poslanca gg. Prekoršek in Lukačič.

ZAHTEVAJTE BREZPLAČEN KATALOG!
MEINEL & HEROLD D. S. O. J.
ZALIVORNICE GLASBIL. MARIBOR Z. 101

ZAHVALA

Vsem, ki so najini dragi mami

Antoniji Kraljič

roj. Schwentner

vdovi po pečarskem mojstru

lajšali trpljenje za čas njene bolezni, jo obiskovali in ji karkoli dobrega storili, ji poklonili cvetje in jo spremili na njeni zadnji poti ter izrekli sožalje, izrekava svojo globoko in iskreno zahvalo.

Sv. maša zadušnica bo v torek, dne 4. januarja 1938 ob 7. v Trnovem.

Lyndhurst, Dover, Ljubljana, dne 29. decembra 1937.

Žalujoči hčerki: LENI PLOGER in TILKA PODBORŠEK — ter ostalo sorodstvo.

Blago za **tapeciranje** najnovejše vzorce samo pri **SEVERJU,** Marijin trg 2.

Objavljam, da sem z današnjim dnem svojo

delikatesno trgovino v Mariboru

Slovenska ulica 3,

prepustil svoji soprogi PAVLI CRIPPA, ki bo v naprej vodila trgovino v lastni režiji.

JULIJ CRIPPA.

ZAHVALA

Vsem, ki ste nas ob smrti naše predrage, ljubljene mame, gospe

FRANJE GOLOB roj. FURLAN

tolažili, počastili njen spomin, ji poklonili toliko lepega cvetja in jo spremili na zadnji poti, izrekamo svojo globoko in iskreno zahvalo.

LJUBLJANA, dne 29. decembra 1937.

ŽALUJOČI OSTALI

Urejuje Davorin Ravljen. — Izdaja za konzorcij »Jutra« Adolf Ribnikar. — Za Narodno tiskarno d. d. kot tiskarnarja Fran Jeran. — Za inseratni del je odgovoren Alojz Novak. — Vsi v Ljubljani.